

竹林鳥ルリ
薔薇バラ

Ag

ΕΥΑ ΑΓΓΕΛΙΔΗ:

ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΜΕ ΜΙΑ
ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΥΠΕΡΑΞΙΑ
ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ
ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΟ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΟΣ:**

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΥΛΩΝΑ
ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ,
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ:

ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: 20 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ-
ΟΔΙΚΟ
ΟΙΚΟ-
ΝΟΜΙ-
ΚΟΥ
ΛΟΓΙΣ-
ΜΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΗΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (ΙΕΣΟΕΛ)

index

01.

News

02.

Editorial

04.

Ευάγγελος Καραγιαννάκος:
Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα αποτελεί πυλώνα σταθερότητας, καινοτομίας και ανάπτυξης

10.

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: 20 ερωτήσεις και απαντήσεις, **Βασίλης Καζάς, Grant Thornton**

16.

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Ευρώπη και Ελλάδα: Επισκόπηση, **Αναστασία Κρανίου, Baker Tilly**

20.

Νέος αναπτυξιακός Ν. 4887/2022: Δικαιούχοι, ποσά και κατηγορίες ενισχύσεων, **Δημήτρης Δημητρίου, CPA**

24.

Εύα Αγγελίδη:
να δημιουργήσουμε μια πραγματική υπεραξία στο επιχειρείν και στην κοινωνία, μέσα από έναν σταθερά ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό

28.

Τα νέα ηλεκτρονικά εργαλεία είσπραξης οφειλών και η ισχύς των εξωδικαστικών ρυθμίσεων, **Ειρήνη Τσεσμελή, CPA**

30.

Εποπτικά τραπεζικά κεφάλαια και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση, **Παναγιώτης Β. Παπαδέας, ΕΛΤΕ**

32.

Global mobility: Η μετακίνηση των εργαζομένων, το σύγχρονο work from home και οι φορολογικές διατάξεις, **Πάννης Παννόπουλος, ΣΟΛ Crowe**

34.

Global Business Pulse: Θετικές προσδοκίες σε ένα ευμετάβλητο περιβάλλον, **Grant Thornton**

35.

Η φιλανθρωπία είναι μαραθώνιος, όχι σπριντ, **Κατερίνα Πολυζώη, KPMG**

38.

Η ψηφιακή Ελλάδα γίνεται πραγματικότητα, **Κώστας Γκαβαρδίνας, KPMG**

40.

Έρευνα: Ποια είναι η κουλτούρα των Δ.Σ. των εισηγμένων ελληνικών επιχειρήσεων, **Βασίλης Πετίνης, RSM**

46.

Ο **Marius Lanskoronskis** για τους στόχους του Δικτύου Διασφάλισης Ποιότητας

50.

Διάσταση μεταξύ ονομαστικού και πραγματικού φορολογικού συντελεστή: Ένα εμπόδιο στην προσέλκυση νέων επενδύσεων και μια πιθανή λύση, **Δρ Νίκος Μπέλεσης, Δρ Αθανασία Καραλή, Χριστίνα Χελιώτη**

54.

Οι εργαζόμενες γυναίκες αντιμετωπίζουν ανησυχητικά επίπεδα εργασιακής εξουθένωσης, **Έρευνα Deloitte**

58.

Μελέτη ΕΥ και Τράπεζας Πειραιώς: Ο ελληνικός αγροδιατροφικός τομέας αντιμέτωπος με προκλήσεις και ευκαιρίες, **ΕΥ**

62.

Η KPMG έχει επενδύσει στην πλατφόρμα Microsoft Dynamics 365 για να υποστηρίξει τον ψηφιακό μετασχηματισμό σας, **Μιχάλης Παπαγεωργίου, KPMG**

64.

Η ενδοομιλική πλευρά του ESG, **Δημήτρης Τζαβάρας PwC**

66.

Βιομηχανία 4.0 και φορολογικός τομέας, **Ιωάννης Μπίρμπας, PwC**

67.

Η ΣΟΛ Crowe στηρίζει τον μετασχηματισμό των επιχειρήσεων σε μια πιο πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική εποχή, **Παναγιώτης Αλαμάνος, ΣΟΛ Crowe**

68.

ΦΠΑ ανείσπρακτων απαιτήσεων: Ένεση ρευστότητας για επιχειρήσεις και επαγγελματίες, **Χαρά Στρατή, PwC**

70.

Εταιρικά νέα

NEWS EN ΠΕΡΙΛΗΨΕΙ...

Από τα Γραφεία Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων ΣΟΕΛ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC), Κ. ALAN JOHNSON απέστειλε επίσημη επιστολή με ημερομηνία 3.03.2022 στον Petro Krychun, Πρόεδρο της UFPA (Ουκρανικό Ινστιτούτο - ΟΕΛ) στην Ουκρανία, με την οποία δηλώνει την αμέριστη υποστήριξη και αλληλεγγύη της IFAC ενόψει των τραγικών και ακατανόητων συνθηκών που εκτυλίσσονται στη χώρα του. Επίσης, ο Πρόεδρος της IFAC προτρέπει τα Ινστιτούτα - Μέλη της IFAC να δηλώσουν τη συμπαράστασή τους στον αγώνα της Ουκρανίας.

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) ανακοινώνει τη δημιουργία κόμβου για τον πόλεμο της Ουκρανίας όπου τα Ινστιτούτα Μέλη μπορούν να καταθέτουν τις απόψεις και θέσεις τους. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3Mez4IQ>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ανακοινώνει τα επόμενα βήματα που θα πρέπει να γίνουν εκ μέρους του ελεγκτικού - λογιστικού επαγγέλματος ως προς το θέμα της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με την IFAC, με την ίδρυση του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Αειφορίας (ISSB), ο δρόμος της προόδου είναι ξεκάθαρος: Το επάγγελμα του ελεγκτή-λογιστή πρέπει να ηγείται των κατάλληλων πρωτοβουλιών αναφοράς, συμβάλλοντας σε ισχυρές και βιώσιμες χρηματοπιστωτικές αγορές και οικονομίες. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3wlaYW2>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) πληροφορεί τα Μέλη της για τη δημοσίευση της της Ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων 2021 (AcE Annual Report 2021). Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3yAC1iH>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) αναλαμβάνει αποφασιστικά μέτρα για να ανταποκριθεί στις μετασχηματιστικές επιδράσεις της τεχνολογίας. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3yqKBi4>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) χαιρετίζει τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της εταιρικής αναφοράς. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3MDEIuK>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ανακοινώνει τη νέα ψηφιακή πλατφόρμα της Pathways to Accrual η οποία υποβοηθά τη μετάβαση του δημόσιου τομέα από τη λογιστική βάσει μετρητών στη λογιστική βάσει δεδουλευμένων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3FPAvej>

ΤΟ CPA CANADA, ΤΟ ICAS, ΤΟ IESBA ΚΑΙ Η IFAC κυκλοφορούν την 3η δημοσίευση της σειράς που διερευνά τη δεοντολογία σε μια εποχή πολυπλοκότητας και ψηφιακής αλλαγής. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3145JVA>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) πληροφορεί τα Μέλη της για τη νέα δημοσίευσή της με τίτλο: «Διαχείριση κινδύνων ΜμΕ: πώς η πνευματική ιδιοκτησία μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία ΜμΕ ανθεκτικών στον κίνδυνο (SME risk management: how intellectual property can help build risk resilient SME)».

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) πληροφορεί τα Μέλη της για τη νέα δημοσίευσή της με τίτλο: «Περιβάλλον, Κοινωνία και Διακυβέρνηση: Συστάσεις προς τις Επιτροπές Ελέγχου (ESG Governance: Recommendations for Audit Committees)». Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3w81Kh1>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ανακοινώνει την κυκλοφορία νέου εργαλείου εφαρμογών για ελεγκτές αναφορικά με το αναθεωρημένο ΔΠΕ 540. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3NuszSz>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) επεκτείνει την ολότητα οντοτήτων που αποτελούν τις Οντότητες Δημοσίου Συμφέροντος. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3yCwqJ2>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ (IAASB) εκσυγχρονίζει το ΔΠΕ 600 (Αναθεωρημένο) για τους Ελέγχους Ομίλων προς υποστήριξη της ποιότητας του ελέγχου. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/38sk5Xt>

ΝΕΑ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) για τις αμοιβές ελέγχου αποκαλύπτει πληροφορίες για άλλες υπηρεσίες φορολογικού ελέγχου. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3yAIElX>

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (IFAC) ΚΑΙ ΤΟ ICAEW επισημαίνουν τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι ελεγκτές λογιστές για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην εκπαιδευτική σειρά σειρά Anti-Money Laundering: The Basics - Collaborative Thought Leadership. Σχετική και η 7/2022 Ανακοίνωση της ΕΛΤΕ. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3Pi334y>

ΝΕΑ ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΟΥΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ESG ΤΗΣ ΕΕ. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3wprq0PA>

Η ACCOUNTANCY EUROPE (ΠΡΩΗΝ FEE) πληροφορεί τα Μέλη της για τη νέα δημοσίευσή της με τίτλο: «Συντελεστές ΦΠΑ - μεγαλύτερη ευελιξία για τα κράτη μέλη (VAT rates - greater flexibility for Member States)». Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/3wbclYu>

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΕΛΕΓΚΤΕΣ ΛΟΓΙΣΤΕΣ (IESBA) αντιμετωπίζει τις προσδοκίες ανεξαρτησίας στους ελέγχους Ομίλων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://bit.ly/316rdrk>

ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΕΛ Η 28η Τακτική Γενική Συνέλευση του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών πραγματοποιήθηκε την 11η Μαΐου 2022, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10.00 π.μ. Για επιδημιολογικούς λόγους η Συνέλευση διεξήχθη με υβριδικό τρόπο, παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής σε όλους τους ΟΕΛ, χωρίς να απαιτείται φυσική παρουσία.

47 EDITORIAL

Στο τεύχος αυτό δημοσιεύουμε ένα μικρό αφιέρωμα με διάφορα άρθρα για το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), το οποίο αποτελεί κύριο κομμάτι του Next Generation EU, και σε συνδυασμό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) αποτελούν μια ολοκληρωμένη δέσμη διοχέτευσης πόρων για τη στήριξη των οικονομιών της Ένωσης. Η χώρα μας ευελπιστεί μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης με πρόσβαση σε πόρους ύψους 31 δισ. ευρώ, τα οποία θα διοχετευτούν με τη μορφή επιχορηγήσεων και δανείων, να προσθέσει έναν ακόμη κρίκο στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας.

Επίσης ο Ευάγγελος Καραγιαννάκος, Γενικός Διευθυντής Στρατηγικής της HDB, μιλά στο Accountancy Greece για τα νέα χρηματοδοτικά προϊόντα που σχεδιάζονται και προσανατολίζονται στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τους δείκτες ESG, ενώ αναφέρεται στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις τα επόμενα χρόνια και στον τρόπο με τον οποίο η HDB θα λειτουργήσει ως δίκτυο ασφαλείας και ως πυλώνας που προάγει τη σταθερότητα και την καινοτομία.

Τέλος η πρόεδρος του Δ.Σ. της ΣΟΛ Crowe, η πρώτη γυναίκα στο ανώτερο επίπεδο μιας Ελεγκτικής Εταιρείας, Εύα Αγγελίδη, μιλά για την προσπάθεια των γυναικών να κατακτήσουν το ελεγκτικό επάγγελμα, τις δυσκολίες που έπρεπε να υπερβούν, την δική της εξελικτική πορεία και τους στόχους που θέτει η ίδια για το προσεχές μέλλον. Επίσης αναλύει τις νέες προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ελεγκτικές εταιρείες στο πλαίσιο της υλοποίησης του αναπτυξιακού νόμου και του Ταμείου Ανάκαμψης και στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην λειτουργία τους.

www.accountancygreece.gr

ACCOUNTANCY GREECE

Τριμηνιαίο Περιοδικό
Οικονομικού Λογισμού
www.accountancygreece.gr

Τεύχος 47

Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2022
Τιμή πώλησης 10 ευρώ

ISSN

1792-6009

ΚΩΔ. ΕΝΤ. 01-0028

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ
ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΜΠΑΣΚΟΖΟΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΘΗΝΑ ΓΚΟΥΖΙΑ

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΥΡΙΤΣΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΠΑΛΤΟΥΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΙΦΟΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΙΟΣ ΡΙΖΟΥΛΗΣ

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΣΙΑΡΒΑΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΑΞΙΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΙΤΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΤΥΡΒΟΛΑ

ΦΑΝΗ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΧΥΤΗΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ

ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΒΑΣΩ ΜΟΥΖΑΚΙΤΗ

vaso.mouzakiti@soel.gr

T. 210 3891400-466

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ

T. 210-3839020

anoikonl@otenet.gr

ACCOUNTANCY GREECE

ΙΕΣΟΕΛ, Καποδιστρίου 28, 10682,

Αθήνα, T. 210 3891400-466

F. 210 3825159

www.soel.gr, info@soel.gr,

iesoel@soel.gr

Η ΣΟΛ Crowe στηρίζει τις επιχειρηματικές δράσεις που συμβάλλουν στο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, στη μετάβαση της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης σε μια πιο **πράσινη**, πιο **ψηφιακή** και πιο **ανθεκτική** εποχή.

www.solcrowe.gr

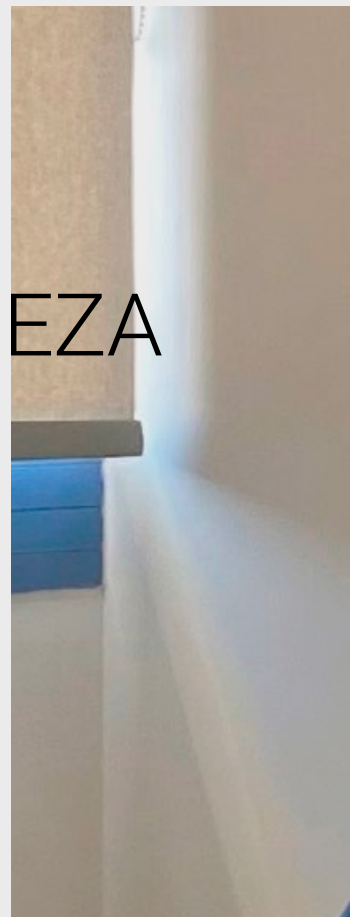
Audit / Tax / Advisory

Smart decisions. Lasting value.

Η ΣΟΛ α.ε. και η ΣΟΛ Συμβουλευτική Α.Ε. είναι μέλη της Crowe Global, με έδρα την Ελβετία. Η κάθε εταιρεία μέλος της Crowe Global αποτελεί μία ξεχωριστή και ανεξάρτητη νομική οντότητα. Η ΣΟΛ α.ε. και η ΣΟΛ Συμβουλευτική Α.Ε. καθώς και οι θυγατρικές τους δεν είναι υπεύθυνες ή υπόχρεες για οποιεσδήποτε ενέργειες ή παραλείψεις της Crowe Global ή οποιουδήποτε άλλου μέλους της Crowe Global.
© 2022 ΣΟΛ Crowe

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΟΣ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΥΛΩΝΑ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΑΚΡΙΒΟΥ

Μέσα στην πανδημία ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων αναγκάστηκε να βάλει λουκέτο εξαιτίας της οικονομικής πίεσης που δέχτηκε από συνεργάτες και προμηθευτές. Ταυτόχρονα, η καθυστερημένη επένδυση στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς επίσης και η έλλειψη ευελιξίας και γρήγορης προσαρμογής στις νέες συνθήκες που διαμόρφωσε η υγειονομική κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο, σε συνδυασμό με τη δύσκολη πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία, περιόρισαν δραματικά τις εναλλακτικές

λύσεις που είχαν στα χέρια τους οι διοικήσεις των εταιρειών.

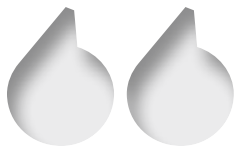
Σε αυτό το πρωτόγνωρο οικονομικό περιβάλλον, οι επιχειρηματίες αναζήτησαν ισχυρούς συμμάχους προκειμένου να εξασφαλίσουν την επιβίωσή τους και συνάμα να συνεχίσουν την αναπτυξιακή τους πορεία. Ανάμεσα σε αυτούς, η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (HDB), η οποία κλήθηκε να στηρίξει, να «προστατεύσει» και να ενισχύσει το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων από

τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας και του lockdown.

Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, θα λέγαμε ότι πέτυχε τον στόχο της και με το παραπάνω. Από την έναρξη της πανδημίας έως το πρώτο τρίμηνο του 2022, μέσω των προγραμμάτων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας έχουν εγκριθεί περισσότερα από 38.700 νέα δάνεια, με την αξία τους να διαμορφώνεται στα 8,4 δις. ευρώ.

Ο Ευάγγελος Καραγιαννάκος, γενικός δι-

ευθυντής Στρατηγικής της HDB, μιλά στο Accountancy Greece για τα νέα χρηματοδοτικά προϊόντα που σχεδιάζονται και προσανατολίζονται στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τους δείκτες ESG, ενώ αναφέρεται στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις τα επόμενα χρόνια και στον τρόπο με τον οποίο η HDB θα λειτουργήσει ως δίκτυο ασφαλείας και ως πυλώνας που προάγει τη σταθερότητα και την καινοτομία.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ
ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΕΩΣ
ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΤΡΙΜΗΝΟ
ΤΟΥ 2022, ΜΕΣΩ ΤΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ
ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΡΙΘΕΙ
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ 38.700
ΝΕΑ ΔΑΝΕΙΑ, ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΑ
ΤΟΥΣ ΝΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΕΙ ΤΑ
8,4 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ
ΤΗΣ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗΣ ΤΗΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΗΔΒ
ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ,
ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ, ΤΑ
ΥΠΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΑΝΕΙΑ
ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΑΝ ΤΑ 280 ΕΚ.
ΕΥΡΩ.

Κύριε Καραγιαννάκο, στόχος της Αναπτυξιακής Τράπεζας ήταν και παραμένει η επανεκκίνηση της ελληνικής οικονομίας και η άμεση αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης, μετά την πολυετή οικονομική κρίση, αλλά και την κρίση που προκάλεσε σε όλα τα επίπεδα η πανδημία. Ωστόσο, στην εξίσωση μπαίνει πλέον και η ενεργειακή κρίση. Πώς αλλάζουν τα δεδομένα;

Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα έχει «εκπαιδευτεί» στις αλλαγές και αποδεδειγμένα μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία κάτω από αντίξοες συνθήκες!

Ο ρόλος της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, όπως όλοι πλέον γνωρίζουν, διαφέρει σε κύρια σημεία από αυτόν των εμπορικών τραπεζών. Ο αντικυκλικός της ρόλος, η ανάληψη μέρους του πιστωτικού κινδύνου που δεν αναλαμβάνουν οι εμπορικές τράπεζες, τα υπεύθυνα κοινωνικά και περιβαλλοντικά πρότυπα, καθώς και η δυνατότητα παροχής μακροπρόθεσμων δανείων –συγκριτικά με τις εμπορικές τράπεζες– μεγαλύτερου χρόνου αποπληρωμής των δανείων, την καθιστά πυλώνα σταθερότητας, καινοτομίας και ανάπτυξης.

Η ΗΔΒ, μέσα στις πρωτόγνωρες συνθήκες της πανδημίας, κλήθηκε να στηρίξει, να «προστατεύσει» και να ενισχύσει το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων από τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας και του lockdown. Σε λιγότερο από 3 μήνες, μια μικρή ομάδα, τότε, κατάφερε να δημιουργήσει χρηματοδοτικά εργαλεία με στόχο τη στήριξη της απασχόλησης και φυσικά να αντισταθμίσει τη μεγάλη μείωση στον κύκλο εργασιών τους.

Ενδεικτικά θα αναφέρω πως το 2020 –εν μέσω πανδημίας– το 40% των ετήσιων εκταμιευμένων δανείων διοχετεύθηκε μέσω των προγραμμάτων της ΗΔΒ.

Στην ΗΔΒ όμως δεν δημιουργούμε απλά

χρηματοδοτικά προϊόντα. Σχεδιάζουμε στοχευμένα, κλαδικά και περιφερειακά προϊόντα για να καλύψουμε τις ιδιαίτερες και πολλές φορές διαφορετικές ανάγκες των επιχειρήσεων, ανάλογα με τον κλάδο που δραστηριοποιούνται, όπως, για παράδειγμα, το ειδικό κλαδικό ταμείο εγγυήσεων σε συνεργασία με το ΤΜΕΔΕ και το περιφερειακό ταμείο με τη συνεργασία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας «ΤΑΔΥΜ»!

Είναι έτσι δομημένα ώστε να διευκολύνεται η πρόσβαση των ελληνικών επιχειρήσεων, και ιδιαίτερα των ΜμΕ, σε πηγές χρηματοδότησης, ένα πρόβλημα που παραμένει κυρίαρχο στη χώρα. Στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα όμως στοχεύουμε και σε ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα των ελληνικών επιχειρήσεων, που είναι ο περιορισμένος αριθμός των υποψήφιων δανειοληπτών, επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονται ως επιλέξιμες και αξιόχρεες.

Δημιουργούμε λοιπόν μια, καινοτομία για τα ελληνικά δεδομένα, ενιαία διασυνδεδεμένη πλατφόρμα «Know your Customer» (KYC) που θα λειτουργεί ως σύνδεσμος ανάμεσα στις επιχειρήσεις, την ΗΔΒ και τις τράπεζες. Θα προσφέρεται δηλαδή η δυνατότητα, μέσω της ΗΔΒ, σε επιχειρήσεις που θέλουν να χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματά της, να αντλούνται και να υποβάλλονται στοιχεία και έγγραφα που θα πιστοποιούν την επιλεξιμότητά τους και θα παρουσιάζουν το επενδυτικό πλάνο που επιθυμούν να χρηματοδοτήσουν.

Σήμερα, όμως, εκτός από την υγειονομική κρίση, έχουμε να αντιμετωπίσουμε και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, μια ενέργεια που οδήγησε στην περαιτέρω σημαντική αύξηση του ενεργειακού κόστους και των πρώτων υλών, επιβαρύνοντας, κατ' επέκταση, τις τιμές σε ολόκληρη την εφοδιαστική αλυσίδα. Αναμένεται η σταδιακή αύξηση των επιτοκίων

από πλευράς κεντρικών τραπεζών, που θα οδηγήσει σε αύξηση του κόστους δανεισμού και θα επιβαρύνει περαιτέρω τις επιχειρήσεις που είχαν αυξήσει το χρέος τους τα προηγούμενα έτη.

Έχουμε όμως πλέον την εμπειρία και τη γνώση να αναπτύξουμε στοχευμένα χρηματοδοτικά εργαλεία για να στηρίξουμε την ελληνική επιχείρηση.

Πού πρέπει να ρίξει ειδικό βάρος η Ελλάδα προκειμένου να καταστεί πόλος έλξης επενδυτικών κεφαλαίων από το εξωτερικό;

Το πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων αλλά και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ήταν ανέκαθεν δομικό, με τα γενικά χαρακτηριστικά μιας μικρής και σχετικά κλειστής οικονομίας, βάσει του εξαγωγικού της μοντέλου (κατά κύριο λόγο επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, όπως ο τουριστικός τομέας και ο κλάδος της εστίασης).

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να γίνουν περισσότερο εξωστρεφείς, πιο καινοτόμες, να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και προστιθέμενη αξία στα προϊόντα και στις υπηρεσίες που προσφέρουν. Τι απαιτείται; Σίγουρα η συνέχιση της έμπρακτης στήριξης της ελληνικής κυβέρνησης μέσα από στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και συστηματικές ενέργειες (όπως η μείωση της γραφειοκρατίας) για τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος.

Αναμφίβολα, θα πρέπει να συνεχιστεί η ενθάρρυνση της υλοποίησης επενδύσεων που βασίζονται σε κριτήρια βιωσιμότητας και συμβαδίζουν με τις πολιτικές της ενεργειακής μετάβασης, του ψηφιακού μετασχηματισμού και, λόγω των πρόσφατων εξελίξεων, στην ενεργειακή αυτονομία.

Η πανδημία μάς δίδαξε πολλά! Οι έλληνες

επιχειρηματίες ήρθαν αντιμέτωποι με τις χρόνιες αδυναμίες τους (όπως η εσωτερική αδράνεια, το μικρό μέγεθος και η δυστοκία στη διαχείριση της αλλαγής), αλλά κυρίως με τη βασική έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι άλλων, αντίστοιχου μεγέθους, επιχειρήσεων της ευρωπαϊκής αγοράς.

Τι είδους χρηματοδοτικά εργαλεία έχουν αυτή τη στιγμή στα χέρια τους οι ελληνικές επιχειρήσεις που θα επιτρέψουν την αναπτυξιακή τους πορεία;

Στοχεύουμε σε προϊόντα που θα επηρεάσουν θετικά τις ΜμΕ στο να διερευνήσουν και να επιδιώξουν τη μεγέθυνσή τους με συνέργειες, και να αποκτήσουν αυτοχέες και την απαιτούμενη ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια.

Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα διαχειρίζεται χρηματοδοτικά εργαλεία που παρέχουν εγγυήσεις καρτοφυλακίου και συγχρηματοδοτούμενα δάνεια. Τα εργαλεία αυτά στοχεύουν στην ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης και στην υλοποίηση επενδύσεων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Λειτουργώντας καινοτομικά, υιοθετούμε πλέον και τα υβριδικά χρηματοδοτικά εργαλεία, που κάνουν συνδυασμό ενισχύσεων, όπως το πρόσφατο Ταμείο Καινοτομίας, που συνδυάζει την παροχή εγγύησης σε επενδυτικό δάνειο με την παροχή επιχορήγησης στην επίτευξη κριτηρίων καινοτομίας και ESG.

Πρόθεσή μας να διαμορφώσουμε και επόμενα χρηματοδοτικά εργαλεία με υβριδικά χαρακτηριστικά, που θα επιβραβεύουν τις επιχειρήσεις στην επίτευξη σαφών, καθορισμένων και μετρήσιμων στόχων, οι οποίοι συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην καινοτομία.

Να υπενθυμίσω ότι η HDB λειτουργεί πα-

ράλληλα και συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά εργαλεία, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης, το νέο ΕΣΠΑ, ο νέος αναπτυξιακός νόμος, που όλα μαζί εξυπηρετούν την αναπτυξιακή στρατηγική της πολιτείας.

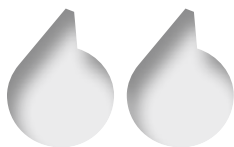
Πόσα δάνεια έχουν εκταμιευτεί μέχρι στιγμής, τι ύψους, και από ποιους κλάδους γίνεται η μεγαλύτερη απορρόφηση;

Από την έναρξη της πανδημίας έως το πρώτο τρίμηνο του 2022, μέσω των προγραμμάτων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας έχουν εγκριθεί περισσότερα από 38.700 νέα δάνεια, με την αξία τους να προσεγγίζει τα 8,4 δισ. ευρώ. Ενδεικτικό της μεγέθυνσης της δραστηριότητας της HDB είναι το γεγονός ότι, πριν την πανδημία, τα υπό διαχείριση δάνεια προσέγγιζαν τα 280 εκ. ευρώ.

Σε ό,τι αφορά τους κλάδους δραστηριότητας που εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά απορρόφησης δανείων, αυτοί είναι του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, ακολουθούμενοι από τον κλάδο της μεταποίησης και από τον κλάδο των καταλυμάτων και εστιατορίων.

Οι επιδόσεις των εταιρειών στους δείκτες ESG, αλλά και η στρατηγική που ακολουθούν απέναντι σε θέματα inclusion και diversity, είναι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη κατά τη χορήγηση ενός δανείου;

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας μέχρι και πριν από λίγα χρόνια δεν είχε αντιληφθεί τον καθοριστικό ρόλο που μπορούσε να διαδραματίσει στον μετριασμό του αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής. Σήμερα οι τράπεζες, με ακόμα πιο ορατό τον κίνδυνο και τις επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων, χαράσσουν στρατηγικές μέσω της κινητοποίησης κεφαλαί-

Η ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΑ ΜΙΑ ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΕΝΝΟΙΑ, ΑΛΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΟΝΟΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΠΟΛΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΑ ΤΩΝ ΜΜΕ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΑΣΦΥΚΤΙΚΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

ων προς επενδύσεις που έχουν ενσωματώσει ή ενσωματώνουν ESG κριτήρια, με στόχο την αξιοποίηση των ευκαιριών και την αποφυγή των κινδύνων.

Πρόσφατα παρουσιάσαμε το νέο μας προϊόν, το ταμείο καινοτομίας, με σκοπό τη στήριξη και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων έρευνας και καινοτομίας, αλλά και κριτήρια καινοτομίας, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και κριτήρια εταιρικής διακυβέρνησης (ESG), σημαντικά για την περαιτέρω βιώσιμη ανάπτυξή τους.

Στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα έχουμε καταρρίψει κάθε εμπόδιο διακρίσεων στον εργασιακό τομέα σε σχέση με τις γυναίκες. Στο γενικό σύνολο των εργαζομένων, αλλά και διευθυντών και προϊσταμένων, περίπου το 50% είναι γυναίκες. Παράλληλα στηρίζουμε τη νέα γενιά, η οποία αποτελεί περίπου το 30% του δυναμικού μας.

Σχολιάζοντας την εικόνα που παρουσιάζει το εγχώριο επιχειρείν, εκτιμάτε ότι θα δούμε συγχωνεύσεις που θα οδηγήσουν στη δημιουργία μεγαλύτερων επιχειρηματικών σχημάτων, ικανών να προσαρμόζουν τη λειτουργία τους στις μεταβολές και να αντεπεξέρχονται σε αντίξοες συνθήκες;

Η περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας θα κριθεί στο επίπεδο των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και στην ικανότητά τους να διεκδικήσουν έναν ενεργό και υπολογίσιμο ρόλο μέσα από

την εδραίωση μιας κουλτούρας εξωστρέφειας και δημιουργίας οικοσυστημάτων συνεργασίας, συγχωνεύσεων και εξαγορών, για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας με διεθνή προσανατολισμό.

Δίνουμε μεγάλη σημασία και στην επιχειρηματική μεγέθυνση (scale-up) των επιχειρήσεων που έχουν αναπτυξιακές προοπτικές. Στοχεύουμε στη διεύρυνση του αριθμού των επιχειρήσεων που είναι αξιόχρεες, με το σύστημα «B2B», καθώς και στη μεγέθυνσή τους. Στην χώρα μας υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που διαθέτουν το κρίσιμο μέγεθος για να αναπτυχθούν περαιτέρω, τόσο στο εθνικό όσο και στο διεθνές περιβάλλον.

Αν δεν αυξηθεί ο αριθμός των μεσαίων και των μεγάλων επιχειρήσεων, δεν θα επιτευχθεί η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας, η συνεισφορά τους στο ΑΕΠ και η εξωστρέφειά τους.

Από την πλευρά μας, ενισχύουμε τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις με στοχευμένα προϊόντα, βάσει της «ανθρωπογεωγραφίας» της μικρής και πολύ μικρής επιχείρησης, με κλαδικά, αναπτυξιακά και περιφερειακά χαρακτηριστικά που εξυπηρετούν τους ευρύτερους κυβερνητικούς στόχους παρέμβασης στην πραγματική οικονομία.

Ποια η στρατηγική που θα ακολουθήσετε το επόμενο διάστημα;

Στη HDB σχεδιάζουμε ένα χρηματοδοτικό προϊόν που θα αφορά την ψηφιακή ανάπτυξη (Digitalization Portfolio Guarantee Fund), προκειμένου να δοθούν κίνητρα για τον ψηφιακό

μετασχηματισμό των επιχειρήσεων. Η καινοτομία δεν είναι απλά μια αφηρημένη έννοια, αλλά αποτελεί μονόδρομο για την επιβίωση πολλών επιχειρήσεων και ειδικά των ΜμΕ που λειτουργούν κάτω από ασφυκτικό ανταγωνισμό και τους περιορισμούς ρευστότητας.

Μάλιστα, πρόσφατα δημιουργήσαμε την κοινότητα «InnoAgora» by HDB, που φιλοξενείται στην πλατφόρμα EuroEquity της γαλλικής αναπτυξιακής BPI France, που στοχεύει στη δημιουργία ενός επαγγελματικού και εξειδικευμένου δικτύου επενδυτών και επιχειρηματιών. Η ανταπόκριση μέχρι σήμερα είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική.

Πα το επόμενο χρονικό διάστημα, επεξεργαζόμαστε, μεταξύ άλλων, νέα προϊόντα για τον πρωτογενή τομέα (Ταμείο Μικρών Δανειών Αγροτικής Επιχειρηματικότητας), πρόγραμμα ενίσχυσης της νησιωτικής επιχειρηματικότητας, καθώς και ένα νέο χρηματοδοτικό προϊόν για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων (mezzanine loans).

Συγχρόνως, όμως, με την υγειονομική και

την οικονομική κρίση, έχουμε να αντιμετωπίσουμε και το πρόβλημα της κλιματικής και ενεργειακής κρίσης, που καταγράφεται ήδη σε παγκόσμια κλίμακα. Το πρόβλημα αυτό αναδεικνύεται βασικό στην ατζέντα τόσο της πολιτικής όσο και της οικονομίας, επηρεάζοντας περισσότερους τομείς απ' ό,τι αρχικά είχε εκτιμηθεί.

Το επόμενο χρηματοδοτικό προϊόν (Green Guarantee Fund for Sustainable Development) αφορά την πράσινη ανάπτυξη, όπως πράσινες επενδύσεις, μετάβαση σε πράσινες μορφές ενέργειας και προστασία του περιβάλλοντος, έχοντας στο πλευρό μας την ελληνική κυβέρνηση, η οποία έχει δεσμευθεί στη δημιουργία ενός αξιόπιστου νομικού πλαισίου που θα στηρίξει την πράσινη μετάβαση.

Οι επενδύσεις για την πράσινη μετάβαση, που βλέπουμε πλέον να βρίσκονται στο επίκεντρο των ιδιωτικών επενδύσεων και στη χώρα μας, δεν συμβάλλουν μόνο στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής αλλά, συγχρόνως, μπορούν να μεταμορφώσουν και να

εκσυγχρονίσουν τις μέχρι σήμερα υποβαθμισμένες γεωγραφικές περιοχές σε σύγχρονες και εκσυγχρονισμένες μονάδες παραγωγής πράσινης ενέργειας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας και της απολιγνιτοποίησης.

Στην Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα επιδιώκουμε συνεργασίες με θετικό κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσφατη συνεργασία μεταξύ της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (HDB) και της ΔΕΠΑ Εμπορίας. Με αιχμή του δόρατος την εθνική πρόταση για το πράσινο υδρογόνο «White Dragon», η συνεργασία στοχεύει στον από κοινού σχεδιασμό και ανάπτυξη συνεργειών, στο πλαίσιο της προώθησης εναλλακτικών πηγών ενέργειας για την ενεργειακή μετάβαση της χώρας, και στη στήριξη του ελληνικού επιχειρηματικού σχεδιασμού στον τομέα του υδρογόνου, με τη συνδυασμένη και αποτελεσματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων από τις επιχειρήσεις.

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας: 20 ερωτήσεις και απαντήσεις

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΖΑΣ

Διευθύνων Σύμβουλος, Grant Thornton Greece

Η πανδημία του Covid-19, σε συνδυασμό με τη γενικότερη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου όλων των χωρών μελών της, αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία ειδικών μηχανισμών στήριξης των οικονομιών και αντιμετώπισης των προκλήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργήθηκε το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), το οποίο αποτελεί κύριο κομμάτι του Next Generation EU, και σε συνδυασμό με το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) αποτελούν μια ολοκληρωμένη δέσμη διοχέτευσης πόρων για τη στήριξη των οικονομιών της Ένωσης.

Μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης, η Ελλάδα θα έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πόρους ύψους 31 δισ. ευρώ, τα οποία θα διοχετευτούν με τη μορφή επιχορηγήσεων και δανείων, και τα οποία αναμένεται να συμβάλουν ιδιαίτερα στην παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας.

1. Πού στοχεύει το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην ενίσχυση της εγχώριας οικονομίας, μέσα από

την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων του. Απώτερος στόχος είναι η ανασύσταση και ο μετασχηματισμός της οικονομίας, κυρίως μέσα από τους πυλώνες της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, η ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της χώρας και η θεμελίωση μιας ανταγωνιστικής οικονομίας με περισσότερη εξωστρέφεια.

2. Ποιοι είναι οι διαθέσιμοι πόροι;

Μέσα από το Ταμείο Ανάκαμψης, η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα πρόσβασης σε πόρους 31 δισ. ευρώ, τα οποία θα διοχετευθούν με τη μορφή επιδοτήσεων και δανείων, και αποσκοπούν στην υλοποίηση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων. Ειδικότερα, οι επιδοτήσεις αντιπροσωπεύουν το 60% των πόρων και ανέρχονται σε 18,4 δισ. ευρώ, ενώ τα δάνεια αποτελούν το 40% και ανέρχονται σε 12,7 δισ. ευρώ.

3. Υπάρχει χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης;

Το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των ενεργειών προϋποθέτει την ολοκλήρωση των νομικών δεσμεύσεων έως τις 31/12/2023 (σκέλος επιδοτήσεων), όπως επίσης την υποχρέωση

εκταμίευσης του συνόλου των πόρων έως τις 31/12/2026.

4. Πώς μπορούν να αξιοποιηθούν οι πόροι του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ);

Η αξιοποίηση των πόρων του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί μέσα από 3 άξονες:

■ **Επιδότησεις:** Οι συνολικοί πόροι των επιδοτήσεων ανέρχονται σε 18,4 δισ. ευρώ και αναμένεται να διοχετευτούν στην εγχώρια οικονομία προκειμένου να υλοποιηθούν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις που θα καλύπτουν συγκεκριμένα κριτήρια από τους τέσσερις κύριους πυλώνες του προγράμματος: 1) την πράσινη μετάβαση, 2) την ψηφιακή μετάβαση, 3) την απασχόληση, τις δεξιότητες και την κοινωνική συνοχή και 4) τις ιδιωτικές επενδύσεις και τον μετασχηματισμό της οικονομίας.

■ **Δάνεια:** Η παροχή των δανείων ύψους 12,7 δισ. ευρώ θα υποστηριχθεί συνολικά από τις τράπεζες, προκειμένου να υλοποιηθούν επενδύσεις που θα καλύπτουν συγκεκριμένα κριτήρια, σύμφωνα με τις πέντε κατευ-

θύνσεις του προγράμματος: 1) την πράσινη μετάβαση, 2) την ψηφιακή μετάβαση, 3) την έρευνα και καινοτομία, 4) την εξωστρέφεια και 5) τις συγχωνεύσεις και εξαγορές.

■ **Συμμετοχή στην υλοποίηση έργων:** Η επιχείρηση μπορεί να αξιοποιήσει τους πόρους του ΤΑΑ συμμετέχοντας ως: α) ανάδοχος, β) υπεργολάβος και γ) προμηθευτής σε δημόσια και ιδιωτικά έργα.

5. Πώς θα διοχετευθούν οι πόροι του ΤΑΑ μέσω επιδοτήσεων;

Στον τομέα των επιδοτήσεων (18,4 δισ.) οι πόροι του ΤΑΑ θα διοχετευτούν ως εξής:

■ Στην πράσινη μετάβαση (6,2 δισ.) μέσω της υιοθέτησης μοντέλων και συστημάτων φιλικών προς το περιβάλλον, της προώθησης πρασίνων συστημάτων μεταφορών και της ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων.

■ Στον ψηφιακό μετασχηματισμό (2,2 δισ.) μέσω της υιοθέτησης καινοτόμων ψηφιακών συστημάτων σε επίπεδο λειτουργίας επιχειρήσεων, της προώθησης συνδεσιμότητας για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και το κράτος και, τέλος, διαμέσου του ψηφιακού μετασχηματισμού δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

■ Στην απασχόληση και κοινωνική συνοχή (5,2 δισ.) μέσω του εκσυγχρονισμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της βελτίωσης του συστήματος υγείας και της ενίσχυσης πρόσβασης σε κοινωνικές πολιτικές.

■ Στις ιδιωτικές επενδύσεις και τον μετασχηματισμό (4,8 δισ.) μέσω της ενδυνάμωσης της ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, όπως επίσης και διαμέσου της βελτίωσης της φορολογικής διοίκησης και του συστήματος δικαιοσύνης.

6. Πώς θα διοχετευθούν οι πόροι του ΤΑΑ μέσω δανείων;

Στον τομέα των δανείων (12,7 δισ.) οι πόροι του ΤΑΑ θα διοχετευτούν:

■ Στην πράσινη μετάβαση (4,9 δισ.) και τον ψηφιακό μετασχηματισμό (2,6 δισ.), όπως αντίστοιχα θα συμβεί στον τομέα των επιδοτήσεων.

■ Στην έρευνα και καινοτομία (1,3 δισ.) μέσω της ενίσχυσης της έρευνας και καινοτομίας αλλά και μέσω της προώθησης πρωτοποριακών και καινοτόμων υποδομών.

■ Στην εξωστρέφεια (3,2 δισ.) μέσω της ενίσχυσης της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων

προς την τοπική και διεθνή οικονομία.

■ Στις συγχωνεύσεις και εξαγορές (0,7 δις.) μέσω της δημιουργίας οικονομιών κλίμακας αλλά και της προώθησης συγχωνεύσεων και εξαγορών.

7. Η αξιοποίηση των πόρων του ΤΑΑ θα πρέπει να είναι σε συνάρτηση με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων;

Η αξιοποίηση των πόρων του ΤΑΑ θα πρέπει να είναι σε συνάρτηση με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά την έναρξη της διαδικασίας αξιολόγησης εξετάζεται η συμβατότητα με τις κρατικές ενισχύσεις και, ειδικότερα, αξιολογείται η εκάστοτε επένδυση βάσει προσκλήσεων του ΤΑΑ, ενώ ταυτόχρονα εξετάζεται το καθεστώς συμβατότητας της ενίσχυσης και επιλεξιμότητας των δαπανών επί του κόστους επένδυσης. Εν συνεχεία, πραγματοποιείται ο προσδιορισμός του ποσού ενίσχυσης, με βάση επιλεγμένο άρθρο του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (ΓΑΚ), όπου εξετάζεται το όριο του ποσού. Εφόσον αφορά συγκεκριμένο είδος επένδυσης, εξετάζεται με βάση ειδικό άρθρο του ΓΑΚ ή βάσει χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων (άρθρο 14, ΓΑΚ). Για ποσά ήσσονος σημασίας, ο προσδιορισμός ενίσχυσης γίνεται μέσω διακανονισμού (μέγιστο ποσό 200.000 ευρώ ανά επιχείρηση για περίοδο τριών ετών). Τέλος, όσον αφορά την εξέταση του ορίου κοινοποίησης, η ωφέλεια (μέγεθος προς ένταξη ενίσχυσης) θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τα όρια κοινοποίησης, ενώ εάν υπερβαίνει τα όρια κοινοποίησης γίνεται αναπροσαρμογή της ωφέλειας ή κοινοποίηση της σχετικής υπέρβασης στην Ε.Ε.

8. Πώς θα επωφεληθεί η εγχώρια οικονομική δραστηριότητα από τους συνολικούς πόρους επιδοτήσεων του ΤΑΑ ύψους 18,4 δις.;

Μέσα από τους συνολικούς πόρους επιδο-

τήσεων του ΤΑΑ θα δημιουργηθούν πολλαπλασιαστικά οφέλη για την ελληνική οικονομία, καθώς πέρα από την προώθηση των συνολικών επενδύσεων που θα πραγματοποιηθούν στη χώρα μας μακροπρόθεσμα, θα τεθούν και οι κατάλληλες βάσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη της εγχώριας επιχειρηματικότητας. Το σύνολο των πόρων αναμένεται να διοχετευθεί στους εγχώριους τομείς δραστηριότητας μέσω δύο αξόνων: α) χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων, όπου θα υλοποιηθούν επενδύσεις από τον κάθε κλάδο μέσα από την ένταξη σε προσκλήσεις που εμπίπτουν σε έναν από τους πυλώνες του ΤΑΑ και β) συμμετοχή ως ανάδοχος/υπεργολάβος στην υλοποίηση έργων, είτε μέσα από προσκλήσεις του ιδιωτικού τομέα είτε σε έργα ΣΔΙΤ και προμήθειες που αφορούν τον δημόσιο τομέα.

9. Υπάρχουν επιδοτήσεις που αφορούν τον ιδιωτικό τομέα;

Ναι, υπάρχουν επιδοτήσεις που αφορούν τον ιδιωτικό τομέα, οι οποίες αναμένεται να δημοσιευθούν σταδιακά μέχρι και τα τέλη του 2022. Οι προσκλήσεις επιδοτήσεων περιλαμβάνουν τομείς που καλύπτουν σημαντικό κομμάτι της ελληνικής οικονομίας, ενώ η πράσινη μετάβαση και ο ψηφιακός μετασχηματισμός συνδέονται έμμεσα ή άμεσα με ένα μεγάλο μέρος των εν λόγω επιδοτήσεων. Ενδεικτικά, να αναφέρουμε δράσεις που αφορούν: «Εξοικονομώ Επιχειρώντας», ψηφιακός μετασχηματισμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μεταρρύθμιση του συστήματος clawback, μονάδες παιδικής μέριμνας σε χώρους εργασίας, εγκαταστάσεις συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας, δημιουργία πράσινης βιομηχανίας, υποδομές παροχής και εξοικονόμησης πόσιμου νερού, τουριστική ανάπτυξη, μεταρρύθμιση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, μετασχηματισμός στον γεωργικό τομέα κ.ά. Το ποσοστό ενίσχυσης ποικίλλει ανάλογα με το είδος της δράσης και

μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να καλύπτει το 100% της δαπάνης. Λόγω του εύρους που καλύπτουν οι πυλώνες του ΤΑΑ, οι επιχειρήσεις που δικαιούνται τις εν λόγω επιδοτήσεις μπορούν να προέρχονται από διάφορους κλάδους, ανάλογα με το είδος της εκάστοτε επιδότησης.

10. Πώς θα επωφεληθεί η εγχώρια οικονομική δραστηριότητα από τους συνολικούς πόρους δανείων του ΤΑΑ, ύψους 12,7 δις. ευρώ;

Το σύνολο των πόρων δανείων του Ταμείου Ανάκαμψης αναμένεται να διατεθεί σε επενδυτικά σχέδια, βάσει των 5 κατευθύνσεων που αναφέρθηκαν προηγουμένως: 1) πράσινη μετάβαση, 2) ψηφιακός μετασχηματισμός, 3) έρευνα και καινοτομία, 4) εξωστρέφεια και 5) αύξηση μεγέθους/συγχωνεύσεις και εξαγορές. Ορισμένες ενδεικτικές επενδύσεις στις οποίες θα διατεθούν τα δάνεια είναι οι εξής: δημιουργία μονάδας ανακύκλωσης, ενσωμάτωση ηλεκτρονικής εφαρμογής ανάλυσης δεδομένων παραγωγής, εγκατάσταση καινοτόμων συστημάτων λειτουργίας επιχειρήσεων, ενίσχυση των προσφερόμενων υπηρεσιών προς τοπική και διεθνή αγορά, καθώς και συγχώνευση/εξαγορά επιχείρησης για δημιουργία οικονομιών κλίμακας. Παράλληλα, πρέπει να σημειωθεί ότι θα χρηματοδοτηθούν συγκεκριμένες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες θα εξαρτηθούν από την εκάστοτε κατεύθυνση.

11. Ποιο είναι ένα ενδεικτικό χρηματοδοτικό σχήμα δανείων ΤΑΑ;

Ολόκληρη η διαδικασία υποβολής για τη χορήγηση δανείου θα υποστηριχθεί συνολικά από τα τραπεζικά ιδρύματα, χωρίς να υπάρχει εμπλοκή του Δημοσίου. Τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων μπορούν να υλοποιηθούν σύμφωνα με το χρηματοδοτικό σχήμα που έχει οριστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, βάσει του οποίου το ανώτερο ποσοστό ενίσχυσης που

μπορεί να λάβει μια επιχείρηση από το Ταμείο ανέρχεται στο 50%. Το ποσοστό ενίσχυσης θα καθοριστεί από το είδος και την κατεύθυνση που θα έχουν οι επιλέξιμες δαπάνες, βάσει της κάλυψης κριτηρίων ανά πυλώνα. Αντίστοιχα, τουλάχιστον το 30% του εκάστοτε επενδυτικού σχεδίου θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί από εμπορικό δάνειο τραπεζικού ιδρύματος, ενώ τουλάχιστον το 20% του σχεδίου θα πρέπει να χρηματοδοτηθεί από ίδια κεφάλαια, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν εισφορών σε είδος έως το 10% του προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.

12. Ποια είναι τα κρίσιμα σημεία για τη λήψη ενός δανείου TAA;

Υπάρχουν συνολικά δέκα κρίσιμα σημεία που πρέπει να λάβουν υπόψη τους οι επιχειρήσεις κατά τη διαδικασία λήψης ενός δανείου TAA:

- Όλη η διαδικασία «τρέχει» μέσω των τραπεζών χωρίς εμπλοκή του Δημοσίου (πέραν της αξιολόγησης συγκεκριμένων σημείων από ανεξάρτητο ελεγκτή του Ταμείου).
- Το ελάχιστο επιτόκιο χορήγησης των δανείων του TAA ορίζεται στο 0,35%.
- Στα δάνεια εφαρμόζεται η αρχή *pari passu* μεταξύ τράπεζας και Δημοσίου ως προς τις αποπληρωμές, τις εξασφαλίσεις και τις ζημιές.
- Η διάρκεια του δανείου δεν θα είναι μικρότερη των τριών (3) ετών και μεγαλύτερη των δεκαπέντε (15) ετών, ανάλογα και με τη φύση της επένδυσης.
- Η αξιολόγηση του επενδυτικού σχεδίου θα πραγματοποιείται εντός εύλογου διαστήματος και σε κάθε περίπτωση δεν θα ξεπερνάει τους τέσσερις μήνες.
- Η ενίσχυση θα πρέπει να είναι συμβατή με τους κανόνες και τα όρια των κρατικών ενισχύσεων.
- Δεν προβλέπεται η δυνατότητα αναχρημα-

τοδότησης του ύψους υφιστάμενων δανείων μέσω του TAA (εκτός από περιπτώσεις *bridge financing* για δάνεια TAA).

- Η κάλυψη των δαπανών πραγματοποιείται κατόπιν της πρόσκλησης από το τραπεζικό ίδρυμα και υποβολής αιτήματος.
- Αρχή μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης: Ελέγχεται η συμμόρφωση του επενδυτικού σχεδίου με τη σχετική ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία για όλες τις επιλέξιμες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εξαιρούνται από τον έλεγχο βιωσιμότητας.
- Αποκλειόμενες δραστηριότητες, όπως δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τα ορυκτά καύσιμα, δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με χώρους υγιεινομικής ταφής αποβλήτων, δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που σχετίζονται με τη μακροπρόθεσμη διάθεση αποβλήτων, δραστηριότητες που δεν συμμορφώνονται με τις προβλεπόμενες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου - (ΕΕ) 2021/447, χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες, εμπόριο του σεξ, τυχερά παιχνίδια, αμυντικές δραστηριότητες κ.λπ.

13. Ευκαιρίες χρηματοδότησης μέσω δανείων TAA: Ποιες είναι οι επιλέξιμες δράσεις για την ένταξη των δαπανών στους πυλώνες του TAA;

Το ύψος της χρηματοδότησης με δάνειο του TAA υπολογίζεται σύμφωνα με την ύπαρξη προϋπολογισμού επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών και επενδυτικών σχεδίων με βάση τους πέντε πυλώνες του TAA, καθώς και την κάλυψη συγκεκριμένων κριτηρίων ανά πυλώνα. Σε περίπτωση που ένα επενδυτικό σχέδιο δεν είναι επιλέξιμο στους εξεταζόμενους πυλώνες λόγω μη κάλυψης των ελάχιστων ποσοστών που απαιτούνται, είναι επιλέξιμο με αυτοτελή

ποσόστωση δανείου TAA στο 30%, εφόσον το άθροισμα των ελάχιστων ποσοστών των ανωτέρω πυλώνων ανέρχεται τουλάχιστον σε 30%. Οι επιλέξιμες δράσεις καθορίζονται τόσο από την εκάστοτε κατεύθυνση του TAA όσο και από τη συνεισφορά που θα έχει στους στόχους που έχει θέσει το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

14. Ποιες είναι οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα πράσινης μετάβασης;

Προκειμένου να χορηγηθεί ένα δάνειο που να αφορά τον πυλώνα της πράσινης μετάβασης, είναι απαραίτητο ο προϋπολογισμός επενδύσεων πράσινης μετάβασης μιας επιχείρησης να αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 20% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.

Οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης είναι οι εξής:

- Ενεργειακή αναβάθμιση: Κτιριακές εγκαταστάσεις, εξοπλισμός και οχήματα, υποδομές.
- Εξοικονόμηση ενέργειας: Εγκατάσταση ΑΠΕ, μονάδες ανακύκλωσης.
- Προστασία περιβάλλοντος: Εξυγίανση και αποκατάσταση.
- Πράσινες δεξιότητες: Έρευνα και καινοτομία, απασχόληση προσωπικού.

15. Ποιες είναι οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα ψηφιακού μετασχηματισμού;

Προκειμένου να χορηγηθεί ένα δάνειο που να αφορά τον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού, είναι απαραίτητο ο προϋπολογισμός επενδύσεων πράσινης μετάβασης μιας επιχείρησης να αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου.

Οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι οι εξής:

- Ψηφιοποίηση υπηρεσιών: Ψηφιοποίηση επιχειρήσεων προς βελτίωση της ηλεκτρονικής τους δραστηριότητας, αλλά και προώθηση των ψηφιακών δεξιοτήτων του προσωπικού.
- Ψηφιακές υποδομές: Επενδύσεις σε τεχνολογίες, δεξιότητες, υποδομές και λύσεις που βελτιώνουν την ενεργειακή απόδοση.
- Συνεργατικοί σχηματισμοί: Υποστήριξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας (επιχειρήσεων, ερευνητικών οργανισμών και δημόσιων αρχών) σε ψηφιακές δραστηριότητες.
- Κόμβοι ψηφιακής καινοτομίας: Βελτίωση της καινοτομίας των επιχειρήσεων με χρήση ψηφιακών τεχνολογιών.
- Ψηφιοποίηση επιχειρήσεων: Εγκατάσταση νέων ηλεκτρονικών συστημάτων / υποδομών και ψηφιακή εκπαίδευση του προσωπικού.

16. Ποιες είναι οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα καινοτομία, έρευνα και ανάπτυξη;

Για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στην κατεύθυνση της καινοτομίας, θα πρέπει οι επενδύσεις να στοχεύουν σε τουλάχιστον έναν από τους δείκτες που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα καινοτομίας, έρευνας και ανάπτυξης είναι οι εξής:

- Προώθηση έρευνας και καινοτομίας.
- Εγκατάσταση καινοτόμων συστημάτων και υπηρεσιών.
- Κατασκευή, επέκταση ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενης παραγωγικής γραμμής.
- Βεβαιώσεις δαπανών επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας.
- Βελτίωση υφιστάμενων μεθόδων παραγωγής, διάθεσης προϊόντων/υπηρεσιών.

17. Ποιες είναι οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα εξωστρέφεια;

Για την υπαγωγή επενδυτικών σχεδίων στην κατεύθυνση της εξωστρέφειας, θα πρέπει οι επενδύσεις να στοχεύουν στη βελτίωση των

εξής δεικτών: Εξαγωγική δραστηριότητα που να αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 15% του κύκλου εργασιών ή προϋπολογισμό εξαγωγών που να αντιστοιχεί τουλάχιστον στο 15% των προβλεπόμενων συνολικών εσόδων, καθώς και επενδυτικά σχέδια στον κλάδο του τουρισμού.

Οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα εξωστρέφειας είναι οι εξής:

- Επέκταση υφιστάμενων εγκαταστάσεων.
- Κατασκευή νέων υποδομών.
- Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων υποδομών.
- Αναβάθμιση αποθηκευτικών υποδομών.
- Ενίσχυση προσφερόμενων υπηρεσιών.
- Ανακαίνιση ξενοδοχειακής μονάδας.

18. Ποιες είναι οι ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα εξαγορών και συγχωνεύσεων;

Τα επενδυτικά σχέδια στην κατεύθυνση εξαγορών και συγχωνεύσεων θα πρέπει να στοχεύουν στην ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας. Ενδεικτικές επενδύσεις στον πυλώνα εξαγορών και συγχωνεύσεων είναι η συγχώνευση ή εξαγορά επιχείρησης για καθετοποίηση δραστηριότητας και δημιουργία οικονομιών κλίμακας. Αντίστοιχα ενδεικτική επιλέξιμη δαπάνη είναι το κόστος που προκύπτει από την συγχώνευση ή την εξαγορά μίας επιχείρησης. Σχετικά με τη μορφή συνεργασίας για:

- Υφιστάμενες και νέες επιχειρήσεις:
- Δέσμευση του επενδυτή για συμμετοχή στο νέο ή υφιστάμενο συνεργατικό σχεδιασμό για τα επόμενα πέντε (5) έτη.
- Το 20% των επιλέξιμων δαπανών του Ε.Σ. αφορούν δαπάνες σύμφωνα με τη σύμβαση συνεργασίας.
- Κύκλος εργασιών νέου προσώπου > 50% κύκλου εργασιών του μεγαλύτερου νομικού προσώπου μεταξύ των συμμετεχόντων (μ.ο. τριών ιστορικών ετών).
- Νέο σχήμα, εξαγορά/συγχώνευση:
- Το Ε.Σ. περιλαμβάνει νέο σχήμα, το οποίο προκύπτει από εξαγορά ή συγχώνευση κατόπιν της Υπουργικής Απόφασης.
- Κύκλος εργασιών νέου προσώπου > 50% κύκλου εργασιών του μεγαλύτερου νομι-

κού προσώπου μεταξύ των συμμετεχόντων (μ.ο. τριών ιστορικών ετών). Αξιολόγηση σε επίπεδο ομίλου.

19. Ποια είναι τα βασικά σημεία εγκριτικής διαδικασίας ένταξης στα δάνεια του ΤΑΑ;

Κατά την έναρξη της διαδικασίας ο επενδυτής προετοιμάζει τα απαραίτητα δικαιολογητικά έγγραφα, σύμφωνα με τους όρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και το αναλυτικό επενδυτικό σχέδιο, με διάκριση των δαπανών ανάλογα με τη φύση τους. Από την πλευρά της, η τράπεζα αξιολογεί την υποβληθείσα αίτηση του επενδυτή ως προς τη βιωσιμότητα της επένδυσης και την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης, και στη συνέχεια προβαίνει στην επιλογή ενός ανεξάρτητου ελεγκτή του ΤΑΑ, μέσω κλήρωσης. Ακολούθως, ο ελεγκτής του Ταμείου δημοσιεύει την αντίστοιχη έκθεση ελέγχου, η οποία σχετίζεται με: α) την επιλεξιμότητα και συμβατότητα της επένδυσης και των δαπανών, β) τη συμμόρφωση με την αρχή πρόκλησης μη σημαντικής βλάβης, γ) την υπαγωγή των προτεινόμενων επενδυτικών σχεδίων στις επιλέξιμες δράσεις του ΤΑΑ, δ) το ποσοστό του δανείου του ΤΑΑ σύμφωνα με τα κριτήρια επιλεξιμότητας, καθώς και ε) τη συμβατότητα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων. Εφόσον η αξιολόγηση της αίτησης από τον ελεγκτή είναι θετική, πραγματοποιείται η οριστική έγκριση του αιτήματος από την τράπεζα, η υπογραφή δανειακής σύμβασης για τη χορήγηση του δανείου ΤΑΑ και του δανείου συγχρηματοδότησης στον αποδέκτη, και η εκταμίευση του δανείου.

20. Υπάρχει δυνατότητα μια επιχείρηση να αιτηθεί δάνειο του ΤΑΑ με βάση το επιτόκιο αναφοράς;

Οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν τα επενδυτικά τους σχέδια στις τράπεζες για να αιτηθούν δάνειο του ΤΑΑ με βάση το επιτόκιο αναφοράς, χωρίς να χρειάζεται να είναι σε συνάρτηση με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

Go Beyond

Move forward together.

Audit | Tax | Advisory | Outsourcing

www.grant-thornton.gr

follow us

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, Ευρώπη και Ελλάδα: Επισκόπηση

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΡΑΝΙΟΥ

Senior Manager, Accounting & Tax Services, Baker Tilly Greece S.A

Ως μέρος μιας ευρείας ανταπόκρισης, ο στόχος του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι να μετριάσει τον οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο της πανδημίας του κορωνοϊού και να καταστήσει τις ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και καλύτερα προετοιμασμένες για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) είναι ένα μέσο προσωρινής ανάκαμψης. Επιτρέπει στην Επιτροπή να συγκεντρώσει κεφάλαια για να βοηθήσει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που συνάδουν με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. και αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που εντοπίζονται σε συστάσεις για κάθε χώρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Διαθέτει 723,8 δισ. ευρώ (σε τρέχουσες τιμές) σε δάνεια (385,8 δισ. ευρώ) και επιχορηγήσεις (338 δισ. ευρώ) για τον σκοπό αυτό. Το ΤΑΑ βοηθά την Ε.Ε. να επιτύχει τον στόχο της για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και θέτει την Ευρώπη σε ένα δρόμο ψηφιακής μετάβασης, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και δίνοντας ώθηση στη διαδικασία της ανάπτυξης. Στα 22 σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής, η εικόνα δείχνει ότι τα κράτη μέλη έχουν διαθέσει σχεδόν το 40% των δαπανών σε μέτρα για το κλίμα και περισσότερο από το 26% στην ψηφιακή μετά-

βαση. Αυτό υπερβαίνει τους συμφωνημένους στόχους του 37% για το κλίμα και 20% για τις ψηφιακές δαπάνες.

Η κοινή, συντονισμένη δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι πιο αποτελεσματική και ωφελεί τα κράτη μέλη περισσότερο από τις μεμονωμένες εθνικές δαπάνες, ιδίως λόγω των σημαντικών δευτερογενών επιπτώσεων μεταξύ των χωρών, ωθώντας έτσι την ανάπτυξη στη διαδικασία.

Οι επιπτώσεις του Next Generation EU στο πραγματικό ΑΕΠ της Ε.Ε. μέχρι το 2024 σε σενάριο υψηλής παραγωγικότητας

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι δομημένο γύρω από έξι πυλώνες:

- Πράσινη μετάβαση,
- Ψηφιακός μετασχηματισμός,
- Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη,
- Κοινωνική και εδαφική συνοχή,
- Υγεία και οικονομική κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα,
- Πολιτικές για την επόμενη γενιά.

Πώς λειτουργεί

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας τέθηκε σε ισχύ στις 19 Φεβρουαρίου 2021 και θα χρηματοδοτεί μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στα κράτη μέλη από την έναρξη της πανδημίας, τον Φεβρουάριο 2020, έως τις 31

Δεκεμβρίου 2026. Για τη χρηματοδότηση του Next Generation EU, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξ ονόματος της Ε.Ε., θα δανειστεί από τις κεφαλαιαγορές.

Για να επωφεληθούν από την υποστήριξη του Ταμείου Ανάκαμψης, τα κράτη μέλη υποβάλλουν τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κάθε σχέδιο καθορίζει τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις που θα υλοποιηθούν έως το τέλος του 2026 και τα κράτη μέλη μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση μέχρι την προηγούμενως συμφωνηθείσα κατανομή.

Κάθε σχέδιο θα πρέπει να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, ιδίως τις ειδικές συστάσεις του 2019 και 2020 ανά χώρα που ενέκρινε το Συμβούλιο. Θα πρέπει επίσης να προωθήσει την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και να κάνει τις οικονομίες και τις κοινωνίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές.

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βασίζεται στην απόδοση. Η εκπλήρωση των συμφωνηθέντων ορόσημων και στόχων για την επίτευξη των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στα σχέδια θα ξεκλειδώσει την τακτική πληρωμή.

Ελλάδα: Εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Μετά από μια άνευ προηγουμένου κρίση λόγω της πανδημίας, το σχέδιο ανάκαμψης και

ανθεκτικότητας της Ελλάδας ανταποκρίνεται στην επείγουσα ανάγκη να προωθηθεί μια ισχυρή ανάκαμψη και να γίνει η Ελλάδα έτοιμη για το μέλλον. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις στο σχέδιο θα βοηθήσουν την Ελλάδα να γίνει πιο βιώσιμη, ανθεκτική και καλύτερα προετοιμασμένη για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Για τον σκοπό αυτό, το σχέδιο αποτελείται από 106 επενδυτικά μέτρα και 68 μεταρρυθμίσεις που θα υποστηριχθούν με 17,77 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και 12,73 δισ. ευρώ σε δάνεια. Το 37,5% του σχεδίου θα υποστηρίξει τους κλιματικούς στόχους και το 23,3% του σχεδίου θα προωθήσει την ψηφιακή μετάβαση.

Ο μετασχηματιστικός αντίκτυπος του σχεδίου της Ελλάδας είναι το αποτέλεσμα ενός ισχυρού συνδυασμού μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, που αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις της Ελλάδας. Οι μεταρρυθμίσεις αντιμετωπίζουν τα σημεία συμφόρησης στη διαρκή και βιώσιμη ανάπτυξη, ενώ οι επενδύσεις επιταχύνουν τη μετάβαση προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, ψηφιακή και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία. Ειδικότερα, το σχέδιο αποσκοπεί στη διευκόλυνση της απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές της ελληνικής οικονομίας, τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, με, μεταξύ άλλων, τη βελτίωση των συστημάτων φορολογικής διοίκησης και δικαιοσύνης, την προώθηση της ικανότητας καινοτομίας,

την ψηφιακή υιοθέτηση και ανθεκτικότητα των βασικών οικονομικών τομέων και την αναβάθμιση της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης, ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας.

Όλες οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις πρέπει να υλοποιηθούν εντός στενού χρονικού πλαισίου, καθώς ο κανονισμός για τη διευκόλυνση ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπει ότι πρέπει να ολοκληρωθούν έως τον Αύγουστο του 2026.

Εκτιμάται ότι το σχέδιο θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη και θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας. Αυτές οι εκτιμήσεις δεν περιλαμβάνουν τις πιθανές θετικές επιπτώσεις των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες μπορεί να είναι σημαντικές. Το σχέδιο θα αυξήσει το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της Ελλάδας κατά 2,1% σε 3,3% έως το 2026.

Επίσης εκτιμάται πως αυτή η τόνωση της οικονομίας θα φέρει έως και 62.000 πολίτες σε θέσεις εργασίας και η Ελλάδα θα επωφεληθεί σημαντικά από τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας άλλων κρατών μελών, μέσω, για παράδειγμα, των εξαγωγών. Αυτές οι δευτερογενείς επιπτώσεις αντιστοιχούν σε 0,3 ποσοστιαίες μονάδες του εκτιμώμενου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος το 2026. Αυτό καταδεικνύει την προστιθέμενη αξία της κοινής και συντονισμένης δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για τη δημιουργία του σχεδίου, οι ελληνικές

αρχές συμβουλευτήκαν εθνικούς και περιφερειακούς κοινωνικούς εταίρους και ενδιαφερόμενα μέρη, ενώ ξεκίνησαν στενό διάλογο με την Επιτροπή πριν από την επίσημη υποβολή του σχεδίου στις 27 Απριλίου 2021. Στις 17 Ιουνίου 2021, η Επιτροπή έδωσε το πράσινο φως στο σχέδιο και, με την ευκαιρία αυτή, η πρόεδρος Φον Ντερ Λάιεν μετέδωσε συμβολικά την αξιολόγηση της Επιτροπής στον πρωθυπουργό κατά τη διάρκεια επίσκεψης στην Αθήνα. Το σχέδιο, με τη σειρά του, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου, ανοίγοντας την πόρτα για την εφαρμογή και τη χρηματοδότησή του.

Πράσινη μετάβαση

Στον τομέα των κλιματικών και περιβαλλοντικών πολιτικών, η Ελλάδα αντιμετωπίζει την πρόκληση της αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα, με τη, μεταξύ άλλων, βελτίωση της αργής απογείωσης των υπεράκτιων αιολικών πάρκων και μειώνοντας παράλληλα την παραδοσιακή της εξάρτηση σε στερεά ορυκτά καύσιμα. Απαιτούνται επίσης ισχυρές επενδύσεις για την ενεργειακή αναβάθμιση ιδιωτικών και δημόσιων κτιρίων, την προώθηση βιώσιμων μεταφορών και την υποστήριξη της διαχείρισης των υδάτων.

Βασικά μέτρα για την πράσινη μετάβαση

Το σχέδιο υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση μέσω επενδύσεων 1,3 δισεκατομμυρίων ευρώ στην ενεργειακά αποδοτική ανακαίνιση περισσότερων από 100.000 κατοικιών, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος. Για την προώθηση βιώσιμων και πολυτροπικών μεταφορών, το σχέδιο προβλέπει την εγκατάσταση περισσότερων από 8.000 σημείων φόρτισης ηλεκτρικής ενέργειας και 220 πράσινων λεωφορείων αστικών συγκοινωνιών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, ένα σημαντικό επενδυτικό πρόγραμμα στους σιδηροδρόμους και μια ριζική μεταρρύθμιση του κλάδου.

Οι επενδύσεις άνω των 600 εκατομμυρίων ευρώ στην αναδάσωση, τη βιοποικιλότητα, τον μετριασμό των πλημμυρών και τις αναβαθμίσεις των δικτύων άρδευσης, στοχεύουν στη στήριξη της προστασίας του περιβάλλοντος και συμπληρώνονται από μια μεταρρύθμιση διαχείρισης απορριμμάτων για την προώθηση της βιώσιμης υγειονομικής ταφής και ανακύ-

κλωσης και τη βελτίωση της διακυβέρνησης.

Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ελλάδας περιλαμβάνει μέτρα που στοχεύουν να κάνουν την κινητικότητα πιο καθαρή, εξυπνότερη, ασφαλέστερη και δικαιότερη. Περιλαμβάνει μια μεταρρύθμιση με στόχο τη δημιουργία ενός ευνοϊκού νομικού πλαισίου για την οργάνωση της αναδυόμενης αγοράς ηλεκτρικών οχημάτων της Ελλάδας και την παροχή κατάλληλων κινήτρων.

Αυτή η μεταρρύθμιση συμπληρώνεται από μια επένδυση στην εγκατάσταση περισσότερων από 8.000 σταθμών ηλεκτρικής φόρτισης σε βασικά αστικά κέντρα, τοποθεσίες και σημεία ενδιαφέροντος, όπως αεροδρόμια, αυτοκινητόδρομοι, λιμάνια και χώροι στάθμευσης σε όλη την Ελλάδα.

Ψηφιακή μετάβαση

Οι ψηφιακές προκλήσεις για την Ελλάδα περιλαμβάνουν έλλειμμα συνδεσιμότητας, έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων (τόσο σε βασικό όσο και σε προχωρημένο επίπεδο), αργή υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών, ιδίως από τις ΜμΕ, και χαμηλό επίπεδο ψηφιακών υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.

Βασικά μέτρα για την ψηφιακή μετάβαση

Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ελλάδας υποστηρίζει την ψηφιακή μετάβαση με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις στην ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και των εταιρειών του ιδιωτικού τομέα, στη συνδεσιμότητα και στις ψηφιακές δεξιότητες.

Το σχέδιο διαθέτει 160 εκατ. ευρώ για την ανάπτυξη δικτύων 5G, 1,3 δισ. ευρώ για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα και άλλα 375 εκατ. ευρώ για την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, προωθώντας την ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στις ΜμΕ. Επιπλέον, το σχέδιο θα επενδύσει περισσότερα από 500 εκατομμύρια ευρώ για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού του συστήματος εκπαίδευσης και υγείας, ενώ σχεδόν 750 εκατομμύρια ευρώ θα επενδυθούν στην ψηφιακή αναβάθμιση.

Οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα

Οι βασικές μακροοικονομικές προκλήσεις για την ελληνική οικονομία περιλαμβάνουν

υψηλό δημόσιο χρέος, ελλιπή εξωτερική εξισορρόπηση και υψηλά μη εξυπηρετούμενα δάνεια, σε ένα πλαίσιο υψηλής ανεργίας και χαμηλής αύξησης παραγωγικότητας. Η υψηλή κανονιστική επιβάρυνση, η γραφειοκρατία και το αργό και αναποτελεσματικό σύστημα δικαιοσύνης εμποδίζουν τις ιδιωτικές επενδύσεις, επιβαρύνοντας τη δυνητική ανάπτυξη και την απασχόληση.

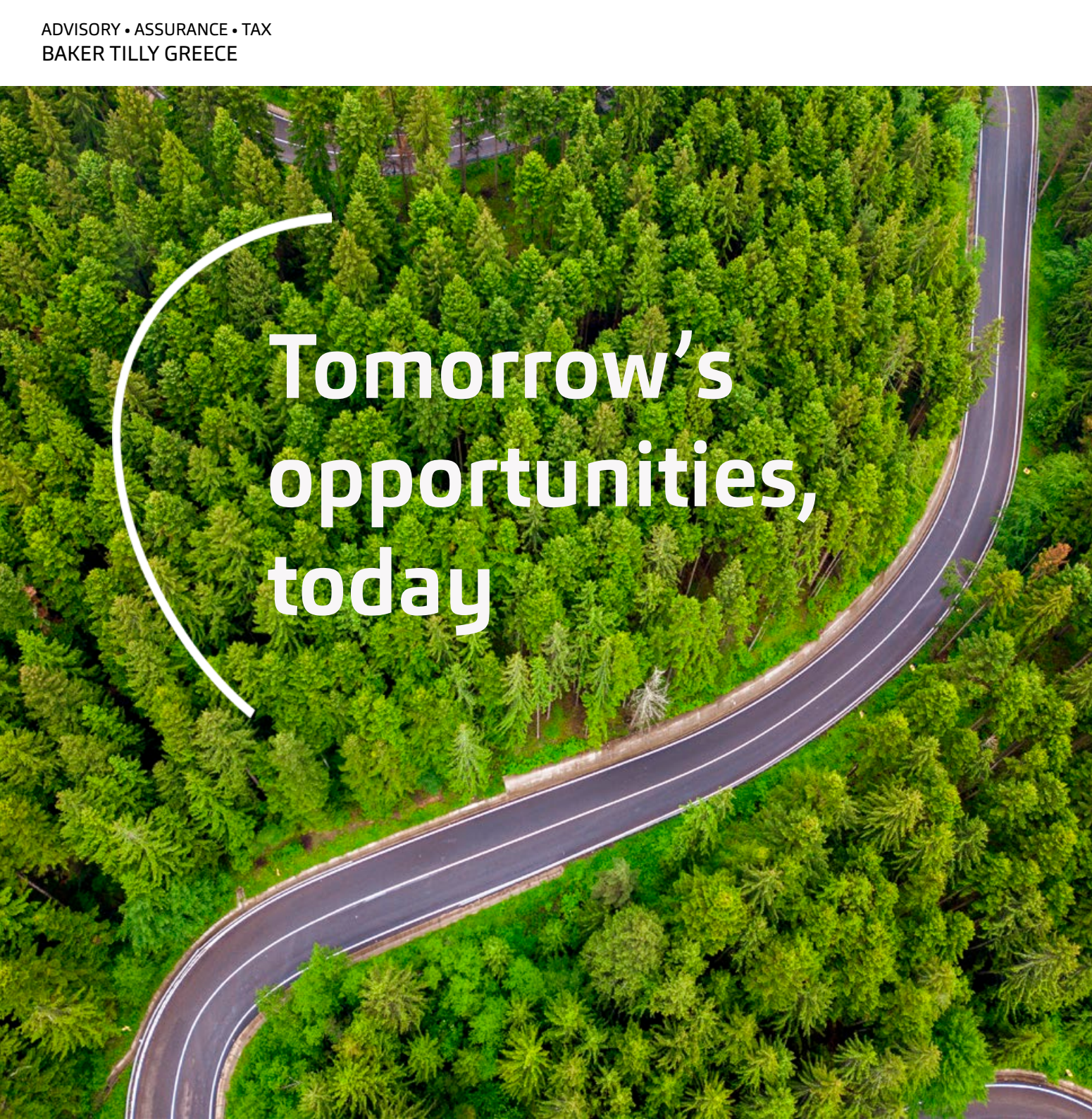
Βασικά μέτρα για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας

Το σχέδιο ενισχύει την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που ενθαρρύνουν την ενεργοποίηση και την αναβάθμιση της αγοράς εργασίας, τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και την απλοποίηση του ρυθμιστικού πλαισίου. Θα διατεθούν 12,7 δισεκατομμύρια ευρώ υπό τη μορφή ευνοϊκών δανείων για τη στήριξη ιδιωτικών επενδύσεων, και θα συμπληρωθούν από μια σειρά μεταρρυθμίσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα για την αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους και την ενίσχυση των κεφαλαιαγορών.

Επιπλέον, 740 εκατ. ευρώ θα επενδυθούν στον επανασχεδιασμό και την ενίσχυση των ενεργών πολιτικών της αγοράς εργασίας για την αύξηση της πλήρους απασχόλησης, μεταξύ άλλων για μακροχρόνια ανέργους και άτομα σε μειονεκτική θέση, ενώ άλλα 159 εκατ. ευρώ θα υποστηρίξουν τη δημιουργία περισσότερων από 53.000 νέων θέσεων πρόωρης φροντίδας. Η Ελλάδα θα εισαγάγει επίσης ένα ολοκληρωμένο εθνικό πρόγραμμα δημόσιας υγείας που θα περιλαμβάνει την επέκταση των υπηρεσιών πρόληψης.

Εφαρμογή: Χρηματοδότηση για καινοτομία, έρευνα και ανάπτυξη

Ήδη, μέσω του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, δίνεται η δυνατότητα χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καθώς και συγχρηματοδότησης από τις τράπεζες για έργα που αφορούν την καινοτομία, την έρευνα και την ανάπτυξη για τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, τη βελτίωση των μεθόδων παραγωγής ή την κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών.

Tomorrow's opportunities, today

We believe in the power of great relationships, great conversations and great futures.

They represent what we stand for and what we are working together to achieve.

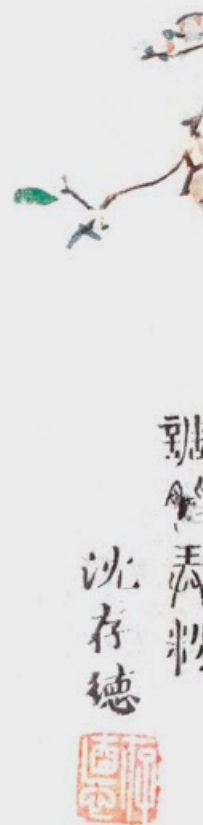
42 Zalokosta street,
15233, Chalandri, Greece
+30 215 5006060

www.bakertilly.gr
info@bakertilly.gr

Now, for tomorrow

Νέος αναπτυξιακός N. 4887/2022: Δικαιούχοι, ποσά και κατηγορίες ενισχύσεων

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
CEO - ιδρυτής, CPA Auditors

Σε μια περίοδο που επαγγελματίες και επιχειρήσεις ταλανίζονται από την κρίση που δημιούργησε η πανδημία και εντείνει αυτή τη στιγμή ο πόλεμος, ο νέος αναπτυξιακός νόμος 4887 αποτελεί σίγουρα ένα χρήσιμο εργαλείο και ανάχωμα, το οποίο πρέπει να αξιοποιηθεί σωστά και γρήγορα. Είναι σπουδαίο, μάλιστα, το ότι με τον νέο νόμο επιταχύνονται όλες οι διαδικασίες αξιολόγησης, έγκρισης, ελέγχου και πιστοποίησης επενδυτικών σχεδίων.

Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται αξιολόγησή τους εντός 45 ή ακόμη και εντός 30 ημερών για περιπτώσεις που κρίνεται ότι χρήζουν αμεσότερης αξιολόγησης. Επιλέξιμες επιχειρήσεις είναι όσες είναι εγκατεστημένες ή έχουν υποκατάστημα στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως μεγέθους. Προβλέπεται επίσης ειδικό καθεστώς για το νέο επιχειρείν, μέσα στο οποίο υπάγονται πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις. Ποιους αφορά όμως ο εν λόγω νόμος, κάτω από ποιες προϋποθέσεις και τι ποσά δίνει; Θα τα απαντήσουμε όλα παρακάτω.

Ο σκοπός του N. 4887

Ο νέος νόμος, λοιπόν, του υπουργείου Ανάπτυξης με τίτλο «Αναπτυξιακός Νόμος 4887/2022 - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη», φιλοδοξεί να στηρίξει υπάρχουσες ή υπό ίδρυση επιχειρήσεις και να προωθήσει ένα πιο αειφόρο και καινοτόμο παραγωγικό μοντέλο, όπως αποδεικνύεται άλλωστε και από τους οικονομικούς κλάδους που επιδοτεί και είναι, μεταξύ άλλων: ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, η τεχνητή νοημοσύνη και η ρομποτική, η απασχόληση με εξειδικευμένο προσωπικό, η πράσινη μετάβαση, το νέο και καινοτόμο επιχειρείν, η περαιτέρω ενίσχυση του τουρισμού και, γενικότερα, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Οι κατηγορίες των επενδύσεων

Ο Ν. 4887/2022 θεσπίζει 13 κατηγορίες επενδύσεων που θα ενισχυθούν και είναι οι κάτωθι:

- Ψηφιακός και τεχνολογικός μετασχηματισμός επιχειρήσεων,

- Πράσινη μετάβαση και περιβαλλοντική αναβάθμιση επιχειρήσεων

- Νέο επιχειρείν,
- Δίκαιη αναπτυξιακή μετάβαση,
- Έρευνα και εφαρμοσμένη καινοτομία,
- Αγροδιατροφή, πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, αλιεία και υδατοκαλλιέργεια,
- Μεταποίηση και εφοδιαστική αλυσίδα,
- Επιχειρηματική εξωστρέφεια,
- Ενίσχυση τουριστικών επενδύσεων,
- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού,
- Μεγάλες επενδύσεις,
- Ευρωπαϊκές αλυσίδες αξίας,
- Επιχειρηματικότητα 360°.

Τα 5 είδη των ενισχύσεων

Είναι ενδιαφέρον και σημαντικό το ότι, για επενδυτικά έργα μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, προβλέπεται η επιλογή ανάμεσα σε επιχορήγηση, φορολογική απαλλαγή, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης και επιδότηση του κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης. Ουσιαστικά, δηλαδή, η χρήση

του κινήτρου της επιχορήγησης καταργείται για επενδύσεις μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, με προφανή σκοπό αυτές να οδηγηθούν σε ανταποδοτικές επενδύσεις, απολαμβάνοντας το κίνητρο της φορολογικής απαλλαγής.

Παρέχονται τα εξής είδη ενισχύσεων:

α. Φορολογική απαλλαγή, που σημαίνει απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των κερδών που θα έχει η επιχείρηση.

β. Επιχορήγηση για την κάλυψη τμήματος των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.

γ. Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (γνωστή αλλιώς ως leasing).

δ. Επιδότηση κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης, δηλαδή κάλυψη του μισθολογικού κόστους των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και σχετίζονται άμεσα με το επενδυτικό σχέδιο.

ε. Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου, στο πλαίσιο συγκεκριμένα της δράσης «Νέο επιχειρείν».

Ανώτατα ποσά χορηγούμενων ενισχύσεων

Στο χρηματοδοτικό σχήμα των επενδυτικών σχεδίων τώρα, για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις κυμαίνεται από 50% έως 75%, για τις μεσαίες επιχειρήσεις από 40% έως 60% και για τις μεγάλες επιχειρήσεις από 30% έως 50%. Σε σχέση δε με τα ποσά των χορηγούμενων ενισχύσεων, το συνολικό ποσό ενίσχυσης ανά υποβαλλόμενο επενδυτικό σχέδιο δεν μπορεί να υπερβεί το ποσό των 10.000.000 ευρώ, με εξαίρεση συγκεκριμένα καθεστώτα που αναφέρονται στο Μέρος Β' του νόμου και ορίζουν είτε μεγαλύτερο είτε μικρότερο ποσό (στο παρόν άρθρο κάνουμε συνοπτική αναφορά). Επίσης, οι παρεχόμενες σε κάθε φορέα επενδυτικού σχεδίου ενισχύσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ενισχύσεις σε συνεργαζόμενες ή συνδεδεμένες επιχειρήσεις, δεν μπορεί να υπερβούν σωρευτικά τα 20.000.000 ευρώ για μεμονωμένη επιχείρηση και τα 30.000.000 ευρώ για το σύνολο των συνεργαζόμενων ή συνδεδεμένων επιχειρήσεων (με την επι-

φύλαξη των περιορισμών που θα βρείτε στο άρθρο 4 του ΓΑΚ).

Ποιοι είναι οι δικαιούχοι των ενισχύσεων;

Το κυριότερο σημείο του νόμου είναι, φυσικά, τι άλλο, οι δικαιούχοι! Αυτοί πρέπει να είναι φορείς είτε εγκατεστημένοι στην ελληνική επικράτεια είτε να έχουν υποκατάστημα εντός της, καθώς και να έχουν μία από τις ακόλουθες μορφές:

- Εμπορική εταιρεία,
- Συνεταιρισμός,
- Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚοινΣΕπ),
- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (Α.Σ.),
- Ομάδες Παραγωγών, Οργανώσεις Παραγωγών,
- Αστικοί Συνεταιρισμοί,
- Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ),
- Υπό ίδρυση ή υπό συγκώνευση εταιρείες, με την υποχρέωση να έχουν ολοκληρώσει τις απαραίτητες διαδικασίες δημοσιότητας πριν την έναρξη εργασιών του επενδυτικού σχεδίου,
- Κοινοπραξίες που ασκούν εμπορική δραστηριότητα,
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις, καθώς και θυγατρικές τους, εφόσον δεν τους έχει ανατεθεί η εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού, δεν τους έχει ανατεθεί από το κράτος αποκλειστικά η προσφορά υπηρεσιών, αλλά και δεν επικορρογείται η λειτουργία τους από δημόσιους πόρους,

- Ατομικές επιχειρήσεις με ανώτατο επιλέξιμο κόστος επενδυτικού σχεδίου 200.000 ευρώ (μόνο όμως για το καθεστώς «Αγροδιατροφή, πρωτογενής παραγωγή και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, αλιεία και υδατοκαλλιέργεια»).

Πρέπει, επιπροσθέτως, να ξέρετε ότι κάθε φορέας συμμετέχει στο κόστος επενδυτικού σχεδίου είτε με ίδια κεφάλαια είτε με εξωτερική χρηματοδότηση, ενώ γενικότερα στο 25% του ενισχυόμενου κόστους απαγορεύεται να περιλαμβάνεται οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση, δημόσια στήριξη ή παροχή.

Επιλέξιμες δαπάνες περιφερειακών ενισχύσεων

Με τον νόμο 4887/2022 επιχορηγούνται επενδυτικές δαπάνες σε ενσώματα στοιχεία ενεργητικού και αναλυτικότερα δαπάνες για:

- Κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό κτιριακών εγκαταστάσεων και των βοηθητικών τους χώρων, καθώς και διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου.
- Αγορά του συνόλου ή μέρους των υφιστάμενων παγίων στοιχείων ενεργητικού, όπως κτίρια, μηχανήματα και εξοπλισμός επιχειρηματικής εγκατάστασης.
- Αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και άλλου εξοπλισμού, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών εγκαταστάσεων και των μεταφορικών μέσων που κινούνται εντός του χώρου της εντασόμενης μονάδας.
- Μισθώματα της χρηματοδοτικής μίσθω-

σης (leasing) καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων, των οποίων αποκτάται η χρήση.

- Εκσυγχρονισμό ειδικών εγκαταστάσεων (όχι κτίρια), αλλά και μηχανολογικών εγκαταστάσεων.

Παράλληλα, χρηματοδοτούνται επενδυτικές δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού, π.χ.:

- Δαπάνες για μεταφορά τεχνολογίας μέσω της αγοράς δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αδειών εκμετάλλευσης, ευρεσιτεχνιών, τεχνογνωσίας και μη κατοχυρωμένων τεχνικών γνώσεων.

- Συστήματα διασφάλισης και ελέγχου ποιότητας, πιστοποιήσεων, προμήθειας και εγκατάστασης λογισμικού, όπως και συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης.

Σημειώνεται πως σε ό,τι αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι ενισχυόμενες δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού δεν μπορούν να υπερβούν το 30% του συνόλου των ενισχυόμενων δαπανών περιφερειακών ενισχύσεων, ενώ για τις ΜμΕ το ανώτατο ποσοστό διαμορφώνεται στο 50%. Τέλος, θέλω να υπογραμμίσω ότι κι αυτός ο νόμος δίνει αυξημένες αρμοδιότητες στους ορκωτούς ελεγκτές λογιστές, καθιστώντας τους αρμόδιους για την αξιολόγηση και τον τελικό έλεγχο των επενδυτικών σχεδίων και ειδικότερα σε σχέση με τη συμβατότητά τους με τις ρητές προϋποθέσεις χρηματοδότησης.

***Help yourself today...
...Win your future
tomorrow!***

Audit | Tax | Advisory | Finance

Μητροπόλεως 64 • 105 63 Αθήνα
T: 213 0995666 & 213 0995670
E: info@cpaauditors.gr
www.cpaauditors.gr

ΕΥΑ ΑΓΓΕΛΙΔΗ: ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΜΕ ΜΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΣΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΝΑΝ ΣΤΑΘΕΡΑ ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Η πρόεδρος του Δ.Σ. της ΣΟΛ Crowe, η πρώτη γυναίκα στο ανώτερο επίπεδο μιας ελεγκτικής εταιρείας, μιλά για την προσπάθεια των γυναικών να κατακτήσουν το ελεγκτικό επάγγελμα, τις δυσκολίες που έπρεπε να υπερβούν, τη δική της εξελικτική πορεία και τους στόχους που θέτει η ίδια για το προσεχές μέλλον. Επίσης αναλύει τις νέες προκλήσεις που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ελεγκτικές εταιρείες στο πλαίσιο της υλοποίησης του αναπτυξιακού νόμου και του Ταμείου Ανάκαμψης και στην ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στη λειτουργία τους.

Έχετε 30 χρόνια εμπειρίας σε ένα ανδροκρατούμενο επάγγελμα, όπως είναι το ελεγκτικό. Ποιες δυσκολίες συναντήσατε στην πορεία σας, τόσο λόγω του επαγγέλματος όσο και με προϊσταμένους, συνεργάτες ή ακόμη και πελάτες κ.λπ.;

Η παρουσία των γυναικών στο ελεγκτικό επάγγελμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι χαρακτηρίζεται από τρεις διαφορετικές περιόδους. Τις πρώτες δεκαετίες από την ίδρυση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ), από το 1956 έως και περίπου το 1980, μόνο ένα μικρό

ποσοστό γυναικών απασχολούνταν ως ελέγκτριες, ενώ η πλειονότητα αυτών κατείχαν υποστηρικτικές θέσεις. Τις δύο επόμενες δεκαετίες, του 1980 και 1990, άρχισε προοδευτικά να αυξάνεται η γυναικεία παρουσία στον χώρο, η οποία και εδραιώθηκε από το 2000 και μετά, με τις γυναίκες να καταλαμβάνουν πλέον περισσότερες θέσεις ευθύνης.

Το ελεγκτικό επάγγελμα σήμερα δεν είναι ανδροκρατούμενο με την αυστηρή έννοια του όρου, ωστόσο υπάρχει ακόμα αρκετά μεγάλη διαφορά στο ποσοστό ανδρών και γυναικών

που κατέχουν ηγετικές θέσεις, με τους πρώτους να είναι κατά κανόνα αρκετά περισσότεροι.

Οι δυσκολίες που προσωπικά αντιμετωπίζατε κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σας πορείας είχαν να κάνουν κυρίως με το ίδιο το επάγγελμα. Το να είσαι ορκωτός ελεγκτής λογιστής απαιτεί, πέρα από το όποιο ωράριο εργασίας, να αφιερώνεις πολύ προσωπικό χρόνο για συνεχή ενημέρωση και εκπαίδευση, έτσι ώστε να μπορείς να έχεις επίκαιρη τεχνική γνώση. Απαιτεί, παράλληλα, μετακινήσεις σε διαφορετικές πόλεις, συχνά για μακρά χρονικά διαστήματα, κάτι που σημαίνει ότι ο αρμονικός συνδυασμός επαγγελματικής ζωής και οικογενειακών υποχρεώσεων, δηλαδή το βασικό ζητούμενο, όχι μόνο για τις γυναίκες, είναι μια αρκετά δύσκολη εξίσωση.

Ήταν η αξία που φέρνατε στον οργανισμό, οι δεξιότητες ή κάποιοι άνθρωποι που «ξεκλείδωσαν» δυνατότητες εξέλιξης της καριέρας σας;

Στο ελεγκτικό επάγγελμα η εξέλιξη της καριέρας σου και η αξία που προσφέρεις σαν επαγγελματία είναι άμεσα συνδεδεμένα τόσο με το πελατολόγιο που δημιουργείς και αναπτύσσεις όσο και με τη διεύρυνση των τεχνικών σου γνώσεων, έτσι ώστε να μπορείς να διαχειρίζεσαι πελάτες από διαφορετικούς επιχειρηματικούς κλάδους.

Στη σημερινή εποχή όμως, πέραν της τεχνικής γνώσης, ένας επαγγελματίας του χώρου μας είναι απαραίτητο να αναπτύσσει δεξιότητες που σχετίζονται με τις διαπροσωπικές ικανότητες επικοινωνίας, τις πεποιθήσεις, τη συνολική προσέγγιση για τη ζωή και την εργασία, τη συναισθηματική νοημοσύνη. Σε προσωπικό επίπεδο, λοιπόν, μέσα από δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, η ενασχόλησή μου με τα κοινά ως μέλος της ΣΤΑ του Οικο-

νομικού Επιμελητηρίου, είχα την ευκαιρία να καλλιεργήσω από νωρίς τέτοιες δεξιότητες, επικεντρώνοντας στη θετική επικοινωνία, στην ανάπτυξη των διαπραγματευτικών ικανοτήτων, στη φροντίδα των διαπροσωπικών σχέσεων. Η στάση που έχω κρατήσει σταθερά στη ζωή μου βασίζεται στην ακεραιότητα και την ειλικρίνεια απέναντι στους συνεργάτες μου και τους πελάτες μου, στη θετική ενέργεια, στην κοινωνικότητα, στη δυναμική και δημιουργική επικοινωνία, στην έμπνευση και παρακίνηση τρίτων, αλλά και στην ενσυναίσθηση. Ο συνδυασμός όλων αυτών των δεξιοτήτων πιστεύω ότι έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα πορεία μου.

Στάθηκα όμως και τυχερή. Στη ΣΟΛ Crowe, κάποιοι άνθρωποι με όραμα, άνθρωποι που έβλεπαν μακριά όσον αφορά τον ρόλο της γυναίκας στο επάγγελμα και οι οποίοι προσέφεραν στερεοτυπικές αντιλήψεις όσον αφορά τη δυνατότητα των γυναικών να εξελιχθούν σε ανερχόμενα, ταλαντούχα στελέχη, πίστεψαν από πολύ νωρίς στις ικανότητες των γυναικών στελεχών. Έτσι, μου έδωσαν κι εμένα την ευκαιρία να εξελιχθώ μέσα στην ίδια την εταιρεία και να ασχοληθώ ενεργά με τη διοίκησή της.

Δεν μπορώ να παραβλέπω ότι, λόγω του πολυμετοχικού μοντέλου της ΣΟΛ Crowe, η εκλογή στη θέση του προέδρου της εταιρείας απαιτεί δεκάδες ψήφους, την ώρα που στα διοικητικά συμβούλια των περισσότερων επιχειρήσεων πολύ λιγότεροι ψήφοι μπορεί να στοιχειοθετούν πλειοψηφία. Τι σημαίνει για σας η ψήφος εμπιστοσύνης τώσων μελών του οργανισμού;

Είναι γεγονός ότι το ίδιο το πολυμετοχικό μοντέλο της ΣΟΛ Crowe απαιτεί από τους υποψήφιους για την ανάληψη των καθηκόντων διοίκησης της εταιρείας όραμα και επιχειρηματικό σχέδιο. Για να εκλεγείς στο Διοικητικό Συμβούλιο σημαίνει ότι έχεις την αποδοχή

τουλάχιστον πάνω από το 50% των συναδέλφων σου. Με άλλα λόγια, η εκλογή του Δ.Σ. της εταιρείας δεν είναι μια τυπική διαδικασία.

Η εκλογή μου στη θέση της προέδρου της εταιρείας σημαίνει ότι το όραμα που έχω μοιραστεί με τους συναδέλφους μου και τα μέλη του Δ.Σ. είναι κοινά αποδεκτό, κάτι το οποίο με τιμά ιδιαίτερα. Αυτό το όραμα των κοινών στόχων και της κοινής δράσης, η αντίληψη της ενότητας που διακατέχει όλους τους συναδέλφους διαχρονικά, μας οδηγεί στο να γινόμαστε ολοένα καλύτεροι, κάτι μάλιστα που μεταλαμπαδεύεται από τους παλαιότερους στους νέους συναδέλφους και συνεργάτες μας, έτσι ώστε όλοι μαζί να δίνουμε τον καλύτερο εαυτό μας για το μέλλον της εταιρείας μας. Θα έλεγα ότι αποτυπώνει και μια αλλαγή νοοτροπίας, με την απτή στήριξη στη γυναικεία επιχειρηματικότητα, στη γυναικεία παρουσία σε ηγετικές θέσεις, με ίσες ευκαιρίες για όλους, συμπερίληψη και αποδοχή της διαφορετικότητας.

Έχετε δει σημαντικές πρωτοβουλίες τα τελευταία χρόνια από τη ΣΟΛ Crowe στον τομέα της προώθησης γυναικών σε θέσεις ευθύνης. Έχετε θεσπίσει συγκεκριμένη πολιτική και στόχους για την προώθηση της διαφορετικότητας και των ίσων ευκαιριών;

Η παρουσία των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στη ΣΟΛ Crowe είναι συνεχώς αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια, με γυναίκες συναδέλφους μας να ηγούνται σε επιστημονικά συμβούλια, στον ποιοτικό έλεγχο, όπως και στη διαχείριση κινδύνων. Ακολουθούμε την πολιτική ίσων ευκαιριών ανέλιξης, ίσης μεταχείρισης και ενίσχυσης του ρόλου των γυναικών και έχουμε ενσωματώσει τις αρχές και τις κατευθύνσεις του διεθνούς δικτύου της Crowe στο οποίο είμαστε μέλη, για την ενσωμάτωση και τη διαφορετικότητα. Αυτό που θεωρώ ότι είναι πέρα και πάνω από τις πολιτικές και τις διαδικασίες

είναι η ίδια η κουλτούρα της εταιρείας και, σε αυτό το επίπεδο, θεωρώ ότι έχουμε κάνει αρκετά και σημαντικά βήματα.

Αν και έχετε εμπειρία στο Διοικητικό Συμβούλιο, ως μέλος από το 2002 και ως αντιπρόεδρος από το 2011, η θέση του προέδρου που υπηρετείτε από τον Ιούνιο του 2021 προσθέτει ευθύνη. Ποιο είναι το προσωπικό σας όραμα στην ηγεσία της ΣΟΛ Crowe;

Η ΣΟΛ Crowe είναι η μεγαλύτερη ελληνική ελεγκτική εταιρεία στη χώρα και όραμά μας είναι η διατήρηση της ηγετικής της θέσης στην αγορά, με την ταυτόχρονη επένδυση στους ανθρώπους της. Στόχος μας είναι να δημιουργήσουμε μια πραγματική υπεραξία στο επιχειρείν και στην κοινωνία, μέσα από έναν σταθερά ανθρωποκεντρικό προσανατολισμό. Αυτή η στάση της ΣΟΛ Crowe θέλουμε να λειτουργεί ως θετικό παράδειγμα και να ενθαρρύνει τις γυναίκες να διεκδικήσουν ηγετικές θέσεις στις ελεγκτικές εταιρείες και όχι μόνο.

Συνεργάζεστε με μερικές χιλιάδες ελληνικές επιχειρήσεις, ειδικά μικρομεσαίες, που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Από την εμπειρία σας σε εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς και επιτροπές (ΣΟΕΛ, IFAC, Accountancy Europe, FCM), πού βλέπετε να διαφοροποιούνται οι ελληνικές επιχειρήσεις; Είναι η πρόσβαση σε χρηματοδότηση το σημείο που κυρίως υστερούν και πώς θα μπορούσαν να αναπτυχθούν για να γίνουν πιο ανταγωνιστικές;

Είναι γεγονός ότι ο χάρτης των ελληνικών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων, είναι αισθητά διαφορετικός απ' ό,τι στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές αγορές. Στην Ελλάδα έχουμε ένα υψηλό ποσοστό αυστηρά οικογενειακών επιχειρήσεων, οι οποίες διατηρούν το θετικό στοιχείο της συνέχειας στον χρόνο, παραμέ-

νουν εντούτοις άτολμες και επιφυλακτικές. Ο βαθμός προσαρμοστικότητάς τους είναι σχετικά χαμηλός και δείχνουν μια σημαντική δυσκαμψία στο να προσαρμόζονται στις τάσεις της αγοράς. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μη αξιοποίηση νέων εργαλείων και καινοτομιών, κάτι που τις καθιστά λιγότερο επιλέξιμες σε χρηματοδοτήσεις και ως εκ τούτου στατικές και δύσκολα εξελίξιμες. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η εικόνα αυτή αλλάζει προοδευτικά, με τις επιχειρήσεις να αντιλαμβάνονται ότι για να γίνουν ανταγωνιστικές θα πρέπει να προχωρήσουν σε δομικές αλλαγές και να ενισχύσουν σημαντικά την εξωστρέφειά τους.

Ειδικά στον κλάδο σας, την αγορά των ελεγκτών και των συμβούλων, αναδύονται σημαντικές ευκαιρίες ενόψει της αξιοποίησης του αναπτυξιακού νόμου και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ποιο στοχεύετε να είναι το αποτύπωμα των έργων στο χαρτοφυλάκιό σας;

Οι ελεγκτικές εταιρείες θα διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στην υλοποίηση του αναπτυξιακού νόμου και του Ταμείου Ανάκαμψης. Στην ΣΟΛ Crowe έχουμε αναπτύξει ακόμη περισσότερο τις υπηρεσίες μας, με στόχο την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε αυτή την κρίσιμη συγκυρία. Συμμετέχουμε ενεργά σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας χρηματοδότησης και ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων, από την αξιολόγηση μέχρι και την υλοποίησή τους. Εμείς και οι συνεργάτες μας, με την ολοκληρωμένη αντίληψη και πολυετή εμπειρία στην υλοποίηση έργων συναφών με όλο το εύρος των απαιτήσεων χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στηρίζουμε τις επιχειρηματικές δράσεις που συμβάλλουν στον μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, στη μετάβαση της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης σε μια πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθε-

κτική εποχή. Για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, επιπλέον, για τις οποίες η πρόκληση της επιλεξιμότητας στα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία περνάει από την αξιοποίηση των στρατηγικών τους και τον άμεσο μετασχηματισμό και εκσυγχρονισμό τους, ο ρόλος μας είναι κομβικός στην προετοιμασία και την υποβοήθησή τους στο να επιτύχουν την πραγματική τους δομική εξέλιξη.

Πώς σχεδιάζετε να ανταποκριθείτε στις αναδυόμενες προκλήσεις της νέας, μετά Covid εποχής, όπως η τεχνονομία, το ανθρωπινό δυναμικό κ.λπ.; Αναπτύσσετε συνεργασίες/ νέα εργαλεία;

Τα τελευταία χρόνια, μέσα από την πολυεπίπεδη ανάπτυξη των «εργαλείων» της ΣΟΛ Crowe, αλλά και μέσα από τον συμβουλευτικό βραχίονα, αναπτύσσουμε νέες υπηρεσίες, έτσι ώστε να ανταποκριθούμε στα νέα ζητούμενα των επιχειρήσεων. Έχουμε προσθέσει στο πορτφόλιο των υπηρεσιών μας εξειδικευμένες υπηρεσίες ανθρωπινού δυναμικού, υπηρεσίες τεχνολογίας, καθώς και υπηρεσίες όπως ο έλεγχος και η αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων, η αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου, στο πλαίσιο εφαρμογής του νέου νόμου 4706 που αφορά την εταιρική διακυβέρνηση. Επιπλέον, εκπροσωπούμε στην Ελλάδα την Horwarth HTL, τον μεγαλύτερο οργανισμό παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στον τουρισμό, απαντώντας στη συνεχώς αυξανόμενη τάση για τουριστικές επενδύσεις στη χώρα. Αυτό που έχει σημασία να επισημάνουμε είναι ότι η γενικότερη κατεύθυνσή μας είναι η ενσωμάτωση νέων, υψηλού επιπέδου εξειδικευμένων υπηρεσιών, έτσι ώστε να μπορούμε να προσφέρουμε στους πελάτες μας αξία μέσα από τη συνεργασία μας.

Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Fortune.

Τα νέα ηλεκτρονικά εργαλεία είσπραξης οφειλών και η ισχύς των εξωδικαστικών ρυθμίσεων

ΕΙΡΗΝΗ ΤΣΕΣΜΕΛΗ
Tax Partner, CPA

Ηρθαν νέα ηλεκτρονικά συστήματα έλεγχου για διασταυρώσεις και εισπράξεις οφειλών. Ποια θα είναι η επίδραση των εξωδικαστικών ρυθμίσεων ή εξυγιάνσεων εταιρειών και φυσικών προσώπων πάνω τους;

Σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη φορολογική αντιμετώπιση των ελέγχων και διασταυρώσεων σε όλο το εύρος οφειλών εταιρειών, φυσικών προσώπων, ακόμα και κρατών, τα ηλεκτρονικά συστήματα ELENXIS και EISPRAXIS - EMEIS θα αποτελούν τα κύρια εργαλεία της ψηφιοποίησης ελέγχων και εισπράξεων, μιας ψηφιοποίησης, βέβαια, η οποία επιχειρείται ήδη από το 2019 και βρίσκεται σήμερα στην κορύφωσή της.

Τι αλλάζει δραστικά πλέον

1. Οι έλεγχοι λοιπόν πλέον θα είναι ηλεκτρονικοί, θα βασίζονται στα στοιχεία που θα υπάρχουν στα ηλεκτρονικά βιβλία και θα διενεργούνται άμεσα, μέσω διασταυρώσεων, αλγόριθμων που θα υπολογίζουν αμέσως όλες

τις προκύπτουσες ελλείψεις δεδομένων ή οποιεσδήποτε αδικαιολόγητες διαφορές, καθώς και με χρήση έμμεσων τεχνικών. Οι δε δικαιούχοι και φορολογούμενοι θα καλούνται ηλεκτρονικά να προβούν σε διορθώσεις ή σε προσκόμιση στοιχείων, προκειμένου για την επιβολή ή μη επιβολή σχετικών προστίμων.

2. Η τήρηση ενός ηλεκτρονικού φακέλου για κάθε φυσικό πρόσωπο που διαθέτει ΑΦΜ κρίθηκε ότι θα διευκολύνει τις αρχές για την πάταξη της φοροδιαφυγής. Όλη η περιουσία, λοιπόν, τα εισοδήματα, οι εταιρείες και άλλες εμπλεκόμενες δράσεις ενός φυσικού προσώπου θα περιλαμβάνονται και θα αποτελούν τον ψηφιακό του φάκελο. Αναλυτικότερα, η υπηρεσία ELENXIS θα είναι η «αρχηγός» υπηρεσία που θα κλειδώνει το προφίλ του φορολογούμενου στα TAXIS, MyDATA, ΓΓΠΣ, EISPRAXIS. Για να προβεί μια ΔΟΥ σε οποιαδήποτε ενέργεια, επικοινωνεί με το σύστημα ELENXIS, για να λάβει ενημέρωση σχετικά με τα ευρήματα που μπορεί να οδήγησαν στο κλείδωμα ενεργειών της πλατφόρμας TAXIS.

3. Επίσης, σε σχέση με τον εξωδικαστικό

μηχανισμό και τις εξυγιάνσεις και επειδή το Δικαστικό Τμήμα των ΔΟΥ δεν έχει τη δυνατότητα να επιμηκύνει χρονικά (με παράταση) τους πλειστηριασμούς, στην περίπτωση εκείνη που ο φορολογούμενος αναμένει την απόφαση για την υπαγωγή του στη διαδικασία ρύθμισης ή εξυγίανσης, πρέπει να λάβουν αντίστοιχη ενημέρωση οι υπηρεσίες που εμπλέκονται, σύμφωνα με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 4738/2020 Ρύθμιση Οφειλών και Παροχή Δεύτερης Ευκαιρίας και άλλες διατάξεις, καθώς και την εγκύκλιο Ε.2117/28.05.2021 (σελ. 9). Ειδικότερα, για οφειλές άνω των 8.000.000 ευρώ ενημερώνεται η επιχειρησιακή μονάδα είσπραξης ΕΜΕΙΣ, που είναι και το αρμόδιο όργανο (προς διευκόλυνση σας, παρατίθενται τα τηλέφωνα επικοινωνίας της εν λόγω μονάδας: 2131606702-34-27). Για οφειλές κάτω των 8.000.000 ευρώ πρέπει να ενημερώνεται το τμήμα ΚΕΟΦ (Κέντρο Οφειλών Ετήσιας Εξυγίανσης, email: keof@aaade.gr και τηλέφωνα 2131605609-15).

Τι πρέπει οπωσδήποτε να προσέξετε

Όπως όλοι αντιλαμβανόμαστε, επειδή η εποχή που διανύουμε κρίνεται ως απόλυτα κρίσιμη και μεταβατική, τόσο οι οικονομικοί διευθυντές όσο και οι ελεγκτές και λογιστές καλούνται να δίνουν μεγάλη σημασία στις διασταυρώσεις και τα ηλεκτρονικά βιβλία, ώστε να μη βρεθούν σε καμία περίπτωση προ απροόπτου. Επιπρόσθετα, καθώς φέτος είναι η πρώτη χρονιά χωρίς ΜΥΦ αλλά με διασταύρωση μέσω MyDATA, προτείνεται να ενημερωθούν οι εταιρείες για την καθολική συμφωνία των υπολοίπων των προμηθευτών τους, ώστε να αποφευχθούν τυχούσες μεγάλες αποκλίσεις από τιμολόγια που δεν έχουν παραληφθεί από τα λογιστήριά τους. Τέλος, προτείνεται να γίνεται εκτύπωση υπολοίπων των οφειλών από τις πλατφόρμες των TAXIS και ΕΦΚΑ, σε τακτά μάλιστα χρονικά διαστήματα, για να καθίσταται δυνατή η επαλήθευση και επιβεβαίωσή τους και κυρίως επειδή... «κάλλιον του θεραπεύειν το προλαμβάνειν»!

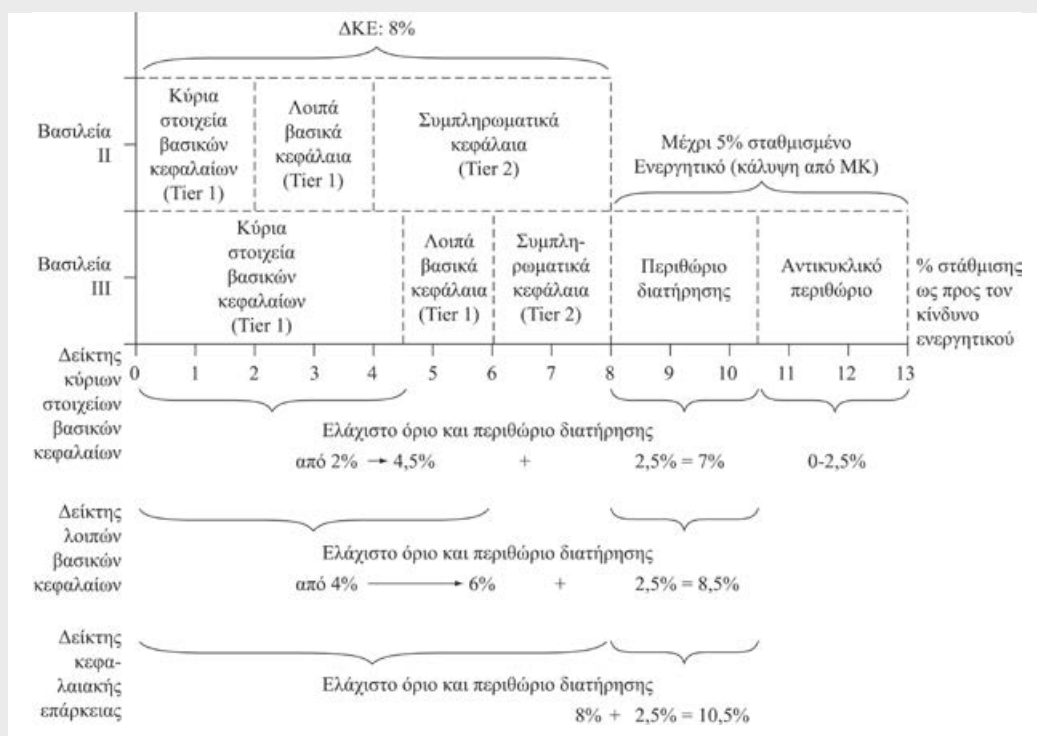
Εποπτικά τραπεζικά κεφάλαια και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Β. ΠΑΠΑΔΕΑΣ

Καθηγητής Λογιστικής, Πρόεδρος ΕΛΤΕ

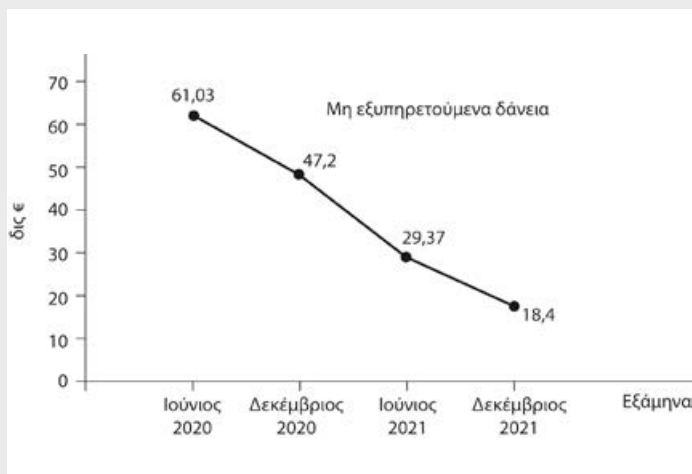
Κατά την τελευταία εικοσαετία, το ενδιαφέρον των τραπεζικών εποπτικών αρχών κατευθύνεται τόσο στην επέκταση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, έναντι των πιστωτικών κινδύνων που παρουσιάζονται σε εθνική και διεθνή κλίμακα, όσο και στην ευρύτερη δημοσιοποίηση της αντίστοιχης συγκρίσιμης λογιστικής πληροφόρησης. Τα προβλήματα αντιμετωπίζονται, σχεδόν ταυτόχρονα, από τη συστηματική συνύπαρξη των αποφάσεων διαφορετικών υπερεθνικών οργανισμών, όπως είναι η Basel Committee και το IASB (IAS, IFRS), σε θέματα σχετικά με: α) τη χρήση εξελιγμένων μεθοδολογιών και β) την αναφορά τους στις γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των τραπεζών.

Με τη «Βασιλεία III» τα «Core Tier I» κεφάλαια έγιναν «Common Equity Tier/CET 1» και περιλαμβάνουν μόνο τις κοινές μετοχές και τα παρακρατηθέντα κέρδη για να βελτιώνεται η κεφαλαιακή διάρθρωση σε επίπεδο συνέπειας και διαφάνειας. Τα αποθεματικά, οι γενικές προβλέψεις, οι απαιτήσεις μειωμένης εξασφάλισης και τα υβριδικά κεφάλαια έχουν ενταχιστεί στα «Tier 2» κεφάλαια, ενώ έχουν καταργηθεί τα «Tier 3» κεφάλαια. Συγκριτικά, οι διαφοροποιήσεις στα ελάχιστα απαιτούμενα κεφάλαια μεταξύ της Βασιλείας II και III απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα:

Το % στάθμισης αφορά περισσότερο τον κίνδυνο από το χαρτοφυλάκιο (IFRS 9, fair values). Αξίζει, όμως, να διευκρινιστεί ότι το σταθμισμένο Ενεργητικό είναι πολύ μεγάλο σε απόλυτους αριθμούς και μια μεταβολή του προκαλεί σχετικά μικρή επίπτωση, ενώ η ίδια μεταβολή σε ορισμένα κεφάλαια προκαλεί σχετικά μεγαλύτερη επίπτωση.

Στο τραπεζικό σύστημα της χώρας μας ο δείκτης μόχλευσης είναι ικανοποιητικός, λόγω της μικρής έκθεσης σε μοχλευμένα δάνεια, αλλά ο αριθμητής (CET 1), αν και ξεπερνάει τα ελάχιστα απαιτούμενα όρια, υστερεί ως προς τον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Έτσι, μπορεί ο κίνδυνος για συναλλαγές υψηλής μόχλευσης και ρίσκου να είναι μικρός, όμως, το κόστος του ρίσκου παραμένει ακόμα σημαντικό, κυρίως λόγω του δείκτη κόκκινων δανείων τα οποία πρόσφατα μειώθηκαν ταχύτατα και σημαντικά, όπως δείχνει το παρακάτω σχήμα:

Με βάση το IAS 12 και το Ν. 4831/21, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες έχουν κεφάλαια από αναβαλλόμενο φόρο που έχουν θεμελιώσει δικαίωμα επιστροφής φόρου (Deferred Tax Credits, DTC), ύψους 15.525 δισ. ευρώ. Στο σύνολο των CET 1 που ανέρχονται σε 25.092 δισ. ευρώ, τα κεφάλαια του DTC αποτελούν ποσοστό 62% για το 2020. Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι με βάση το IAS 12 και το Ν. 4302/14 είχε δοθεί η δυνατότητα συμψηφισμού 10 δισ. ευρώ από απώλειες του κουρέματος των ομολόγων τους κατά 27 δισ. ευρώ, δηλαδή 37% για το 2012 και

το 2013. Στις 31/12/2021 η σχέση DTC/CET 1 και η % συμμετοχή των CET είναι η παρακάτω:

	Εθνική	Eurobank	Alpha	Πειραιώς
DTC/CET 1	85,9%	70,2%	62,1%	100,1%
CET 1	14,08%	12,74%	13,38%	11,12%

Στο μεγαλύτερο μέρος των τραπεζικών ισολογισμών η εξυγίανση έχει επιτευχθεί, αλλά χρειάζεται διαρκής επαγρύπνηση για την παρακολούθηση των ικανοποιητικών δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας λόγω της αναβαλλόμενης φορολογίας και των κόκκινων δανείων. Όσον αφορά την ΕΛΤΕ, προσπαθεί να συμβάλει αναλογικά στον έλεγχο για την ελαχιστοποίηση των παραπάνω κινδύνων. Μεταξύ άλλων, υπέγραψε πρωτόκολλο συνεργασίας με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, καθώς και μνημόνιο με το Εθνικό Κέντρο Οπτικοακουστικών Μέσων και Ενημέρωσης, όπου απαιτείται πλέον έκθεση ορκωτού ελεγκτή για τις επικορηγίες του, όπως έγινε και για την υλοποίηση επενδύσεων που προβλέπει ο νέος αναπτυξιακός νόμος. Επίσης, συνέβαλε τόσο στη δημιουργία μητρώου αξιολογητών των επενδυτικών σχεδίων του Ταμείου Ανάκαμψης όσο και στη διασύνδεση του Μητρώου Εμπειρογνομόνων Αναδιάρθρωσης Οφειλών της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους με το Δημόσιο Μητρώο της ΕΛΤΕ.

Σήμερα, οι τράπεζες επηρεάζονται άμεσα από την επίπονη αναζήτηση υψηλότερων αποδόσεων σε περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, αλλά και έμμεσα από έναν συνδυασμό σύνθετων μακροοικονομικών κινδύνων, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, ο υψηλός πληθωρισμός λόγω επιδείνωσης στις εφοδιαστικές αλυσίδες και στις τιμές ενέργειας, οι κυβερνοεπιθέσεις και ο ανταγωνισμός νεοφυών επιχειρήσεων (fintech). Η πρόσφατη ρύθμιση του ζητήματος του αναβαλλόμενου φόρου (μετακύλιση μέχρι 31/12/2035, 36...) αυξάνει την επενδυσιμότητα των ελληνικών τραπεζών και συνδυαστικά με την άνοδο του ΑΕΠ και την αναμενόμενη επενδυτική βαθμίδα ενισχύει τις θετικές προοπτικές για το τραπεζικό σύστημα και την ελληνική οικονομία. Η συνετή δημοσιονομική πολιτική θα πρέπει να συνεχιστεί για να βελτιστοποιηθούν οι όροι της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης μέχρι το 2027, αναφορικά με την Κοινή Αγροτική Πολιτική (22 δισ. ευρώ), το διπλό ΕΣΠΑ (27,6 δισ. ευρώ) και το Ταμείο Ανάκαμψης (30,5 δισ. ευρώ).

Global mobility: Η μετακίνηση των εργαζομένων, το σύγχρονο work from home και οι φορολογικές διατάξεις

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γενικός Διευθυντής - Επικεφαλής
Φορολογικών Υπηρεσιών, ΣΟΛ Crowe
Συμβουλευτική

Τα τελευταία χρόνια, κυρίως ως επακόλουθο της πανδημίας, καταγράφεται μια δυναμική τάση όλο και περισσότεροι εργαζόμενοι να παρέχουν την εργασία τους σε χώρα διαφορετική από τη χώρα του εργοδότη. Το global mobility, όπως ονομάζεται η διασυνοριακή εργασία, μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως απόσπαση ή δανεισμός εργαζόμενου, τηλεργασία κ.ά. Ειδικότερα δε η τηλεργασία αποτελεί ένα όλο και πιο διαδεδομένο τρόπο εργασίας, δίνοντας την ευκαιρία σε πολλούς εργαζόμενους να μετοικήσουν στη χώρα καταγωγής τους. Οποία κι αν είναι η φύση της εργασιακής μορφής, το στοιχείο της διασυνοριακότητας καθορίζει τις επιμέρους παραμέτρους της σχέσης αυτής.

Φορολογική αντιμετώπιση διασυνοριακής εργασίας

Κατά πάγια νομολογία, το ΣτΕ δέχεται ο τόπος που προκύπτει το εισόδημα από παροχή μισθωτών υπηρεσιών να είναι η χώρα στην οποία ο μισθωτός προσφέρει τις υπηρεσίες του, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασης (έδρα) του εργοδότη. Συνεπώς, οι αμοιβές που αποκτούν δικαιούχοι για εργασία που παρέχεται στην Ελλάδα υπόκεινται σε φορολόγηση στην Ελλάδα. Η υποχρέωση δε αυτή προκύπτει ανεξαρτήτως της διάρκειας της εργασίας, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται μονομερώς διακρι-

τικότερη μεταχείριση της βραχυπρόθεσμης εργασίας ή του τόπου εγκατάστασης του εργοδότη ή, τέλος, της κατοικίας του εργαζόμενου στην ημεδαπή ή αλλοδαπή (καταρχήν). Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή τόσο ο εργαζόμενος όσο και ο εργοδότης οφείλουν να τηρήσουν όλες τις δηλωτικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από το ελληνικό φορολογικό δίκαιο.

Παρομοίως, σύμφωνα με την Πρότυπη Σύμβαση ΟΟΣΑ (αρ. 15), το εισόδημα που αποκτάται από εξαρτημένη εργασία φορολογείται στο κράτος που ασκείται η απασχόληση. Συνεπώς, ο κανόνας που τίθεται καταρχήν είναι πως η μισθωτή εργασία φορολογείται στον τόπο που αυτή ασκείται. Χώρες πιο εξοικειωμένες με τη διασυνοριακή μετακίνηση εργαζομένων μπορεί να επιλέξουν να ρυθμίσουν επιμέρους ζητήματα με ειδικότερες διατάξεις στις διμερείς συμβάσεις τους, όπως για παράδειγμα η σχετική σύμβαση μεταξύ Βελγίου και Γερμανίας, είτε με ειδικότερες διμερείς συμφωνίες, όπως για παράδειγμα μεταξύ Ελβετίας και Ιταλίας.

Εντούτοις, για τη βραχυπρόθεσμη παροχή εργασίας σε άλλο κράτος επιφυλάσσεται διαφορετική μεταχείριση. Η βραχυπρόθεσμη εργασία καθορίζεται καταρχήν από το όριο των 183 ημερών (είτε σε ημερολογιακή βάση είτε σε οιαδήποτε δωδεκάμηνη περίοδο) παρουσίας στο κράτος εργασίας, ενώ περαιτέρω τίθενται και επιπλέον κριτήρια, με τα οποία απαιτείται ο

εργοδότης να μην είναι κάτοικος του κράτους παροχής της εργασίας. Συνακόλουθα προκύπτει πως η εν λόγω απαλλακτική διάταξη έχει εφαρμογή μόνο κατά την περίπτωση που ούτε ο εργαζόμενος αλλά ούτε και ο εργοδότης είναι κάτοικοι του κράτους στο οποίο παρέχεται η εργασία. Σημειώνεται δε πως η συντριπτική πλειοψηφία των ΣΑΔΦ της Ελλάδας ακολουθούν τους ως άνω κανόνες και διατυπώσεις, πλην των συμβάσεων Ελλάδας - ΗΠΑ και Ελλάδας - Η.Β., με τις οποίες τίθενται κριτήρια, όπως συγκεκριμένο όριο στην αμοιβή ή ο επαναπατρισμός των εσόδων από μισθωτή εργασία στο κράτος κατοικίας, αντιστοίχως. Εφόσον, λοιπόν, πληρούνται οι ως άνω προϋποθέσεις, τα έσοδα από μισθωτή εργασία φορολογούνται στο κράτος κατοικίας του εργαζόμενου. Καθώς προβλέπεται αποκλειστική φορολογική ικανότητα του κράτους κατοικίας, έπεται πως το εισόδημα αυτό δεν υπόκειται σε παρακράτηση φόρου στο κράτος που παρέχεται η εργασία.

Ακούσια μόνιμη εγκατάσταση εργοδότη: η σύγχρονη μορφή του work from home

Το ενδεχόμενο η δραστηριότητα του εργαζόμενου να δημιουργήσει ακουσίως μόνιμη εγκατάσταση (Μ.Ε.) του εργοδότη μπορεί να προκύψει πρωτίστως από ενέργειες ή δραστηριότητες του εργαζόμενου ως πράκτορα

του εργοδότη ή από την ύπαρξη καθορισμένου τόπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του εργοδότη στο κράτος παροχής εργασίας. Και ενώ μεν η πρώτη περίπτωση είναι εν πολλοίς ευχερέστερα ελέγξιμη, εντούτοις η περίπτωση ύπαρξης καθορισμένου τόπου στη χώρα παροχής εργασίας ενέχει ιδιαίτερους κινδύνους, ειδικότερα αναφορικά με περιπτώσεις εργαζομένων που παρέχουν την εργασία τους από το σπίτι (home office).

Αν και οι διευκρινίσεις που παρέχονται από τις Κατευθυντήριες Οδηγίες του ΟΟΣΑ προκρίνουν ότι η εργασία από το σπίτι δεν δημιουργεί καταρχήν μόνιμη εγκατάσταση του εργοδότη, τουλάχιστον στο μέτρο που δίδεται η δυνατότητα στον εργαζόμενο να εργαστεί στον χώρο του εργοδότη (βλ. και Ε. 2113/20 ΑΑΔΕ), εντούτοις φαίνεται πως οι φορολογικές αρχές συνυπολογίζουν και επιπλέον κριτήρια στην κρίση τους, όπως, για παράδειγμα, η επέκταση των δραστηριοτήτων του εργοδότη στη χώρα που εργαζόμενος παρέχει την εργασία του κ.ά. Ένα τέτοιο κριτήριο, βέβαια, θα περίμενε κανείς να έχει εφαρμογή τουλάχιστον σε περιπτώσεις που εργαζόμενος είναι ανώτερο διοικητικό στέλεχος. Αντίθετα, περιπτώσεις που αφορούν εργαζόμενους χωρίς διοικητικές αρμοδιότητες, π.χ. προγραμματιστές, που αποτελούν και μια από τις πλέον συνηθισμένες περιπτώσεις, θα εντάσσονταν στην απαλλακτική διάταξη

περί προπαρασκευαστικής ή βοηθητικής δραστηριότητας και ως τέτοια δεν θα οδηγούν στη δημιουργία Μ.Ε. Ακόμα δε και στην περίπτωση που κριθεί ότι υπάρχει πράγματι μόνιμη εγκατάσταση, τα αναλογούντα κέρδη από τη δραστηριότητα του εργαζόμενου στη μόνιμη εγκατάσταση αναμένεται να είναι ελάχιστα ή και μηδενικά. Παραμένουν βέβαια οι δηλωτικές υποχρεώσεις του εργοδότη στην ελληνική επικράτεια, π.χ. λήψη ΑΦΜ κ.λπ.

Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, κατά τα έως τώρα οριζόμενα διαφαίνεται η ύπαρξη ενός ανώτατου ορίου πέρα από το οποίο η δραστηριότητα αυτή αποτελεί νέα κανονικότητα και ως εκ τούτου οδηγεί στη δημιουργία μόνιμης εγκατάστασης.

Η διασυννοριακή μετακίνηση των εργαζομένων αποτελεί πλέον μια νέα πραγματικότητα, με πολλαπλές προεκτάσεις και παραμέτρους. Είναι προφανές ότι ο σχεδιασμός που αφορά τη διασυννοριακή μετακίνηση δεν εξαντλείται μόνο στο πεδίο του φορολογικού δικαίου αλλά αγγίζει επιπλέον και κανόνες κοινωνικής ασφάλισης, εργατικού και μεταναστευτικού δικαίου. Η πολυπλοκότητα αυτή καθιστά απαραίτητη την ολιστική αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων, για την προστασία τόσο του εργαζόμενου όσο και του εργοδότη.

Global Business Pulse:

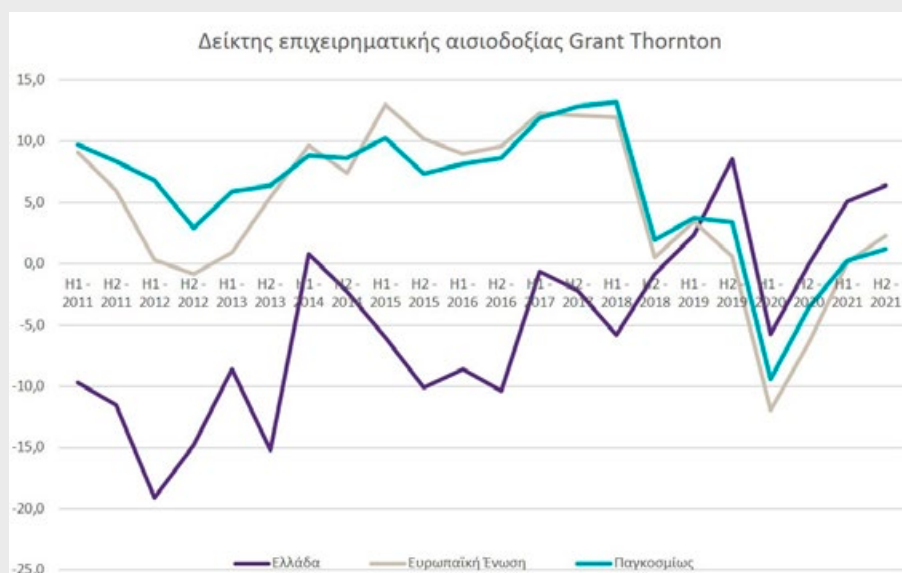
Θετικές προσδοκίες σε ένα ευμετάβλητο περιβάλλον

GRANT THORNTON

Οι τελευταίες εξελίξεις στην παγκόσμια γεωπολιτική σκακιέρα, κατόπιν της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, έχουν επηρεάσει σημαντικά το οικονομικό περιβάλλον και έχουν προκαλέσει ιδιαίτερη ανησυχία στις επιχειρήσεις, αναφορικά με τις οικονομικές συνθήκες που θα επικρατήσουν στο έτος που διανύουμε. Τα πρόσφατα γεγονότα έρχονται να επισκιάσουν το αίσθημα αισιοδοξίας και θετικών προσδοκιών που είχε διαμορφωθεί στο τέλος του προηγούμενου έτους. Σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Grant Thornton, το επιχειρηματικό κλίμα βρισκόταν σε ανοδική τροχιά στα τέλη του 2021, ενισχύοντας περαιτέρω την αισιοδοξία μεταξύ των ελλήνων επιχειρηματιών ότι οι δυσχέρειες στο οικονομικό περιβάλλον, που συνδέονται κυρίως με τις αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας, είχαν υποχωρήσει σε μεγάλο βαθμό.

Για ένα ακόμα εξάμηνο, η Grant Thornton, μέσω της έρευνας Global Business Pulse, αλλά και των αναλυτών της Oxford Economics, χαρτογράφησε τις προσδοκίες των ελληνικών επιχειρήσεων στη νέα πραγματικότητα.

Αναλυτικότερα, ο δείκτης επιχειρηματικής αισιοδοξίας, ο οποίος αποτυπώνεται μέσα από την έρευνα Global Business Pulse, συνέχισε την ισχυρή ανάκαμψή του από την πανδημία του Covid-19 για το δεύτερο εξάμηνο του 2021, καθώς είχε διαμορφωθεί στο τέλος του 2021 στις 6,4 μονάδες, φτάνοντας ακόμα πιο κοντά στα επίπεδα προ πανδημίας (8,6 μονάδες το δεύτερο εξάμηνο του 2019). Παράλληλα, αξίζει να σημειωθεί ότι ο δείκτης παρέμεινε σε υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο μέσο όρο (2,3 μονάδες και 1,2 μονάδες αντίστοιχα).

Η φιλανθρωπία είναι μαραθώνιος, όχι σπριντ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΠΟΛΥΖΩΗ

Διευθύντρια, Οικογενειακές
Επιχειρήσεις, Consulting, KPMG στην
Ελλάδα

Η κοινωνική προσφορά και οι φιλανθρωπικές δράσεις αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της οικογενειακής και επιχειρηματικής κληρονομιάς των οικογενειακών επιχειρήσεων. Πηγάζουν από οικογενειακές αξίες που μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, όπως από την επιθυμία να προσφέρουν στις τοπικές κοινωνίες στις οποίες αναπτύσσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα και διαμορφώνουν ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς και από ένα αίσθημα ευθύνης να συμβάλλουν, με όποια δύναμη έχουν, στη διαμόρφωση ενός «καλύτερου αύριου».

Όπως αναφέρει και ο Dennis Jaffe στο βιβλίο του «Social Impact in Hundred-Year Family Businesses», πολύ πριν εντάξουμε στο λεξιλόγιό μας λέξεις όπως «ESG», «impact investing», «stakeholder value» ή «triple bottom line», πολλές οικογενειακές επιχειρήσεις, με εκατονταετή επιχειρηματική διαδρομή, έχουν διακριθεί για την υλοποίηση –και τη γενικότερη ενσωμάτωση στη στρατηγική τους– παρόμοιων στόχων κοινωνικής προσφοράς.

Στη σημερινή εποχή όμως των ραγδαίων τεχνολογικών, οικονομικών, κοινωνικών, δημογραφικών και πολιτιστικών αλλαγών, αλλάζει και η φύση της φιλανθρωπίας. Νέοι τρόποι κοινωνικής προσφοράς αναδύονται, καθώς τα πιο σημαντικά διδάγματα από τον κόσμο των επιχειρήσεων αξιοποιούνται για να προσθέσουν δομή, οργάνωση και «πειθαρχία» στις φιλανθρωπικές δράσεις και να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο. Η οικονομική στήριξη ευγενών σκοπών παραμένει στο επίκεντρο και οι σημερινοί φιλάνθρωποι κινητοποιούνται από τις ίδιες επιθυμίες με τους παλαιότερους, υιοθετώντας όμως πιο καινοτόμες προσεγγίσεις.

Η KPMG κατά τη διάρκεια του 2021 ολοκλή-

ρωσε μια παγκόσμια έρευνα και προσωπικές συνεντεύξεις με φιλάνθρωπους από όλο τον κόσμο, για να ανακαλύψει πώς υποστηρίζουν τους επιθυμητούς σκοπούς, τις προσεγγίσεις που υιοθετούν, καθώς και τις επιτυχίες και τα διδάγματα που αποκόμισαν από αυτό το ταξίδι.

Κινητήρια δύναμη: το «πάθος»

Οι δράσεις δεν περιορίζονται μόνο στην παροχή οικονομικής στήριξης, αλλά συνδυάζονται πλέον και με την προσφορά του χρόνου, των γνώσεων, της εξειδίκευσης και των κοινωνικών διασυνδέσεων των φιλανθρώπων. Ένα ποσοστό 54% των συμμετεχόντων στην έρευνα δήλωσε ότι συνεισφέρουν ολιστικά, προσφέροντας όλα τα ανωτέρω, σε μια ισχυρή επιθυμία να μεγιστοποιήσουν το αποτέλεσμα των δράσεων, ακόμα και αν αναγκάζονται να περιορίσουν το πλήθος τους.

Αξιοποιώντας τα διδάγματα από την επιχειρηματική εμπειρία

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, το 71% αυτών, θεωρεί ως σημαντικότερο παράγοντα επιλογής του φιλανθρωπικού σκοπού τη δυνατότητα να έχουν μετρήσιμα αποτελέσματα του αντίκτυπου της δράσης. Οι περισσότεροι επεσήμαναν τη σημασία να χρησιμοποιήσουν την επιχειρηματική τους εμπειρία και οξυδέρκεια και να αξιοποιήσουν βέλτιστες πρακτικές από τον κόσμο των επιχειρήσεων για να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα, αν και ταυτόχρονα αρκετοί ανέφεραν ότι χρειάστηκε να αποβάλλουν ορισμένες εταιρικές συμπεριφορές και να υιοθετήσουν μια πιο ευέλικτη προσέγγιση και προσαρμογή των «αυστηρών δεικτών» που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις. Η εύρεση καινοτομικών τρόπων αξιοποίησης των κε-

φαλαίων, η μόχλευση της τεχνολογίας για τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών, η εφαρμογή προδραστικών στρατηγικών διαχείρισης κινδύνου και η συνδρομή εξειδικευμένων συμβούλων αποτυπώνουν την κοινή αντίληψη ότι μια ισχυρή επιχειρηματική στρατηγική είναι αναγκαία για να επιτευχθεί ισχυρός κοινωνικός αντίκτυπος.

Επιλέγοντας στρατηγική και οργανωτική δομή

Μπορεί το «πάθος» να ζεσταίνει τις καρδιές, όμως η δομή και η στρατηγική καθοδηγούν το μυαλό. Οι σημερινοί φιλάνθρωποι αναγνωρίζουν την ανάγκη να περιβάλουν με μία πιο οργανωμένη προσέγγιση τις φιλανθρωπικές τους δραστηριότητες και να διαμορφώσουν τις αναγκαίες δομές και το στρατηγικό πλαίσιο, τα οποία :

- θα σηματοδοτούν την κατεύθυνση των ενεργειών,
 - θα διευκολύνουν ουσιαστικές συνεργασίες για την επίτευξή τους,
 - θα αποτελούν τη βάση για να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος και
 - θα ενθαρρύνουν τη συμμετοχή όλων των μελών της ευρύτερης οικογένειας.
- Οι οργανωτικές δομές ποικίλουν ανάλογα με

τη χώρα και τα άτομα και περιλαμβάνουν οικογενειακά ιδρύματα, «Donor-Advised Funds» (DAFs), εταιρικά ιδρύματα, ΜΚΟ ή ακόμα και επιχειρήσεις, ανάλογα με τη νομοθεσία της κάθε χώρας, το φορολογικό καθεστώς, τα πολιτισμικά πρότυπα και το επιχειρηματικό υπόβαθρο.

Η δύναμη της συνεργασίας

Το 63% των συμμετεχόντων συμφωνούν ότι η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη ουσιαστικού και διαρκούς αντίκτυπου. Ένα ισχυρό μείγμα ικανό να επιφέρει πραγματική αλλαγή αποτελείται τόσο από την αξιοποίηση της οικονομικής ισχύος μιας επιχείρησης όσο και της επιρροής των πολιτικών, των τεχνικών γνώσεων της ακαδημαϊκής κοινότητας και των συμβούλων, συνδυαζόμενα με το πάθος άλλων φιλάνθρωπων και ηγετικών μορφών.

Χτίζοντας την οικογενειακή κληρονομιά και παράδοση

Η συντριπτική πλειοψηφία του 80% των συμμετεχόντων στην έρευνα τονίζει ότι η ενσχόληση της οικογένειας με τη φιλανθρωπία ενδυναμώνει τους οικογενειακούς δεσμούς και φέρνει τα μέλη της οικογένειας από όλες τις γενιές πιο κοντά, καθώς τους ενώνει προς

την επίτευξη ενός κοινού, ύψιστου και ευγενή, σκοπού. Με την ενεργή συμμετοχή της επόμενης γενιάς στις φιλανθρωπικές δράσεις, μεταλαμπαδεύονται οι αξίες της οικογένειας και εκπαιδεύεται η νέα γενιά στη διαχείριση του πλούτου και την απόκτηση κοινωνικής συνείδησης και ευθύνης. Ωστόσο κρίνεται απαραίτητο να δημιουργούνται οι κατάλληλες δομές που θα προσφέρουν την απαραίτητη ευελιξία στα νέα μέλη της οικογένειας να υποστηρίξουν δράσεις, οι οποίες μπορεί να διαφέρουν από αυτές των προηγούμενων γενιών, αλλά ταιριάζουν περισσότερο στα δικά τους ενδιαφέροντα.

«Η φιλανθρωπία είναι μαραθώνιος, όχι σπριντ» δήλωσε ένας επιφανής αφρικανός φιλάνθρωπος. Είναι πράγματι ένα πολύ προσωπικό, απαιτητικό και πολύπλοκο ταξίδι, που καθοδηγείται από το πάθος, τις προσωπικές πεποιθήσεις και αντιλήψεις, το χρέος και το αίσθημα ευθύνης απέναντι στην κοινωνία και το οποίο αναμφισβήτητα απαιτεί ψυχικά αποθέματα, αντοχή και επιμονή. Ωστόσο, η προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο, η δύναμη να συμβάλεις με το «λιθαράκι» σου στην αλλαγή και στη δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου είναι η σημαντικότερη επιβράβευση.

Dare to bee different

Thought leaders buzzing with ideas.
Forward looking in the digital era.
A legacy of unwavering quality.

**Audit, Tax & Legal,
Consulting, Deal Advisory**

kpmg.com/gr

Η ψηφιακή Ελλάδα γίνεται πραγματικότητα

ΚΩΣΤΑΣ ΓΚΑΒΑΡΔΙΝΑΣ

*Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής,
Συμβουλευτικό Τμήμα, KPMG*

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, σε συνδυασμό με την εθνική ψηφιακή στρατηγική, υπό τις ιδιαίτερες συνθήκες της συνεχιζόμενης πανδημίας, έχουν επιταχύνει δραματικά τον εκσυγχρονισμό του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

Η επόμενη πενταετία αναμένεται να φέρει μια ψηφιακή επανάσταση, καθώς έχουν διαμορφωθεί οι ευνοϊκότερες συνθήκες για τον μετασχηματισμό της λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και των ιδιωτικών επιχειρήσεων μέσω της χρήσης τεχνολογιών αιχμής και του ανασχεδιασμού διαδικασιών με γνώμονα την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εντάξει στη στρατηγική της για το NextGenerationEU την πλήρη ψηφιοποίηση και η ελληνική κυβέρνηση έχει ενσωματώσει στον επιχειρησιακό της σχεδιασμό δράσεις που εστιάζουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στην πράσινη μετάβαση. Για πρώτη φορά είναι διαθέσιμα τόσο σημαντικά χρηματοδοτικά εργαλεία όπως:

- Το RRF, το οποίο θα εισφέρει 31,2 δισ. ευρώ (18,4 δισ. σε επιδοτήσεις και 12,7 δισ. σε χαμηλότοκα δάνεια), τα οποία αναμένεται να κινητοποιήσουν επενδύσεις της τάξης των 60 δισ.

- Το νέο ΕΣΠΑ, με εκτιμώμενο προϋπολογισμό 25 δισ.

- Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα εισφέρει 5 δισ. με στόχο την απολιγνιτοποίηση.

- Ο αναπτυξιακός νόμος και ο νόμος για τις στρατηγικές επενδύσεις.

Στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται, οι παρακάτω δράσεις αναμένεται να έχουν τη μεγαλύτερη επίπτωση στη ζωή των πολιτών:

- Καθολική πρόσβαση σε δίκτυα υψηλών ταχυτήτων, με χρήση οπτικών ινών και δικτύων 5G, τα οποία θα αποτελέσουν τη βάση για την ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς. Οι τηλεπικοινωνίες καθίστανται πρωταγωνιστές της νέας εποχής, δίνοντας πρόσβαση σε αναβαθμισμένες υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας και ψυχαγωγίας. Ταυτόχρονα τεχνολογίες NB-IoT και LoRa επιτρέπουν την εγκατάσταση αισθητήρων, έξυπνων συσκευών και αυτοματισμών σε βιομηχανίες, χώρους γραφείων, δημόσιους χώρους, αλλά ακόμα και ιδιωτικές οικίες, μέσω των οποίων παράγεται πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο για την αποτελεσματική διαχείριση και λήψη αποφάσεων.

Ψηφιακή ταυτοποίηση των πολιτών με στόχο την εύκολη, άμεση και ασφαλή πρόσβαση σε αναβαθμισμένες δημόσιες υπηρε-

σίες, με ταχύτερη απόκριση, λιγότερη όχληση και βελτιωμένη προστασία των προσωπικών δεδομένων. Οι νέες ταυτότητες (φυσικές και ηλεκτρονικές) θα αυξήσουν το επίπεδο ασφάλειας, μειώνοντας την απάτη και επιτρέποντας τη διαλειτουργικότητα μεταξύ υπηρεσιών και συστημάτων.

- Σύγχρονο ψηφιακό κράτος, στο οποίο οι πολίτες θα εξυπηρετούνται με λιγότερη ταλαιπωρία και γραφειοκρατία, θα απολαμβάνουν υπηρεσίες υψηλότερου επιπέδου και θα έχουν αυξημένη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Χάρη στα μεγάλα έργα απλοποίησης διαδικασιών και διαλειτουργικότητας, οι πολίτες θα εξυπηρετούνται ηλεκτρονικά στις συναλλαγές τους με το κράτος, χωρίς να είναι αναγκαία η φυσική μεταφορά εγγράφων μεταξύ υπηρεσιών, με λιγότερα σφάλματα και καθυστερήσεις. Οι υπηρεσίες τηλε-ιατρικής και τηλε-εκπαίδευσης θα μειώσουν την κοινωνική απομόνωση κατοίκων εκτός των αστικών κέντρων, αλλά και ευάλωτων ομάδων πληθυσμού. Τελικός στόχος όλων των πρωτοβουλιών θα είναι η βελτίωση της εμπειρίας του πολίτη (citizen experience).

- Έξυπνες πόλεις με επίκεντρο τον άνθρωπο και εστίαση στη βέλτιστη διαχείριση των φυσικών και οικονομικών πόρων, με στόχο τη βιωσιμότητα και την προστασία του περι-

βάλλοντος. Αισθητήρες σε φωτισμό, θέσεις στάθμευσης, κάδους απορριμμάτων, δίκτυα ύδρευσης θα τροφοδοτούν κέντρα ελέγχου και θα οδηγούν σε άμεση κινητοποίηση των υπηρεσιών, ενώ συστήματα φόρτισης ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων θα επιτρέψουν τη μείωση των ρύπων.

- Αυξημένη κυβερνοασφάλεια για τη διαφύλαξη της διαθεσιμότητας των κρίσιμων υπηρεσιών, την ιδιωτικότητα των πολιτών, αλλά και την εδραίωση της εμπιστοσύνης στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Μέσα από κεντροποιημένες λύσεις φιλοξενίας και διαχείρισης υπηρεσιών πληροφορικής (cloud), καθώς και την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας, οι φορείς του δημόσιου αλλά και του ιδιωτικού τομέα οχυρώνονται απέναντι σε κυβερνοεπιθέσεις και προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών.

- Πράσινη και βιώσιμη ανάπτυξη, με χρήση νέων τεχνολογιών για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, την απολιγνιτοποίηση και τη στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με στόχο την αναστροφή της κλιματικής αλλαγής. Αισθητήρες και αυτοματισμοί θα επιτρέψουν την παρακολούθηση και μείωση των εκπομπών καυσαερίων, την κατανάλωση ενέργειας και καυσίμων. Συστή-

ματα εποπτείας και διαχείρισης έκτακτων καταστάσεων θα ενισχύσουν την άμυνά μας και θα προστατεύσουν τη ζωή και την υγεία.

Όλοι μας καλούμαστε όχι μόνο να διαχειριστούμε αυτή την πρωτόγνωρη αλλαγή σε κάθε πλευρά της ζωής αλλά και να τη συνδιαμορφώσουμε, προκειμένου να απολαύσουμε ένα υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και να επιτύχουμε περισσότερη υγεία, ισότητα και ανθεκτικότητα.

Η έμπειρη συμβουλευτική ομάδα της KPMG αναλαμβάνει να υποστηρίξει με αξιοπιστία και τεχνογνωσία το ταξίδι του ψηφιακού μετασχηματισμού, που περιλαμβάνει την κατάρτιση της στρατηγικής και του οδικού χάρτη, τον εντοπισμό χρηματοδοτικών εργαλείων και την κατάρτιση επενδυτικών σχεδίων, τον ανασχεδιασμό διαδικασιών και την υλοποίηση τεχνολογικών λύσεων, τη θωράκιση απέναντι σε κινδύνους κυβερνοασφάλειας καθώς και τη διαχείριση των σχετικών έργων. Στο πλαίσιο αυτό αξιοποιείται η παγκόσμια εμπειρία του δικτύου της KPMG, καθώς και ένα ευρύ δίκτυο συμμαχιών με τους παγκόσμιους πρωταγωνιστές της καινοτομίας σε θέματα αυτοματοποίησης διαδικασιών, τεχνητής νοημοσύνης, Machine Learning και διαχείρισης πελατών και επιχειρησιακών πόρων.

Έρευνα: Ποια είναι η κουλτούρα των Δ.Σ. των εισηγμένων ελληνικών επιχειρήσεων

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΕΤΙΝΗΣ

Managing Partner, RSM Greece

Αφορμή για την εκπόνηση της έρευνας «The RSM Board Diversity Survey» ήταν τα χαμηλά ποσοστά εκπροσώπησης γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των ελληνικών εισηγμένων εταιριών, καθώς και η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο ο Ν. 4706/2020 περί εταιρικής διακυβέρνησης έχει συμβάλει ώστε να αμβλυνθούν, εν τινί μέτρω, οι όποιες ανισότητες παρατηρούνται αλλά και η έλλειψη ουσιαστικών πολιτικών και κανόνων πολυμορφίας στα διοικητικά συμβούλια σήμερα.

Μοιραζόμαστε λοιπόν μαζί σας τα συμπεράσματα της μελέτης μας, που δείχνουν με τον πιο παραστατικό τρόπο τον βαθμό υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών ως προς την πολυμορφία από τα διοικητικά συμβούλια, πριν και μετά την ισχύ του Ν. 4706/2020. Αναλύουμε τον βαθμό συμμόρφωσης των ελληνικών εισηγμένων εταιριών και σημειώνουμε τα κενά που πρέπει να καλύψουν για την υιοθέτηση ενός ιδανικού διοικητικού συμβουλίου, στο οποίο όλα τα μέλη του αντιμετωπίζονται ως ισότιμα, έχουν φωνή και μπορούν έμπρακτα να συνεισφέρουν τις σκέψεις τους χωρίς περιορισμούς.

Αναγνωρίζοντας την αξία της πολυμορφίας και της ισότητας ως στρατηγικής σημασίας για τις επιχειρήσεις, καθώς και την αναγκαιό-

τητα δημιουργίας κουλτούρας συμπερίληψης που θα ενισχύσει τα αποτελέσματά της, είναι επιτακτική ανάγκη ουσιαστικής υιοθέτησης των κατευθυντήριων γραμμών του νόμου για τη δημιουργία ενός εργασιακού περιβάλλοντος που θα ενθαρρύνει έμπρακτα τις αξίες αυτές. Η αρχή αυτής της προσπάθειας πρέπει να γίνει από τα ίδια τα διοικητικά συμβούλια, τα μέλη των οποίων πρέπει να ενθαρρύνουν με το παράδειγμά τους και τον υπόλοιπο οργανισμό, ούτως ώστε να κάνουν «set the tone at the top». Ο ρόλος του προέδρου και του CEO έχουν καταλυτική σημασία ώστε να ενσωματώσουν τις αρχές της πολυμορφίας (diversity) και της συμπερίληψης (inclusion) στην εταιρική στρατηγική και κουλτούρα.

Σύντομη εισαγωγή

Τόσο ο ίδιος ο νόμος 4706/2020 όσο και οι σχετικές κατευθυντήριες γραμμές και ο Ελληνικός Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΚΕΔ, 2021), εισάγουν ρυθμίσεις με στόχο την προώθηση ενός κατάλληλου επιπέδου διαφοροποίησης στα διοικητικά συμβούλια, με μια πολυσυλλεκτική ομάδα μελών, με ποικιλία απόψεων και εμπειριών και απώτερο σκοπό τη λήψη ορθών και βέλτιστων αποφάσεων.

Η πρώτη έρευνά μας έγινε τον Μάιο του

2021, πριν την έναρξη εφαρμογής του Ν. 4706/2020. Τον Μάιο του 2021 μελετήσαμε σε βάθος τη μορφή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των 160 περίπου διοικητικών συμβουλίων των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων, καθώς και των 1.248 μελών που τα απάρτιζαν, με στόχο να εξετάσουμε τον βαθμό ετοιμότητάς τους ως προς τις απαιτήσεις του νόμου και να καταλήξουμε σε τυχόν συσχετισμούς μεταξύ εταιρειών και κλάδων.

Η δεύτερη έρευνά μας έγινε τον Οκτώβριο του 2021, μετά την εφαρμογή του Ν. 4706/2020. Την περίοδο μεταξύ Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου του ίδιου έτους, επαναλάβαμε την έρευνά μας, με στόχο να εξετάσουμε τον βαθμό συμμόρφωσης των εισηγμένων εταιρειών με τις απαιτήσεις του Ν. 4706/2020, αναφορικά με την εταιρική διακυβέρνηση, ο οποίος τέθηκε επίσημα σε εφαρμογή στις 17 Ιουλίου 2021.

Πιο συγκεκριμένα, μελετήσαμε σε βάθος τη μορφή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των 152 περίπου διοικητικών συμβουλίων των ελληνικών εισηγμένων, καθώς και των 1.224 μελών που τα απαρτίζουν. Τα στοιχεία που εξετάστηκαν κατηγοριοποιήθηκαν σε 10 βασικές ενότητες ευρημάτων, συμπεριλαμβανομένων του φύλου, της ηλικίας, της εθνικότητας, των οικογενειακών σχέσεων

μεταξύ των μελών, των δεξιοτήτων, του ακαδημαϊκού επιπέδου και γενικότερα της ανεξαρτησίας.

Βασικά πορίσματα αναφορικά με τη συμμόρφωση ως προς τον Ν. 4706/2020 και την πολυμορφία των Δ.Σ.

1. Σύνθεση και αριθμός μελών διοικητικών συμβουλίων

Η μελέτη μας δείχνει ότι το σύνολο των μελών διαμορφώνεται πλέον σε 1.224 θέσεις, έναντι 1.198 (μη λαμβάνοντας υπόψη εταιρείες που στο μεσοδιάστημα αποχώρησαν από το Χρηματιστήριο) σύμφωνα με την προηγούμενη έρευνά μας, δηλαδή παρατηρείται μία αύξηση 26 θέσεων συνολικά.

Ο αριθμός των εκτελεστικών μελών είναι 404, των μη εκτελεστικών 351 και των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών 469 θέσεις, που αντιστοιχούν στο 33%, 28,7% και 38,3% αντίστοιχα. Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνά μας παρατηρείται αύξηση των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών έναντι των μη εκτελεστικών και κυρίως των εκτελεστικών.

2. Διαφοροποίηση προσώπων και θέσεων στα διοικητικά συμβούλια

Η έρευνά μας επικεντρώθηκε στην ανάλυση των θέσεων που καλύπτουν τα μέλη

των διοικητικών συμβουλίων και λιγότερο στον αριθμό των προσώπων. Αξίζει όμως να αναφέρουμε ότι οι 1.224 θέσεις μελών διοικητικών συμβουλίων καλύπτονται από 1.115 πρόσωπα, εκ των οποίων 838 είναι άνδρες και 272 είναι γυναίκες. Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνά μας, τον Μάιο του 2021, ο αριθμός των μελών/θέσεων σε σχέση με τον αριθμό προσώπων ήταν 1.249 θέσεις έναντι 1.219 προσώπων εκ των οποίων 1.021 ήταν άνδρες και 198 γυναίκες.

Από την έρευνά μας προκύπτει ότι 1 πρόσωπο καλύπτει 5 θέσεις μέλους διοικητικού συμβουλίου και 3 πρόσωπα καλύπτουν το καθένα από 4 θέσεις.

Σημειώνουμε ότι συνολικά αποχώρησαν 272 μέλη από συγκεκριμένες θέσεις διοικητικών συμβουλίων από 120 περίπου εισηγμένες εταιρείες, μεταξύ των δύο εξεταζόμενων περιόδων. Από τις 272 θέσεις οι 245 καλύπτονταν από άνδρες και οι 27 από γυναίκες.

Το 50% των στελεχών που αντικαταστάθηκαν κάλυπταν θέσεις κυρίως ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, το 33% θέσεις μη εκτελεστικών και το 17% θέσεις εκτελεστικών μελών. Το 89% των στελεχών που αντικαταστάθηκαν κάλυπταν θέσεις απλών μελών και το 11% ανώτερες θέσεις προέδρου, αντιπροέδρου ή διευθύνοντος συμβούλου.

3. Διαφοροποίηση ανά φύλο

Τα διοικητικά συμβούλια εκπροσωπούνται πλέον από 926 άνδρες και 298 γυναίκες, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 75,7% και 24,3% στο σύνολο των μελών, ήτοι αναλογία γυναικών: ανδρών 1:3. Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνά μας υπάρχει σημαντική βελτίωση στην παρουσία γυναικών στα διοικητικά συμβούλια των εισηγμένων εταιρειών, καθώς –αν δεν ληφθούν υπόψη οι εταιρείες που αποχώρησαν από το Χρηματιστήριο– ο αριθμός των γυναικών αυξήθηκε από 200 σε 298 και των ανδρών μειώθηκε από 998 σε 926. Μελετώντας τα νέα μέλη που προστέθηκαν στα διοικητικά συμβούλια κατά την εξεταζόμενη περίοδο, παρατηρούμε ότι από τα 284 νέα μέλη που προστέθηκαν, τα 118 (41,5%) είναι γυναίκες και τα 166 (58,5%) είναι άνδρες.

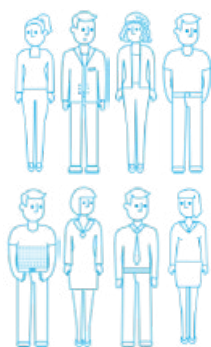
Όπως παρατηρείται, όλοι οι κλάδοι του Χρηματιστηρίου βελτίωσαν το ποσοστό εκπροσώπησης γυναικών στα διοικητικά συμβούλια, βελτίωση που κυμαίνεται μεταξύ 3% και 18%. Παρατηρούμε επίσης ότι η συμμετοχή γυναικών σε θέσεις διοικητικών συμβουλίων αυξήθηκε κατά 98 θέσεις, που αντιστοιχεί σε ποσοστό συμμετοχής 24,3% έναντι 16,7%, γεγονός που οδηγεί σε μια βελτίωση της σύγκλισης με τον μέσο όρο της Ευρώπης, που είναι 34% (βάσει του EWOB Gender Diversity Index 2020). Ως εκ τούτου, στα διοικητικά συμβούλια 70 περίπου εταιρειών το απόλυτο ποσοστό γυναικών είναι μεγαλύτερο ή ίσο του 25%, το οποίο έχει οριστεί ως ελάχιστο ποσοστό διαφοροποίησης του φύλου των μελών από τον Ν. 4706/2020.

4. Συγκέντρωση θέσεων στο ίδιο πρόσωπο

Η συγκέντρωση θέσεων στο ίδιο πρόσωπο είναι μια παράμετρος που, όπως είναι κατανοητό, δεν διευκολύνει την πολυμορφία στα διοικητικά συμβούλια. Η έρευνά μας καταλήγει ότι σε 51 εταιρείες (ήτοι 1 στις 3) οι θέσεις προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου καλύπτονται από το ίδιο πρόσωπο. Επίσης σε 20 εταιρείες ο διευθύνων σύμβουλος είναι παράλληλα και αντιπρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου. Από τις εταιρείες αυτές,

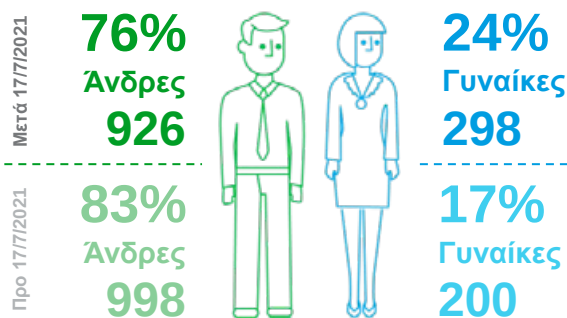
Σύνθεση Μελών Διοικητικών Συμβουλίων

Μέσος όρος μελών

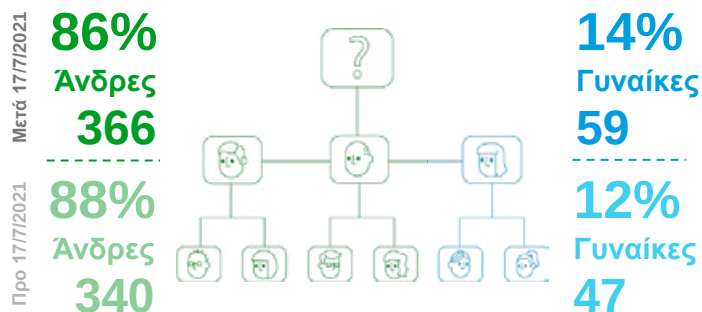
Διαφοροποίηση ανά φύλο

Εκπροσώπηση μελών ΔΣ ανά φύλο

Ιδιότητες μελών & Ανώτατες θέσεις

Επιμερισμός μελών ανά φύλο στις ανώτατες διοικητικές θέσεις

οι 10 έχουν ορίσει εκτελεστικό πρόεδρο και οι υπόλοιπες μη εκτελεστικό ή ανεξάρτητο πρόεδρο.

5. Ιδιότητες μελών και ανώτερες θέσεις

Είναι χαρακτηριστικό ότι 59 θέσεις ανώτατων μελών (π.χ. προέδρου, αντιπροέδρου ή διευθύνοντος συμβούλου ή συνδυασμού αυτών) καλύπτονται από γυναίκες, σε σχέση με 366 θέσεις που καλύπτονται από άνδρες, δηλαδή αναλογία 1 προς 6. Αν και παρατηρείται βελτίωση σε σχέση με την προηγούμενη

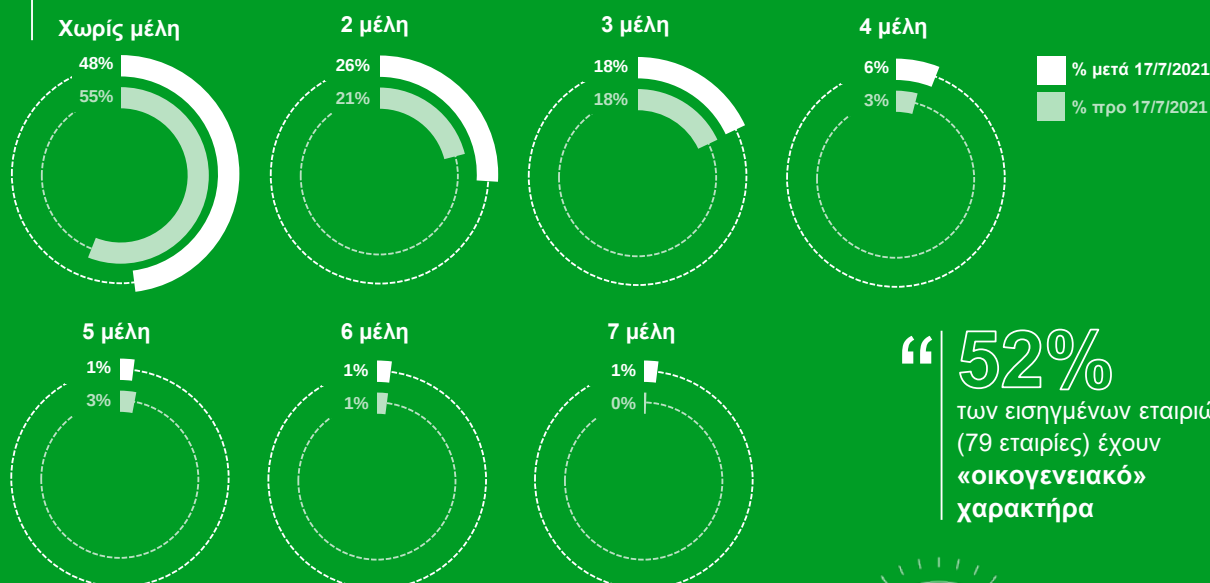
έρευνά μας, σύμφωνα με την οποία μόλις 47 θέσεις καλύπτονταν από γυναίκες (18% εκπροσώπησης έναντι 12%), υπάρχει σημαντικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα αυτό. Επίσης, μόλις 15 θέσεις προέδρου διοικητικού συμβουλίου και 9 θέσεις διευθύνοντος συμβούλου καλύπτονται από γυναίκες, το οποίο σημαίνει ότι μόλις το 1% των εταιρειών διαθέτουν γυναίκα ως πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, σε σχέση με το 9% που είναι ο μέσος όρος της Ευρώπης.

6. Διαφοροποίηση ως προς την εθνικότητα των μελών

Ως προς το ζήτημα της εθνικότητας, η έρευνά μας έδειξε ότι 104 μέλη διοικητικών συμβουλίων (8,5%) δεν είναι ελληνικής εθνικότητας. Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνά μας, ο αριθμός και το ποσοστό μελών παρουσιάζει μια μείωση κατά 17 μέλη. Η τάση αυτή παρατηρείται κυρίως σε εταιρείες που είναι εισηγμένες και σε άλλα Χρηματιστήρια του εξωτερικού, πέραν του ελληνικού, στα

Οικογενειακές σχέσεις

Ποσοστό εισηγμένων με μέλη της ίδιας οικογένειας

Διαφοροποίηση ως προς την εθνικότητα των μελών

Ποσοστό μελών μη Ελληνικής Εθνικότητας

τραπεζικά ιδρύματα και σε εταιρείες όπου την πλειοψηφία των μετοχών διατηρούν αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

7. Διαφοροποίηση ως προς την ηλικία των μελών

Ως προς την ηλικία των μελών διοικητικών συμβουλίων, διαπιστώσαμε ότι το 7% των μελών έχει ηλικία μικρότερη των 40 ετών και το 28% ηλικία μικρότερη των 50 ετών, γεγονός που αποτελεί βελτίωση σε σχέση με την προηγούμενη έρευνά μας, κατά την οποία μόλις το 21% των μελών ήταν ηλικίας κάτω των 50. Επίσης, το 33% των μελών έχει ηλικία μεταξύ 51 και 60 ετών, το 26% μεταξύ 61 και 70 ετών και το 14% ηλικία άνω των 70 ετών.

Είναι σημαντικό ότι το 11% των νέων μελών που προστέθηκαν στα διοικητικά συμβούλια είναι ηλικίας μικρότερης των 40 ετών και το 26% μεταξύ 41-50 ετών. Έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι το νεαρότερο μέλος Δ.Σ. είναι γυναίκα 24 ετών και το γηραιότερο άνδρας 97 ετών, και οι δύο σε «οικογενειακού» χαρακτήρα επιχειρήσεις.

8. Ανεξαρτησία μελών

Με ελάχιστες εξαιρέσεις, εταιρειών που είναι σε αναστολή διαπραγμάτευσης ή λόγω πρόσφατων αλλαγών στο διοικητικό συμβούλιο τους κατά την περίοδο συγκέντρωσης των στοιχείων, οι εταιρείες πληρούν τα κριτήρια ανεξαρτησίας που προβλέπει ο Ν. 4706/2020 και συγκεκριμένα ξεπερνά το 40% η εκπροσώπηση ανεξάρτητων μελών. Μάλιστα 3 εταιρείες διαθέτουν 8 ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και 19 εταιρείες τουλάχιστον 5 μέλη η καθεμία. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ποσοστό μεγαλύτερο από το 80% των εταιρειών έχουν αριθμό μη εκτελεστικών μελών (συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητων) μεγαλύτερο από των εκτελεστικών μελών.

9. Οικογενειακές σχέσεις μεταξύ των μελών

Από την έρευνά μας φαίνεται ότι το 52% των εισηγμένων εταιρειών (79 εταιρείες) έχουν ένα πιο «οικογενειακό» χαρακτήρα, δεδομένου ότι στα διοικητικά συμβούλια αυτών συμμετέχουν τουλάχιστον 2 μέλη συνδεδεμένα με τον βασικό μέτοχο. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε 11 εταιρείες (ποσοστό 7%) τα συνδεδεμένα μέλη αποτελούν την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και ότι 46% των μελών ηλικίας 31-40 ετών είναι συνδεδεμένα με τον βασικό μέτοχο της εταιρείας.

10. Ακαδημαϊκό επίπεδο των μελών

Από το σύνολο των μελών το 46% έχει τουλάχιστον προπτυχιακό τίτλο σπουδών (BSc), το 43% των μελών διαθέτει μεταπτυχιακό και το 12% αυτών κατέχουν διδακτορικό τίτλο σπουδών. Συγκρίνοντας τα νέα μέλη που προστέθηκαν σε σχέση με τα υφιστάμενα, διαπιστώνουμε ότι τα νέα μέλη έχουν υψηλότερου επιπέδου ακαδημαϊκή μόρφωση, καθώς το 66% έχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο σπουδών, έναντι 51% των υφιστάμενων μελών.

11. Μείγμα δεξιοτήτων

Εξετάζοντας το αντικείμενο σπουδών και τις θέσεις ευθύνης των μελών των διοικητικών συμβουλίων, διαπιστώσαμε ότι το 61% των μελών έχει ειδίκευση στα οικονομικά και τη διοίκηση επιχειρήσεων γενικότερα, 12% έχει εμπειρία στον τομέα της παραγωγής και 7% με 8% στον τομέα των πωλήσεων ή την παροχή νομικών συμβουλών. Μέλη με εξειδικευμένες δεξιότητες σε θέματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, πληροφορικής, βιώσιμης ανάπτυξης έχουν μικρότερη, σχετικά, παρουσία στα διοικητικά συμβούλια των ελληνικών εισηγμένων. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε σύνολο 1.224 στελεχών, μόλις 12 εξ αυτών έχουν εξειδίκευση στη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού και 6 στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR). Ένα σημαντικό ποσοστό γυναικών που προστέθηκαν στα διοικητικά συμβούλια έχουν δεξιότητες σε θέματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, CSR, τις πωλήσεις και την παροχή νομικών υπηρεσιών.

12. Εμπειρία σε διάφορους κλάδους

Είναι εξίσου σημαντικό τα μέλη διοικητικών συμβουλίων να διαθέτουν επαρκή γνώση του μοντέλου λειτουργίας και του κλάδου δραστηριοποίησης της εταιρείας στο διοικητικό συμβούλιο της οποίας συμμετέχουν, αλλά και εμπειρία σε διαφορετικούς κλάδους, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στις επιχειρήσεις των οποίων ηγούνται.

Από την ανάλυσή μας φαίνεται ότι μόλις στο 3% των διοικητικών συμβουλίων του δείγματος τα μέλη με εμπειρία και σε διαφορετικούς κλάδους, πέρα από αυτόν της εταιρείας, αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Από την άλλη, μέλη με εμπειρία και σε διαφορετικούς κλάδους αποτελούν την ισχυρή μειοψηφία του συνόλου των μελών για το 14% των διοικητικών συμβουλίων.

Κατάταξη και συνολική βαθμολογία κλάδων βάσει κριτηρίων πολυμορφίας

Στην προσπάθειά μας να αναγνωρίσουμε τους κλάδους της οικονομίας που εφαρμόζουν στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό βέλτιστες πρακτικές πολυμορφίας αναφορικά με τα διοικητικά τους συμβούλια, προβήκαμε σε συγκριτική αξιολόγηση και κατάταξη των εταιρειών και των αντίστοιχων κλάδων τους. Κάθε μια εταιρεία αξιολογήθηκε βάσει των κριτηρίων πολυμορφίας που προαναφέρθηκαν και οι επιμέρους βαθμολογίες προστέθηκαν, καταλήγοντας στην τελική κατάταξη, υπολογίζοντας τον μέσο όρο βαθμολογίας βάσει του κλάδου δραστηριοποίησης αυτών.

Ο κλάδος που συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη βαθμολογία είναι αυτός των τραπεζών και ακολουθούν ο κλάδος των οργανισμών κοινής ωφέλειας (utilities), τηλεπικοινωνιών, μέσων ενημέρωσης και ασφάλισης, με τους δύο τελευταίους να βελτιώνουν σημαντικά τη θέση τους σε σχέση με την προηγούμενη κατάταξή τους.

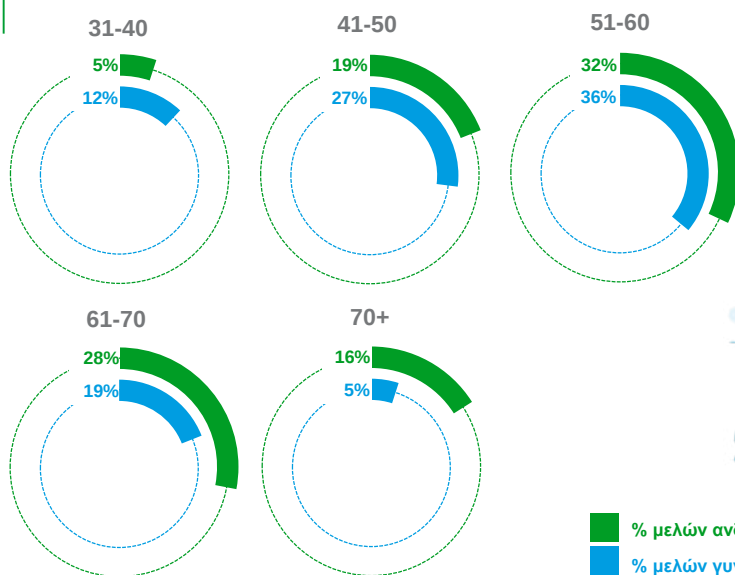
Συμπεράσματα

Από τη μελέτη της σύνθεσης των διοικητικών συμβουλίων διαπιστώνεται ότι η εφαρμογή του Ν. 4706/2020 έχει συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της πολυμορφίας αυτών, δεδομένου ότι η υποχρεωτικότητα του νόμου, ιδίως ως προς τη συμμετοχή και των δύο φύλων, αλλά και των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, δεν άφησε περιθώρια μη συμμόρφωσης. Πέρα από αυτά τα δύο κριτήρια, διαπιστώνεται ότι η εφαρμογή του νόμου οδήγησε και στη συμμετοχή νεότερων μελών, αλλά και μελών που φέρνουν πολυμορφία ως προς την τεχνική τους κατάρτιση και τις δεξιότητες.

Είναι όμως από μόνη της η κάλυψη δεικτών επαρκής για να διασφαλίσει την ποικιλομορφία σε ένα διοικητικό συμβούλιο; Μόνο μέσα από μια κουλτούρα ευαισθητοποίησης σχετικά με τη διαφορετικότητα και συμπερίληψης, που θα επιτρέπει σε κάθε μέλος ξεχωριστά, ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τις γνώσεις, τις δεξιότητες κ.λπ., να αντιμετωπίζεται ως ισότιμο μέλος της ομάδας, να έχει φωνή και να μπορεί έμπρακτα να συνεισφέρει τις σκέψεις του στο διοικητικό συμβούλιο χωρίς περιορισμούς, μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι και τα οφέλη της ποικιλομορφίας.

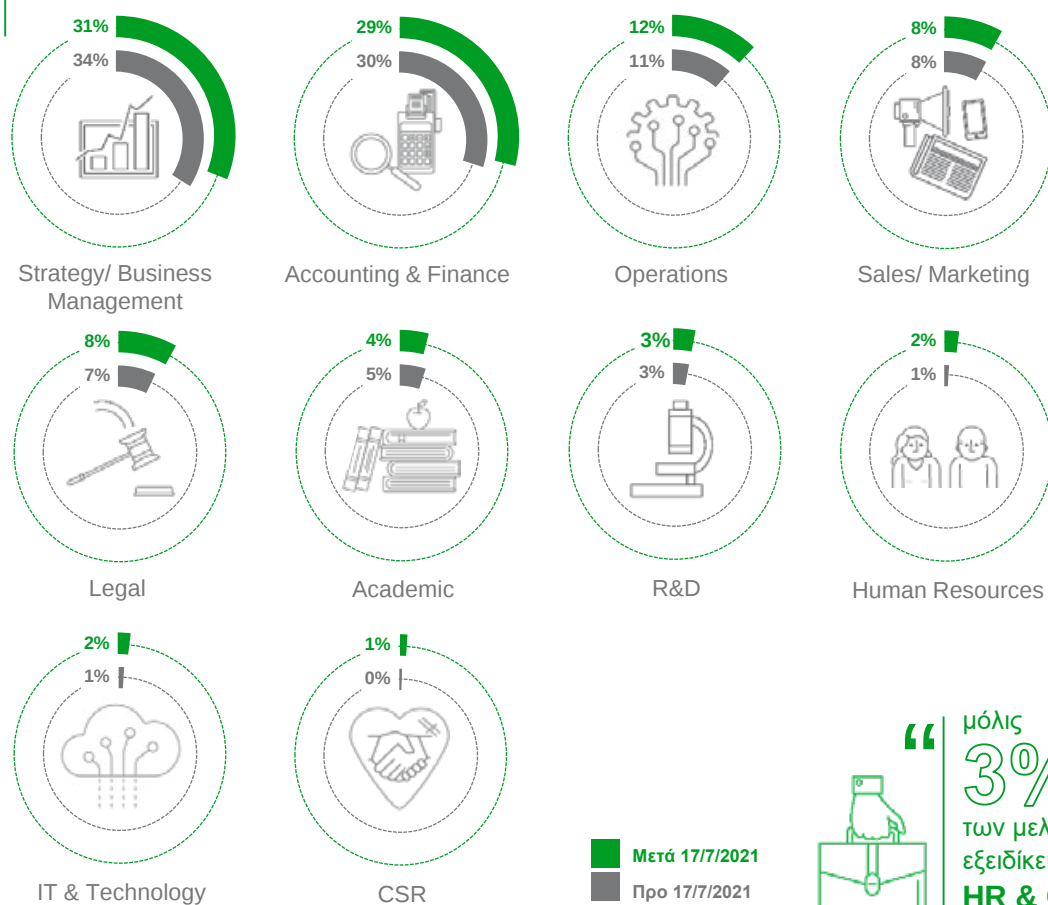
Διαφοροποίηση ως προς την ηλικία των μελών

Σύνολο των μελών των Διοικητικών Συμβουλίων βάσει φύλου

Μίγμα δεξιοτήτων και γνώσεων

Διαφοροποίηση βάσει ποικιλομορφίας δεξιοτήτων

μόλις
3%
των μελών έχουν
εξειδίκευση σε θέματα
HR & CSR

Ο Marius Lanskoronskis για τους στόχους του Δικτύου Διασφάλισης Ποιότητας

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΜΑΡΙΑ ΤΥΡΟΒΟΛΑ,
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΟΕΛ

Ο πρόεδρος του Δικτύου Διασφάλισης Ποιότητας (QAN) Marius Lanskoronskis αναλύει τον ρόλο του Δικτύου, τα οφέλη της συμμετοχής σε αυτό και τις στρατηγικές του.

Ποιος είναι ο ρόλος και ο σκοπός του Δικτύου Διασφάλισης Ποιότητας;

Από το 2015, το Δίκτυο Διασφάλισης Ποιότητας (Quality Assurance Network, QAN) για τον έλεγχο οντοτήτων που δεν είναι οντότητες δημοσίου συμφέροντος (non-PIEs) συγκεντρώνει επαγγελματικούς φορείς από όλη την Ευρώπη για να βελτιώσει την ποιότητα και τη συνέπεια του ελέγχου μέσω της διάδοσης της βέλτιστης πρακτικής στην παρακολούθηση διασφάλισης ποιότητας βάσει κινδύνου για ελέγχους οντοτήτων που δεν είναι οντότητες δημοσίου συμφέροντος. Ως πρωτοβουλία συνεργασίας, το QAN ξεκίνησε και συνεχίζει να υποστηρί-

ζεται από το Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών Αγγλίας και Ουαλίας (ICAEW). Αυτή η δέσμευση αντικατοπτρίζει μια ευρύτερη αναγνώριση της σημασίας της συνεχούς βελτίωσης της ποιότητας του ελέγχου στον τομέα των ελέγχων οντοτήτων που δεν είναι οντότητες δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι αποτελούν το μεγαλύτερο τμήμα της ευρωπαϊκής αγοράς ελέγχου.

Οι κύριοι τομείς εστίασης του QAN είναι:

- Η επαγγελματική εφαρμογή των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, μέσω της εξέτασης πολιτικών, διαδικασιών και μεθοδολογιών, καθώς και του περιεχομένου και της δομής των εγγράφων εργασίας και της προσέγγισης για την εξέταση και αξιολόγηση του φακέλου ελέγχου.

- Η υποδομή και οι πόροι των επαγγελματικών οργανισμών λογιστικής και ελέγχου (Professional Accountancy Organisations,

ΠΑΟs), για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή αποτελεσματικής και σχετικής διασφάλισης ποιότητας, οι εκθέσεις επί των ευρημάτων, οι ενέργειες παρακολούθησης και οι ρυθμιστικές απαντήσεις.

- Η παροχή έγκαιρης και πολύτιμης καθοδήγησης, βοήθειας και υποστήριξης σε ελεγκτές non-PIE οντοτήτων, για την αντιμετώπιση τωμάτων ανησυχίας ή αβεβαιότητας, η μετατόπιση προτύπων στρατηγικών κινδύνου, οι αλλαγές σε νόμους, πρότυπα, κώδικες και κανονισμούς, η τεχνολογική καινοτομία.

- Η δέσμευση με την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Φορέων Εποπτείας Ελέγχου (Committee of European Auditing Oversight Bodies, CEAOB) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και, όπου συμφωνήθηκε στο πλαίσιο του QAN, με εθνικούς φορείς δημόσιας εποπτείας (Public Oversight Boards, POBs), σε θέματα που αφορούν τις σχέσεις POB-PAO σε σχέση με την επαγγελματική

εφαρμογή της διασφάλισης ποιότητας ελέγχου non-PIE οντοτήτων, με βάση τις βέλτιστες πρακτικές που ανταλλάσσονται στα μέλη του QAN.

Πότε θεσπίστηκε το QAN;

Το QAN συνήλθε το 2015, δίνοντας τη δυνατότητα σε επαγγελματικούς φορείς να συναντηθούν με έναν πρακτικό, οικονομικά αποδοτικό και εξωστρεφή τρόπο για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών και προκλήσεων που αντιμετωπίζει το επάγγελμα. Το QAN προέκυψε από συναντήσεις του Accountancy Profession Strategic Forum (APSF), μιας πρωτοβουλίας του ICAEW που δημιουργήθηκε το 2012 για να παρέχει ένα πλαίσιο ώστε να ενθαρρύνει και να βοηθά τους επαγγελματικούς οργανισμούς λογιστικής και ελέγχου (ΠΑΟs) να ενισχύσουν τη συνάφειά τους και τη συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη προς το δημόσιο συμφέρον. Η πρώτη συνάντηση του QAN

έγινε στην Πράγα και αργότερα ακολούθησαν οι εκδηλώσεις στην Αθήνα, στις Βρυξέλλες, στο Άμστερνταμ και στη Βιέννη.

Ποια ιδρύματα είναι μέλη του QAN; Έχει αλλάξει διαχρονικά ο αριθμός των μελών;

Το QAN είναι ένα δίκτυο επαγγελματιών οργανισμών λογιστικής και ελέγχου. Το QAN εστιάζει στον ρόλο και στο έργο των ΡΑΟ σχετικά με την ποιότητα των ελέγχων και των ελεγκτών που δεν αφορούν οντότητες δημοσίου συμφέροντος. Το QAN περιλαμβάνει τόσο ΡΑΟ που τους έχει παρασχεθεί εξουσία για διασφάλιση ποιότητας non-PIE οντοτήτων (είτε αυτή ασκείται μέσω μοντέλων ομότιμων επισκοπήσεων είτε μέσω μοντέλων έμμισθων επισκοπήσεων) όσο και ΡΑΟ χωρίς τέτοια εξουσιοδότηση.

Στις αρχές του 2018, 10 χώρες συμμετείχαν ενεργά στις δράσεις του δικτύου QAN. Σήμερα το δίκτυο έχει 17 χώρες στον κατάλογο μελών του. Μερικές από αυτές εντάχθηκαν πρόσφατα και εργάζονται περισσότερο με την ιδιότητα του παρατηρητή, αλλά πιστεύουμε ότι στο μέλλον θα εξελιχθεί η συμμετοχή τους σε συνεχή στις εκδηλώσεις του QAN.

Ποια είναι τα οφέλη της συμμετοχής με την ιδιότητα του μέλους;

Τα κύρια οφέλη θα μπορούσαν να αναλυθούν στους ακόλουθους τομείς:

- Ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την υποδομή διασφάλισης ποιότητας, την παροχή πόρων, την εμπειρία από τη μεθοδολογία επισκόπησης και την ανάπτυξη και χρήση των ευρημάτων μεταξύ των χωρών – με ιδιαίτερη αναφορά στους νέους συμμετέχοντες στο QAN.

- Ανταλλαγή πρακτικών για την επίτευξη ή/και τη βελτίωση της συνέπειας στις αξιολογήσεις και στα κριτήρια αξιολόγησης της ποιότητας μεταξύ των ΡΑΟ σε διαφορετικές χώρες. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει ειδική εστίαση στη δοκιμασία επί των κρίσεων των ελεγκτών και επί των βασικών κινδύνων μέσω της χρήσης πρακτικών περιπτώσεων μελετών και άλλων υλικών που δημιουργούνται από ΡΑΟ εντός του QAN.

- Εξέταση του αντικτύπου του Διεθνούς Προτύπου Διαχείρισης Ποιότητας 1 (International Standard on Quality Management 1, ISQM1) από την άποψη των επισκοπήσεων διασφάλισης ποιότητας και της προετοιμασίας/εκπαίδευσης που μπορεί να απαιτείται γι' αυτούς που

πραγματοποιούν επισκοπήσεις.

- Εσωτερικές συζητήσεις στο QAN για την αντιμετώπιση αναπτυσσόμενων ζητημάτων ή νέων τομέων κινδύνου ή για την ενίσχυση της δέσμευσης του ΡΑΟ με τις ρυθμιστικές αρχές.

Έχει αλλάξει το QAN ως προς την οργάνωση και τη διοίκησή του τα τελευταία χρόνια;

Το QAN δημιουργήθηκε ως διομότιμη πλατφόρμα το 2015, με την υποστήριξη του ICAEW. Αυτό το μοντέλο συμπληρώθηκε το 2022 με τη σύσταση μιας διευθύνουσας επιτροπής που συγκεντρώνει εκπροσώπους εξουσιοδοτημένων μελών και με εκλεγμένο πρόεδρο της διευθύνουσας επιτροπής. Εκτός από αυτή την επίσημη δομή, το QAN υποστηρίζει ιδιαίτερα την καινοτόμο προσέγγιση από τη βάση στην κορυφή, ενθαρρύνοντας όλους τους συμμετέχοντες οργανισμούς να προσφέρουν τις πρωτοβουλίες τους.

Ποιες είναι οι στρατηγικές, οι στόχοι και το μέλλον του QAN;

Αυτή τη στιγμή το QAN ολοκληρώνει τη στρατηγική για το 2022/2023, στην οποία οι στρατηγικοί στόχοι περιγράφονται ως εξής:

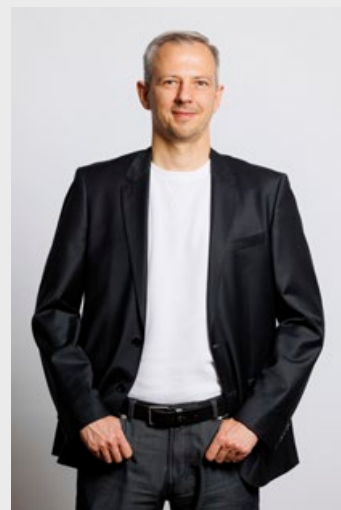
- Να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές στην παρακολούθηση διασφάλισης ποιότητας βάσει κινδύνου που αναλαμβάνεται από τους ΡΑΟ.

- Να ενισχύσει τη συνάφεια, την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των ΡΑΟ για την επίτευξη και διατήρηση αξιολογής διασφάλισης ποιότητας και υπηρεσιών υποστήριξης που σχετίζονται με ελέγχους non-PIE οντοτήτων.

- Να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των Συμβουλίων Δημόσιας Εποπτείας (POB) στη συνεχιζόμενη ανάθεση των ευθυνών διασφάλισης ποιότητας σε ΡΑΟ για ελέγχους non-PIE οντοτήτων – ή τουλάχιστον στην ενεργό συμμετοχή των ΡΑΟ στη διασφάλιση ποιότητας ελέγχου non-PIE οντοτήτων μέσω της παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και υποστήριξης των POBs.

- Να συμμετάσχει στον διάλογο που σχετίζεται με τον κανονισμό ελέγχου non-PIE οντοτήτων, στη διάδοση των αποτελεσμάτων και στην αξιοπιστία.

Η επόμενη συνάντηση QAN μετά την Αθήνα προγραμματίζεται στο Βερολίνο τον Νοέμβριο του 2022 και θα φιλοξενηθεί από το Γερμανικό Επιμελητήριο Ορκωτών Λογιστών (German Chamber of Public Accountants).

Λίγα λόγια για τον Marius Lanskoronskis

Οι κύριες αρμοδιότητες και δραστηριότητες του προέδρου του QAN αφορούν τα χρηματοοικονομικά και τον έλεγχο, με ιδιαίτερη ενασχόληση με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τη συμμόρφωση με τη σχετική Οδηγία, την αναμόρφωση του ελέγχου (Audit Reform 2.0), την αναφορά περί βιωσιμότητας και κοινωνικής λογοδοσίας.

Η ανώτατη εκπαίδευσή του αφορά τη σύμπραξη Πανεπιστημίου-επιχειρήσεων, την Ποιότητα και Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς και τη Διαχείριση Έρευνας και Εμπορευματοποίησης.

Έχει ιδιαίτερη επαγγελματική εμπειρία σε επιχειρήσεις και συγκεκριμένα στην επιχειρηματική στρατηγική και ανάπτυξη, στις νεοσύστατες επιχειρήσεις, στις επενδύσεις και στην παρακολούθηση επιχειρήσεων.

Η εμπειρογνομosύνη του στον δημόσιο τομέα αφορά κυρίως την εκτίμηση κινδύνου χώρας, την μακροοικονομία, την πολιτική απασχόλησης, την πολιτική ανώτατης εκπαίδευσης και τις ξένες επενδύσεις.

*You will either step forward into growth
or you will step back into your comfort zone.*

People who know, know BDO

Audit | Tax | Advisory | BSO
www.bdo.gr

BDO is the brand name for the BDO network
and for each of the BDO Member Firms.
© 2022 BDO. All rights reserved.

Διάσταση μεταξύ ονομαστικού και πραγματικού φορολογικού συντελεστή: Ένα εμπόδιο στην προσέλκυση νέων επενδύσεων και μια πιθανή λύση

Δρ ΝΙΚΟΣ ΜΠΕΛΕΣΗΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ, ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ
ΛΟΓΙΣΤΗΣ (ΣΕ ΑΝΑΣΤΟΛΗ),
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΤΜΗΜΑ
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Δρ ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΑΡΑΛΗ

ΛΕΚΤΟΡΑΣ MANAGEMENT,
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΤΜΗΜΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΧΕΛΙΩΤΗ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕ-
ΝΩΝ, ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αναμφισβήτητο το φορολογικό καθεστώς είναι μια από τις πιο κρίσιμες μακροοικονομικές μεταβλητές που λαμβάνουν υπόψη οι επενδυτές όταν αποφασίζουν αν θα επενδύσουν ή θα επεκτείνουν μια υπάρχουσα επένδυση σε μια χώρα. Οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, η σταθερότητα των φορολογικών συντελεστών και η ύπαρξη απλών και σαφών φορολογικών νομικών πλαισίων είναι ίσως τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά ενός ελκυστικού συστήματος φορολόγησης εταιρειών. Είναι αναμενόμενο ότι οι επενδυτές προτιμούν ένα «φιλικό προς τις επιχειρήσεις» περιβάλλον, που προσφέρει σταθερό φορολογικό σύστημα και χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Ίσως η πιο σημαντική φορολογική μεταβλητή είναι ο φορολογικός συντελεστής, ο οποίος καθορίζει το ποσοστό

του καθαρού εισοδήματος μιας επένδυσης που είναι πληρωτέο στο κράτος. Η μεταβλητή αυτή έχει καθοριστική επίδραση στις καθαρές ταμειακές ροές της επιχείρησης, καθώς και στην καθαρή απόδοση των επενδυνόμενων κεφαλαίων στην επένδυση.

Επιχειρηματικότητα και φορολογία

Η επίδραση της εταιρικής φορολογίας στις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα είναι ένα κεντρικό ερώτημα στους ερευνητικούς τομείς των δημόσιων οικονομικών και ανάπτυξης. Υπάρχει πληθώρα ερευνών στις οποίες ερευνάται το πώς το φορολογικό καθεστώς μια χώρας επηρεάζει τις επενδύσεις στη χώρα αυτή, καθώς και την επιχειρηματικότητα γενικότερα. Οι De Mooij - Ederveen (2003) και Hines (1999) σημειώνουν ότι οι υψηλοί φόροι

έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Ομοίως, ο Djankov et al. (2010) εξήγησε ότι υπάρχει μια αρνητική σχέση μεταξύ της φορολογίας των επιχειρήσεων, των επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Όπου οι εταιρικοί φόροι είναι υψηλοί, οι επενδύσεις και η επιχειρηματικότητα τείνουν να μειώνονται. Οι Rusu and Roman (2017) σημείωσαν ότι οι κύριοι μακροοικονομικοί καθοριστικοί παράγοντες της επιχειρηματικότητας είναι οι άμεσες ξένες επενδύσεις, το ποσοστό πληθωρισμού, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση και ο συνολικός φορολογικός συντελεστής. Επιπλέον, ο Lawless (2013) ανέφερε ότι η φορολογική πολυπλοκότητα ασκεί ισχυρό αντικίνητρο στις άμεσες ξένες επενδύσεις. Ο Aghion et al. (2016) εξήγησε ότι η φορολογία είναι επιζήμια για την ανάπτυξη επειδή εμποδίζει την επιχειρηματικότητα και αποθαρρύνει τις επενδύσεις, οι οποίες αποτελούν βασικά συστατικά της οικονομικής ανάπτυξης.

Διάσταση μεταξύ ονομαστικού και πραγματικού φορολογικού συντελεστή

Το ύψος της φορολογίας καθορίζεται από τον φορολογικό συντελεστή. Ένα μείζον θέμα το οποίο προκύπτει όσον αφορά την έννοια του φορολογικού συντελεστή είναι ότι υπάρχει μια σημαντική διάκριση και διαφορά μεταξύ του Ονομαστικού Φορολογικού Συντελεστή (ΟΦΣ) (Statutory Tax Rate, STR) και του Πραγματικού Φορολογικού Συντελεστή (ΠΦΣ) (Effective Tax Rate, ETR).

Ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής είναι ο νόμιμος φορολογικός συντελεστής που επιβάλλεται από τη νομοθεσία μιας χώρας και ορίζεται ως το ποσοστό του φορολογητέου εισοδήματος. Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής είναι συνάρτηση του καταλογιζόμενου φόρου και του πραγματικού λογιστικού εισοδήματος και ορίζεται ως εξής:

$$\text{ΠΦΣ} = \frac{\text{Καταλογισθείς Φόρος Χρήσεως}}{\text{Λογιστικό Αποτέλεσμα Χρήσεως προ φόρων}}$$

Στην πράξη όμως το φορολογητέο εισόδημα

(καθαρό φορολογικό αποτέλεσμα) σπάνια ταυτίζεται με το πραγματικό λογιστικό εισόδημα (λογιστικό αποτέλεσμα) που υπολογίζεται βάση των λογιστικών προτύπων (IFRS, US GAAP κ.λπ.) Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο ΟΦΣ να διαφέρει από τον ΠΦΣ.

Πιο συγκεκριμένα, το χάσμα μεταξύ των ονομαστικών και των πραγματικών φορολογικών συντελεστών προκύπτει από τις διαφορετικές μεθόδους υπολογισμού του εισοδήματος: το φορολογητέο εισόδημα υπολογίζεται από τη φορολογική αρχή, ενώ το πραγματικό εισόδημα υπολογίζεται βάσει του λογιστικού πλαισίου σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων που εφαρμόζεται σε κάθε χώρα (IFRS, US GAAP). Επομένως, αν και οι περισσότερες χώρες έχουν υιοθετήσει παρόμοια λογιστικά πρότυπα (δηλαδή IFRS) και μεθόδους υπολογισμού του καθαρού εισοδήματος, το φορολογητέο εισόδημα παραμένει σημαντικά διαφορετικό.

Για παράδειγμα, μια εταιρεία μπορεί να παρουσιάζει λογιστικό κέρδος €1.000.000 (έστω βάσει IFRS), όμως έξοδα αξίας €200.000 να μην αναγνωρίζονται φορολογικά και επομένως το φορολογητέο εισόδημα της επί του οποίου θα υπολογιστεί φόρος να διαμορφωθεί σε €1.200.000. Έτσι, αν υποθέσουμε έναν ΟΦΣ 20%, ο φόρος που θα καταλογιστεί δεν θα είναι €200.000 ($€1.000.000 \times 20\%$) αλλά €240.000 ($€1.200.000 \times 20\%$) και επομένως το λογιστικό κέρδος της εταιρείας θα φορολογηθεί στην πράξη με 24% ($€240.000 / €1.000.000$) και όχι 20%.

Βάση των παραπάνω, είναι λογικό να υποθέτουμε ότι οι μέτοχοι των επιχειρήσεων ενδιαφέρονται κυρίως για τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή παρά για τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή προκειμένου να πάρουν τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις.

Οι εθνικές ιδιαιτερότητες, το ύψος φοροαποφυγής, καθώς και η αποτελεσματικότητα του φορολογικού μηχανισμού στην είσπραξη φόρων ενισχύουν περαιτέρω το χάσμα μεταξύ πραγματικών και ονομαστικών φορολογικών συντελεστών. Χώρες με υψηλά επίπεδα διαφθοράς πολιτικού συστήματος και εξαιρετικά πολιτικοποιημένα φορολογικά συστήματα

τήνουν να έχουν υψηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές από τις χώρες με ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο και συστήματα εφαρμογής. Ακόμη και αν μια κυβέρνηση έχει στην πολιτική της ατζέντα, πράγματι επιθυμεί και αναλάβει την πολιτική πρωτοβουλία για σταθερό φορολογικό συντελεστή και φορολογική νομοθεσία γενικότερα για όσο διάστημα είναι στην εξουσία, ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής μεταξύ επιχειρήσεων αλλά και της ίδιας επιχείρησης για έστω 2 περιόδους είναι απίθανο να παραμείνει κοινός και σταθερός.

Αυτό διότι ο ΠΦΣ εξαρτάται από τη φύση των εσόδων και εξόδων της επιχείρησης και τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση. Αντίθετα, μια κυβέρνηση μπορεί να διατηρεί σταθερό τον ΟΦΣ για πολιτικούς λόγους, αλλά στην πράξη να μεταβάλλει το ύψος φορολογίας με έμμεσο τρόπο. Για παράδειγμα, με επεμβάσεις στη φορολογική νομοθεσία σχετικά με φορολογικά αναγνωριζόμενα έξοδα, φορολογικά κίνητρα όπως υπεραποσβέσεις, απαλλαγές φόρου κ.ά. μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή, επηρεάζοντας το φορολογητέο εισόδημα. Εν ολίγοις, αν και ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής είναι συγκεκριμένος για κάθε χώρα, ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής εξαρτάται από έναν συνδυασμό παραγόντων και κυρίως από το πώς το εθνικό νομικό πλαίσιο επηρεάζει κάθε επιχείρηση.

Φυσικά και οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους μπορούν να μειώσουν τον πραγματικό τους φορολογικό συντελεστή, έως ένα σημείο πάντα, εκμεταλλευόμενες διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας μέσω των κατάλληλων φοροτεχνικών στρατηγικών. Μελέτες οι οποίες έχουν εστιάσει σε εταιρείες των ΗΠΑ δείχνουν ότι οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές έχουν μειωθεί με την πάροδο του χρόνου, ακόμη και σε περιπτώσεις που οι ονομαστικοί φορολογικοί συντελεστές παρέμειναν αμετάβλητοι. Αυτό το φαινόμενο είναι προϊόν της ικανότητας των εταιρειών να χειρίζονται τα λογιστικά τους αποτελέσματα και να επωφελούνται από συγκεκριμένες διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας (Maydew, & Thornock,

2016· Gravelle, 2013· Senate, U.S., 2014).

Επιπλέον, σε μελέτη τους οι McGuire, Omer και Wang (2012) εξήγησαν το πώς οι εταιρείες κατάφεραν να μειώσουν τους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές προσλαμβάνοντας εταιρείες φορολογικών συμβούλων. Διαπίστωσαν ότι οι εταιρείες που αγόραζαν συμβουλευτικές φοροτεχνικές υπηρεσίες από ελεγκτικές εταιρείες, ειδικά εκείνων με φορολογική εμπειρία, πετύχαιναν χαμηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Αυτό υποδηλώνει πως ελεγκτικές εταιρείες με συνδυασμένη ελεγκτική και φορολογική εμπειρία μπορούν να βοηθήσουν αποτελεσματικά τους πελάτες τους να συντάξουν τις φορολογικές τους καταστάσεις με τρόπο που να παράγει θετικά αποτελέσματα στους φόρους και τις οικονομικές τους καταστάσεις. Κατ'αλήθειαν στο συμπέρασμα ότι αυτά τα οφέλη είναι ακόμη πιο σημαντικά εάν η εξωτερική ελεγκτική εταιρεία ειδικεύεται στην παροχή συμβουλών για τον συγκεκριμένο κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται η εταιρεία.

Υπάρχει πληθώρα μελετών στις οποίες εξετάζονται οι προσδιοριστικοί παράγοντες του πραγματικού φορολογικού συντελεστή, καθώς και της διαφοράς του με τον ονομαστικό. Ορισμένες μελέτες επικεντρώνονται στο πώς τα λογιστικά πλαίσια μπορούν να επηρεάσουν τους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Οι Kim και Im (2017) εξέτασαν ένα σύνολο εισηγμένων εταιρειών στη Νότια Κορέα και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής μειώθηκε μετά την αλλαγή του εθνικού λογιστικού πλαισίου από K-GAAP σε K-IFRS.

Ο πραγματικός φορολογικός συντελεστής φαίνεται να επηρεάζεται επίσης και από συγκεκριμένους παράγοντες της επιχείρησης. Είναι σαφές ότι η δανειακή μόχλευση μιας επιχείρησης επηρεάζει τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή επειδή οι χρεωστικοί τόκοι είναι φορολογικά εκπεστέες δαπάνες. Επιπλέον, η δομή των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων μπορεί να επηρεάσει τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή, επειδή όσο μεγαλύτερης αξίας είναι τα ιδιοκτησιακά της επιχείρησης πάγια τόσο και μεγαλύτερη είναι η φορολογητέα εκπεστέα απόσβεση των παγίων αυτών. Ο Rego (2003), εστιάζοντας σε εταιρείες των ΗΠΑ, κατέληξε στο ότι οι πολυεθνικές εταιρείες, επωφελούμενες από χαμηλότερους ονομαστικούς συντελεστές που προσφέρονται

σε διάφορες χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται, έχουν την ικανότητα να επιτυγχάνουν χαμηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Η βιομηχανία ακινήτων έχει σημαντικά υψηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές, ενώ ο αγροτικός τομέας έχει σημαντικά χαμηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Επίσης η δανειακή μόχλευση έχει θετικό αντίκτυπο στον ΠΦΣ. Οι Heshmati, Johansson και Bjuggren (2010) εστίασαν σε σουηδικές επιχειρήσεις κατά την περίοδο 1973-2002. Διαπίστωσαν ότι οι πραγματικοί συντελεστές φορολογίας των εταιρειών διαφέρουν, με βάση το μέγεθος της επιχείρησης, τον βιομηχανικό τομέα και με την πάροδο του χρόνου. Οι μικρότερες εταιρείες έχουν υψηλότερο πραγματικό συντελεστή φορολογίας εταιρειών από τις μεγαλύτερες εταιρείες. Επιπλέον, υπάρχει μια διακύμανση των πραγματικών συντελεστών φορολογίας εταιρειών μεταξύ βιομηχανικών τομέων: ο τομέας των υπηρεσιών έχει υψηλότερο αποτελεσματικό συντελεστή φορολογίας εταιρειών από τον τομέα παραγωγής.

Σε άρθρο μας (Belesis - Karali - Cheliotis, 2021) εξετάσαμε τη διαφορά μεταξύ των ΠΦΣ και ΟΦΣ στις 7 πιο οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες του ΟΟΣΑ (Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Η.Β., ΗΠΑ, Ιταλία και Καναδά) για την περίοδο 2016-2019. Τα ευρήματά μας παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

GAP (ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ ΦΣ - ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΦΣ)					
Country	2016	2017	2018	2019	2016 2019
Australia	-0.02	-0.01	-0.01	-0.02	-0.01
Canada	0.05	0.07	0.05	0.07	0.06
France	0.08	0.07	0.06	-0.00	0.05
Germany	0.02	0.07	0.05	0.05	0.04
Italy	-0.01	-0.09	-0.13	-0.17	-0.09
UK	-0.04	-0.11	-0.12	-0.15	-0.10
USA	0.16	0.15	0.10	0.09	0.12

Έχοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, βλέπουμε σε πολλές χώρες κάθε έτος να υπάρχει διαφορά μεταξύ του ΟΦΣ και του ΠΦΣ και μάλιστα η διαφορά αυτή δεν είναι σταθερή από έτος σε έτος. Ανεξάρτητα από το αν η διαφορά είναι αρνητική ή θετική για τις εταιρείες, οι εταιρείες αντιμετωπίζουν φορολογική αστάθεια από το ένα έτος στο άλλο.

Ακόμη και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες

οι εταιρείες μπορούν να επιτύχουν μια θετική από μέρους τους διαφορά, αυτό το επιτυγχάνουν καταβάλλοντας σημαντική προσπάθεια και οικονομικούς πόρους. Μια θετική διαφορά μπορεί να επιτευχθεί όταν οι εταιρείες προσλαμβάνουν φορολογικούς συμβούλους για την επίτευξη ευνοϊκών φορολογικών συντελεστών. Όμως η προσπάθεια αυτή απαιτεί σημαντική οικονομική επένδυση και δεν παρέχει καμία εγγύηση επιτυχίας.

Ως αποτέλεσμα, οι εταιρείες έχουν αβεβαιότητα σχετικά τον φορολογικό συντελεστή βάσει του οποίου θα κληθούν να πληρώσουν φόρους και επομένως αβεβαιότητα για τις μελλοντικές τους φορολογικές ταμειακές εκροές. Αυτό, φυσικά, δυσχεραίνει τις προσπάθειές τους να καταρτίσουν προϋπολογισμούς. Ομοίως, οι υποψήφιοι επενδυτές αδυνατούν να λάβουν σαφείς αποφάσεις αποτίμησης με βάση τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Αυτό το ζήτημα κλιμακώνεται περαιτέρω όταν εξετάζεται η επένδυση σε ξένη χώρα με άγνωστο φορολογικό σύστημα και έλλειψη συμβουλών από τοπικούς φορολογικούς εμπειρογνώμονες. Το χάσμα μεταξύ του ΠΦΣ και του ΟΦΣ αποθαρρύνει τις εταιρείες να συνεχίσουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, οδηγώντας σε μείωση των ποσοστών επιχειρηματικότητας.

Πολλές κυβερνήσεις θεωρούν πρόκληση να προσελκύσουν ξένους επενδυτές και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον που προωθεί την επιχειρηματική δραστηριότητα και ανάπτυξη. Ακόμη και αν μια κυβέρνηση επιθυμεί να διατηρήσει σταθερούς φορολογικούς συντελεστές, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να παρέχει εγγυήσεις σε έναν πιθανό επενδυτή ότι ο πραγματικός του φορολογικός συντελεστής θα παραμένει σταθερός έστω και για μια ελάχιστη χρονική περίοδο. Αυτό συμβαίνει επειδή, όπως αναφέραμε ανωτέρω, ο τελικός φόρος της επιχείρησης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως τη φύση των εσόδων και των εξόδων τους. Ακόμη, το να μείνουν σταθεροί και οι ονομαστικοί φορολογικοί συντελεστές είναι δύσκολο, αφού η αλλαγή της κυβέρνησης μπορεί να οδηγήσει σε μεταβολή τους από την επόμενη κυβέρνηση. Είναι σύνθετες οι ελκυστικές φορολογικές πολιτικές που εφαρμόζονται από μια κυβέρνηση να ανατρέπονται όταν αλλάζουν οι κυβερνήσεις. Επιπλέον, στις περισσότερες περιπτώσεις η νομοθεσία απαγορεύει φορολογικά κίνητρα σε συγκεκριμένες μόνο επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα, τα κράτη

αδυνατούν να προσφέρουν ένα ελκυστικό φορολογικό περιβάλλον για τους επενδυτές και τους επιχειρηματίες υποσχόμενα συγκεκριμένους σταθερούς πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές.

Όλα τα παραπάνω σχετικά με τη σταθερότητα του πραγματικού φορολογικού συντελεστή αποτελούν μια τροχοπέδη σε πολλά κράτη στο να μπορούν να δημιουργήσουν ένα φορολογικό περιβάλλον που να προωθεί βιώσιμα την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Πρόταση

Η πρότασή μας στο άρθρο αυτό είναι η δημιουργία ενός εργαλείου το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα σε μια κυβέρνηση να μπορεί να εγγυηθεί σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση σταθερότητα στον πραγματικό της φορολογικό συντελεστή για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Πιο συγκεκριμένα προτείνουμε τη δημιουργία ενός παράγωγου χρηματοοικονομικού προϊόντος (Derivative) και συγκεκριμένα μια σύμβαση ανταλλαγής φορολογικού συντελεστή (Tax Rate Swap). Το Tax Rate Swap θα εκδίδεται από το κράτος και θα είναι μια συμφωνία μεταξύ του κράτους και της επιχείρησης σύμφωνα με την οποία: Για έναν αριθμό ετών, η εταιρεία θα καταβάλλει στο κράτος ένα ποσό που θα ισούται με τον ονομαστικό φορολογικό συντελεστή επί των ετήσιων καθαρών κερδών της, όπως αυτά θα υπολογίζονται σύμφωνα με κάποιο προσυμφωνημένο διεθνώς αποδεκτό λογιστικό πλαίσιο (IFRS, US GAAP). Ταυτόχρονα, η επιχείρηση θα λαμβάνει από τον εκδότη του παραγώγου (το κράτος) το ποσό φόρου που κλήθηκε να πληρώσει από τη φορολογική αρχή βάσει της ετήσιας φορολογικής της δήλωσης. Σχηματικά το Tax Rate Swap μπορεί να περιγραφεί ως εξής:

Tax Rate Swap

Η εταιρεία πληρώνει: (Λογιστικό κέρδος σύμφωνα με IFRS) * (Ονομαστικό Φορολογικό Συντελεστή (ΟΦΣ))

Η εταιρεία εισπράττει: Πληρωτέο φόρο σύμφωνα με φορολογική δήλωση

Επομένως, το καθαρό ποσό που πληρώνει η

εταιρεία στο κράτος, συμπεριλαμβανομένων και των ροών από το Tax Rate Swap, είναι:

Καθαρή φορολογική χρηματοροή = Λογιστικό κέρδος σύμφωνα με IFRS * ΟΦΣ - Πληρωτέο φόρο σύμφωνα με φορολογική δήλωση + Πληρωτέο φόρο σύμφωνα με φορολογική δήλωση = Λογιστικό κέρδος σύμφωνα με IFRS * ΟΦΣ

Βλέπουμε ότι, ανεξαρτήτως των όποιων μεταβολών, της φύσης των εξόδων της εταιρείας ή και των αλλαγών στη φορολογική νομοθεσία, η εταιρεία ως καθαρό φόρο θα πληρώνει το ποσό το οποίο θα είναι συνάρτηση των λογιστικών της κερδών βάσει IFRS και του ονομαστικού φορολογικού συντελεστή και μόνο. Δηλαδή ο ΟΦΣ θα ταυτίζεται πάντα με τον ΠΦΣ για την επιχείρηση αυτή για όσο θα διαρκεί το Tax Rate Swap.

Με το παράγωγο αυτό το κράτος μπορεί να εγγυηθεί σε έναν πιθανό επενδυτή ή επιχειρηματία έναν σταθερό πραγματικό φορολογικό συντελεστή για μια δεδομένη περίοδο. Ως αποτέλεσμα, μια τέτοια σταθερή και προβλέψιμη φορολογική μεταχείριση παρέχει στους επενδυτές και τις επιχειρήσεις τις προϋποθέσεις που τους επιτρέπουν να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες.

Φυσικά, η δημιουργία ενός τέτοιου προϊόντος και η κορήγησή του σε επιχειρήσεις δεν είναι μια απλή υπόθεση. Η κυβέρνηση θα προσφέρει αυτό το παράγωγο σε συγκεκριμένες εταιρείες και πάντα βάσει κάποιων αυστηρών και ξεκάθαρων κριτηρίων, όπως, για παράδειγμα, το ύψος της επένδυσης, τη φύση της επένδυσης, τον αριθμό νέων θέσεων εργασίας, την εισαγωγή συναλλάγματος κ.λπ.

Σε κάθε περίπτωση το κράτος πρέπει να διενεργήσει πολυεπίπεδη αξιολόγηση των απαιτήσεων ενός τέτοιου παραγώγου, συμπεριλαμβανομένων πιθανών νομικών μεταρρυθμίσεων που πρέπει να γίνουν για την έκδοσή του, καθώς και των οικονομικών επιπτώσεων που θα έχει στον κρατικό προϋπολογισμό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Aghion, P., Akcigit, U., Cagé, J., Kerr, W. *Taxation, corruption, and growth*. *European Economic Review*, 2016.

Belesis, Karali, Heliotis, *Proposal for a Tax Rate Swap to Shield Against the Gap Between Statutory and Effective Tax Rates - A Boost for Entrepreneurship and a Motive for New Investments*, *Management Studies*. 2021, Vol. 9, No. 2, 137-152.

De Mooij, R.A., Ederveen, S. *Taxation and foreign direct investment: a synthesis of empirical research*, *International Tax and Public Finance*, 2003, 10 (6), 673-93.

Djankov, S., Ganer, T., McLiesh, C., Ramalho, R., Shleifer, A. *The Effect of Corporate Taxes on Investment and Entrepreneurship*. *American Economic Journal: Macroeconomics*, 2010, 2(3), 31-64.

Dyreneg S.D., Hanlon M., Maydew E. L., Thornock J.R. *Changes in Corporate Effective Tax Rates Over the Past 25 Years*. *Journal of Financial Economics*. 2016.

Gravelle, J. *Tax havens: International tax avoidance and evasion*. *Congressional Research Service, CRS Report for Congress*. 2013.

Heshmati, A., Johansson, D., Bjuggren, C.M. *Effective corporate tax rates and the size distribution of firms*. *Journal of Industry, Competition and Trade*. 2010, 10, 297-317.

Hines, J.Jr. *Lessons from behavioral responses to international taxation*. *National Tax Journal*. 1999, 52 (2), 305-322.

Lawless. M. *Do complicated tax systems prevent foreign direct investment?* *Economica - Wiley Online Library*. 2013.

McGuire, S. T., Omer, T. C., Wang, D. *Tax avoidance: Does tax-specific industry expertise make a difference?* *The Accounting Review*. 2012, 87(3), 975-1003.

Rego, S. O. *Tax avoidance activities of U.S. Multinational corporations*. *Contemporary Accounting Research*, *Wiley Online Library*. 2003.

Rusu, V.D., Roman, A. *Entrepreneurial Activity in the EU: An Empirical Evaluation of its Determinants*. *Sustainability*. 2017, 9, 1679.

Senate, U.S. *Permanent Subcommittee on Investigations, Committee on Homeland Security and Governmental Affairs, Caterpillar's Offshore Tax Strategy*. 2014.

Οι εργαζόμενες γυναίκες αντιμετωπίζουν ανησυχητικά επίπεδα εργασιακής εξουθένωσης

EPEYNA DELOITTE

Η εκτεταμένη εργασιακή εξουθένωση (burnout) και η έλλειψη ευέλικτης εργασίας εξακολουθούν να εμποδίζουν την πρόοδο στο θέμα της υποστήριξης των εργαζόμενων γυναικών, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Deloitte, «Women@Work 2022: A Global Outlook». Η έρευνα αποκαλύπτει ότι το 53% των γυναικών υποστηρίζουν ότι τα επίπεδα άγχους τους είναι υψηλότερα σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο και σχεδόν οι μισές αισθάνονται εξουθενωμένες. Η εξουθένωση αυτή αποτελεί έναν από τους βασικότερους παράγοντες που απομακρύνει τις γυναίκες από τους εργοδότες τους: σχεδόν το 40% των γυναικών που αναζητούν ενεργά νέο εργοδότη το ανέφεραν ως τον κύριο λόγο. Περισσότερες από τις μισές ερωτηθείσες εργαζόμενες θέλουν να εγκαταλείψουν τον εργοδότη τους τα επόμενα δύο χρόνια και μόνο το 10% σχεδιάζει να μείνει με τον τρέχοντα εργοδότη για περισσότερα από πέντε χρόνια.

Αντιπροσωπεύοντας τις απόψεις 5.000 γυναικών σε 10 χώρες, η έρευνα δείχνει ανησυχητικές μακροπρόθεσμες επιπτώσεις, καθώς τα ποσοστά άγχους και τα περιστατικά παρενόχλησης ή μικροεπιθετικότητας παραμένουν υψηλά. Η έρευνα επίσης ρίχνει φως σε ανησυ-

χητικά ευρήματα σχετικά με τη «νέα κανονικότητα» της εργασίας, καθώς σχεδόν το 60% των γυναικών που εργάζονται σε υβριδικά μοντέλα (ρυθμίσεις που περιλαμβάνουν οποιονδήποτε συνδυασμό εργασίας εξ αποστάσεως και εργασίας στο γραφείο) αναφέρουν ότι έχουν ήδη αισθανθεί αποκλεισμό.

«Παρά το γεγονός ότι πολλοί εργοδότες έχουν εφαρμόσει νέους τρόπους εργασίας που έχουν σχεδιαστεί για τη βελτίωση της ευελιξίας, η έρευνα μας δείχνει ότι οι νέες αυτές ρυθμίσεις ενέχουν τον κίνδυνο να αποκλείσουν τα ίδια τα άτομα που θα μπορούσαν να ωφεληθούν περισσότερο από αυτές, με την πλειοψηφία των γυναικών που ερωτήθηκαν να έχουν βιώσει αποκλεισμό στο πλαίσιο ενός υβριδικού περιβάλλοντος εργασίας», λέει η Emma Codd, Deloitte Global Inclusion Leader. «Ο αριθμός των γυναικών που αναφέρουν αυξημένο άγχος και εξάντληση προκαλεί σημαντική ανησυχία και οι εργοδότες δίνουν αγώνα για να το αντιμετωπίσουν, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι η επαγγελματική εξουθένωση είναι η κύρια αιτία που ορισμένες γυναίκες αναζητούν αυτή τη στιγμή νέα απασχόληση. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας δείχνουν τη σημασία των ενεργειών πέρα από την πολιτική, εκείνων

που πραγματικά ενσωματώνουν την ευημερία (wellbeing), την ευελιξία και μια καθημερινή κουλτούρα σεβασμού και συμπερίληψης».

Άγχος, εξουθένωση και περιορισμένες ευκαιρίες απομακρύνουν τις γυναίκες

Το 53% των γυναικών υποστηρίζει ότι τα επίπεδα άγχους τους είναι υψηλότερα σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο και σχεδόν οι μισές αισθάνονται εξουθενωμένες. Επιπλέον, σχεδόν οι μισές γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα βαθμολόγησαν την ψυχική τους υγεία ως κακή/πολύ κακή. Το ένα τρίτο έχει πάρει άδεια από την εργασία του λόγω επιβάρυνσης της ψυχικής τους υγείας, ωστόσο μόνο το 43% αισθάνεται άνετα να μιλάει για θέματα ψυχικής υγείας στον χώρο εργασίας.

Ο αριθμός των γυναικών που αναζητούσαν νέο ρόλο τη στιγμή της έρευνας αυξήθηκε σε σχέση με την περσινή, με το 10% να υποστηρίζει ότι βρισκόταν σε ενεργή αναζήτηση. Το 40% αυτής της ομάδας ανέφερε την εξουθένωση ως τον κύριο λόγο που τις απομάκρυνε από την εργασία τους. Για όσες είχαν ήδη εγκαταλείψει έναν εργοδότη από την έναρξη της πανδημίας, η έλλειψη ευκαιριών για επαγγελματική ανέλιξη

ήταν ο λόγος που αναφέρθηκε περισσότερο (22%).

Όσον αφορά τα μελλοντικά σχέδια, οι προοπτικές είναι δυσοίωνες για τους εργοδότες: Περισσότερες από τις μισές γυναίκες σχεδιάζουν να εγκαταλείψουν τον εργοδότη τους εντός δύο ετών. Το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο όσον αφορά τις γυναίκες που κατέχουν μεσαίους και μη διευθυντικούς ρόλους, με λιγότερες από το ένα τέταρτο των γυναικών σε αυτούς τους ρόλους να σχεδιάζουν να παραμείνουν με τον εργοδότη τους για περισσότερα από δύο χρόνια. Μόνο το 10% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα σχεδιάζει να μείνει με τον σημερινό εργοδότη τους για περισσότερα από πέντε χρόνια.

Ευελιξία περιορισμένη, υβριδική εργασία με πρόσθετες προκλήσεις

Ενώ πολλοί οργανισμοί, κατά το προηγούμενο έτος, είχαν στραφεί σε στρατηγικές ενσωμάτωσης ευέλικτων και υβριδικών μοντέλων εργασίας, πολλές γυναίκες αναφέρουν ότι δεν έχουν ακόμη αισθανθεί τα οφέλη αυτών των νέων τρόπων εργασίας. Μόνο το 33% των γυναικών υποστηρίζει ότι οι εργοδότες τους εφαρμόζουν πολιτικές ευέλικτης εργασίας

και όταν ρωτήθηκαν αναφορικά με τις πολιτικές που είχε εισαγάγει ο οργανισμός τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μόνο το 22% ανέφερε ευελιξία σχετικά με το πού και πότε εργάζονται. Επιπλέον, το 94% των γυναικών που ρωτήθηκαν πιστεύουν ότι το να ζητήσουν ευέλικτη εργασία θα επηρεάσει την πιθανότητα προαγωγής τους.

Πέρα από την ευελιξία, η υιοθέτηση υβριδικής εργασίας έχει παρουσιάσει πρόσθετες προκλήσεις. Σχεδόν το 60% των γυναικών που εργάζονται σε υβριδικά περιβάλλοντα αισθάνονται ότι έχουν αποκλειστεί από σημαντικές επαγγελματικές συναντήσεις και το 45% δηλώνει ότι δεν έχει αρκετή έκθεση στα διευθυντικά στελέχη, ένα κρίσιμο στοιχείο για την επαγγελματική τους εξέλιξη. Ανησυχητικό είναι ότι η υβριδική εργασία φαίνεται να μην παρέχει την προβλεψιμότητα που μπορεί να χρειάζονται οι γυναίκες με ευθύνες οικογενειακής φροντίδας, με μόνο το 26% να λέει ότι ο εργοδότης τους έχει θέσει σαφείς προσδοκίες όσον αφορά τον τρόπο και τον τόπο εργασίας τους.

Η φετινή έρευνα ανέδειξε επίσης ότι οι γυναίκες που εργάζονται σε ένα υβριδικό περιβάλλον είναι πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι βιώνουν μικροεπιθετικότητα σε σχέση

με εκείνες που εργάζονται αποκλειστικά με φυσική παρουσία ή αποκλειστικά από απόσταση. Γενικότερα, το ποσοστό των γυναικών που έχουν βιώσει συμπεριφορές αποκλεισμού τον περασμένο χρόνο στο χώρο εργασίας έχει αυξηθεί από 52% το 2021 σε 59% το 2022. Ακριβώς οι μισές γυναίκες δηλώνουν ότι έχουν βιώσει μικροεπιθετικότητα, ενώ το 14% έχει βιώσει παρενόχληση. Σχετικά με την καταγγελία αυτών των συμπεριφορών αποκλεισμού, εξακολουθεί να υπάρχει φόβος για «επαγγελματικά αντίποινα», καθώς το 93% πιστεύει ότι η αναφορά τέτοιων συμπεριφορών θα επηρεάσει αρνητικά την καριέρα τους. Μόνο το 23% των μικροεπιθέσεων αναφέρθηκαν στους εργοδότες, σε σύγκριση με το 66% των συμπεριφορών παρενόχλησης που καταγγέλλθηκαν.

Γυναίκες από διαφορετικά υπόβαθρα αντιμετωπίζουν αυξημένες προκλήσεις

Ενώ οι συμπεριφορές αποκλεισμού επηρεάζουν την πλειονότητα των εργαζομένων που ρωτήθηκαν, οι γυναίκες σε εθνοτικές μειονότητες στις χώρες τους, οι LGBT+ γυναίκες και εκείνες με χαμηλότερους διοικητικούς ή μη διευθυντικούς ρόλους είναι πιο πιθανό να τις βιώσουν. Πολλές γυναίκες αισθάνονται λιγότερο αισιόδοξες για τις προοπτικές της καριέρας τους συγκριτικά με πριν από 12 μήνες.

Οι γυναίκες που ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες είναι πιο πιθανό να αισθάνονται εξαντλημένες σε σχέση με συνάδελφους τους που ανήκουν στην εθνοτική πλειοψηφία της χώρας τους. Είναι επίσης πολύ πιο πιθανό να αναφέρουν ότι βιώνουν αποκλεισμό από άτυπες αλληλεπιδράσεις (15% έναντι 10%) και να αισθάνονται χειραγώγηση (9% έναντι 2%).

Οι LGBT+ γυναίκες έχουν παραπάνω από 10% περισσότερες πιθανότητες να πουν ότι έχουν υπονομευθεί από διευθυντές λόγω του φύλου τους και 7% περισσότερες πιθανότητες να αναφέρουν ότι τους απευθύνθηκαν με αντιεπαγγελματικό ή ασεβή τρόπο σε σχέση με τις γυναίκες που δεν ανήκουν στην LGBT+ κοινότητα.

Επιπλέον, τα επίπεδα εξουθένωσης ποι-

κίλλουν ανά επαγγελματικό επίπεδο. Το 61% των γυναικών σε θέσεις μεσαίας διοίκησης και οι νεότερες γυναίκες (ηλικίας 18 έως 25 ετών) αναφέρουν ότι αισθάνονται εξαντλημένες, αποδεικνύοντας ότι τα υψηλά επίπεδα επαγγελματικής εξουθένωσης βιώνονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες σε αυτές τις επαγγελματικές ομάδες. Οι συγκεκριμένες γυναίκες ήταν επίσης πιο πιθανό να αναφέρουν ότι σχεδίαζαν να εγκαταλείψουν τον εργοδότη τους εντός δύο ετών.

Εργοδότες πετυχαίνουν οφέλη και για τις γυναίκες και για τους gender equality leaders

Καθώς οι οργανισμοί προσπαθούν να ξαναχτίσουν ένα ανθεκτικό εργατικό δυναμικό, πολλοί μπορούν να πάρουν παράδειγμα από μια ομάδα εργοδοτών που έχουν ήδη καταφέρει να χτίσουν μια εργασιακή κουλτούρα συμπερίληψης, και να υποστηρίξουν τη σταδιοδρομία των γυναικών. Η έρευνα της Deloitte εντόπισε μια ομάδα «gender equality leaders» (ηγέτες στην ισότητα των φύλων), οργανισμούς που, σύμφωνα με τις γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα, έχουν δημιουργήσει πραγματικά κουλτούρα συμπερίληψης, που υποστηρίζουν τη σταδιοδρομία τους, την ισορροπία εργασιακής και προσωπικής ζωής και προωθούν τη συμπερίληψη.

Οι γυναίκες που εργάζονται για τους gender equality leaders αναφέρουν πολύ υψηλότερα επίπεδα ευημερίας και επαγγελματικής ικανοποίησης. Από τις γυναίκες που εργάζονται γι' αυτούς, το 87% δηλώνουν ότι λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για την ψυχική τους υγεία από τον εργοδότη τους και το ίδιο ποσοστό αισθάνεται άνετα να μιλάει για την ψυχική του υγεία στον χώρο εργασίας. Αναφέρουν, επίσης, πολύ πιο θετικές εμπειρίες από την υβριδική εργασία. Είναι αξιοσημείωτο ότι από αυτές, μόνο το 3% αισθάνεται εξουθενωμένο.

Αν και είναι προφανές ότι οι γυναίκες επωφελούνται από την εργασία για gender equality leaders, υπάρχουν επίσης σαφή επιχειρηματικά οφέλη: Καμία από τις γυναίκες που εργάζονται γι' αυτούς δεν αναζητεί επί του παρόντος νέα

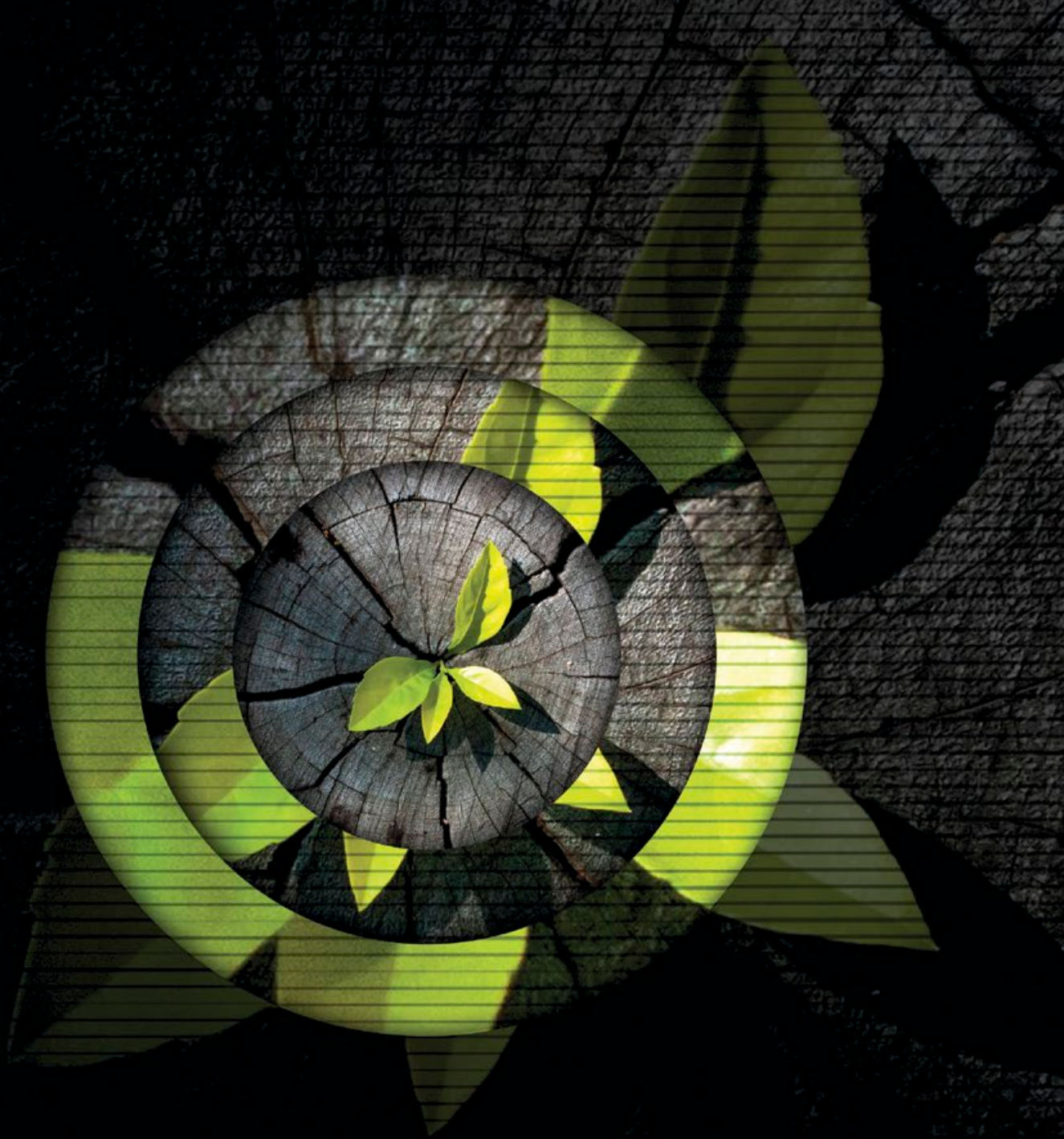
θέση εργασίας και μόνο το 9% σχεδιάζει να φύγει στα επόμενα 1-2 χρόνια. Μάλιστα το 90% αξιολογεί το κίνητρο του για εργασία ως καλό ή εξαιρετικά καλό.

«Η δημιουργία και η διατήρηση μιας πραγματικής κουλτούρας χωρίς αποκλεισμούς θα πρέπει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή κάθε εταιρικής ατζέντας», λέει η Michele Parmelee, αναπληρώτρια διευθύνουσα σύμβουλος της Deloitte Global και Chief People and Purpose Officer. «Αυτό σημαίνει ότι οι οργανισμοί πρέπει να αντιμετωπίσουν την επαγγελματική εξουθένωση, να θέσουν την ψυχική ευεξία των εργαζομένων τους ως προτεραιότητα και να προσεγγίσουν την υβριδική εργασία με πολιτικές συμπερίληψης και ευελιξίας, που λειτουργούν αποτελεσματικά για τις γυναίκες. Υπάρχει μια μοναδική ευκαιρία να αξιοποιήσουμε την πρόοδο που έχει ήδη σημειωθεί για να διασφαλίσουμε ότι οι γυναίκες από κάθε υπόβαθρο μπορούν να ευδοκιμήσουν σε έναν δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς εργασιακό χώρο».

Μεθοδολογία

Μεταξύ Νοεμβρίου 2021 και Φεβρουαρίου 2022, η Deloitte Global διεξήγαγε μια έρευνα σε 5.000 γυναίκες σε 10 χώρες και τομείς για να κατανοήσει τον αντίκτυπο της πανδημίας του Covid-19 στην προσωπική και επαγγελματική ζωή των γυναικών. Η έρευνα στόχευε επίσης στην κατανόηση της κατάστασης της ισότητας των φύλων στον χώρο εργασίας από ένα πολύπλευρο πρίσμα και των διαφορετικών μέτρων που λαμβάνουν οι εργοδότες για να υποστηρίξουν, να διατηρήσουν και να ενδυναμώσουν τις γυναίκες στους οργανισμούς τους. Κάθε ερωτώμενη απάντησε σε 21 ερωτήσεις σχετικά με την εμπειρία της στην εργασία, τον αντίκτυπο αυτής της εμπειρίας στην προσωπική της ζωή και τα βήματα που κάνει ο εργοδότης της για να υποστηρίξει την επαγγελματική της εξέλιξη και ευημερία.

Περισσότερες πληροφορίες και τα πλήρη αποτελέσματα της έκθεσης της Deloitte «Women@Work 2022: A Global Outlook» στη διεύθυνση: www.deloitte.com/womenatwork.

Adversity
Strengthen
Speed-up
Sustain
Advantage

Flexible organizations are like bamboo – they prosper because they can change and maintain resilience.

Deloitte.

Μελέτη ΕΥ και Τράπεζας Πειραιώς: Ο ελληνικός αγροδιατροφικός τομέας αντιμέτωπος με προκλήσεις και ευκαιρίες

ΕΥ

Τη σημασία του αγροδιατροφικού τομέα για την ελληνική οικονομία και κοινωνία, τις προκλήσεις που καλείται να διαχειριστεί, αλλά και τις ευκαιρίες που αναδύονται, ενόψει ενός πολύ διαφορετικού αύριο, αναλύει εκτεταμένη μελέτη που εκπόνησαν από κοινού η ΕΥ Ελλάδος και η Τράπεζα Πειραιώς, με τίτλο: «Πώς μπορεί ο αγροδιατροφικός τομέας να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του αύριο, σήμερα;»

Τα κυριότερα ευρήματα της μελέτης παρουσιάστηκαν, για πρώτη φορά, το Σάββατο 9 Απριλίου 2022, στο πλαίσιο του 7ου Οικονομικού Φόρουμ Δελφών, από τον κ. Θάνο Μαύρο, εταίρο στο Τμήμα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της ΕΥ Ελλάδος και επικεφαλής Τομέα Καταναλωτικών Προϊόντων και Λιανεμπορίου της ΕΥ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, και τον κ. Άλκη Αλεξάνδρου, General Manager Αγροτικής Τραπεζικής της Τράπεζας Πειραιώς.

Ο αγροδιατροφικός τομέας είναι νευραλγικός για την παγκόσμια και την τοπική οικονομία. Στην Ελλάδα, η βιομηχανία τροφίμων, ποτών και καπνού διατηρεί την πρώτη θέση σε αριθμό επιχειρήσεων μεταξύ των διαφόρων κλάδων της μεταποίησης (16.263 επιχειρήσεις σε σύνολο 57.014) και αποτελεί τον μεγαλύτερο εργοδότη της εγχώριας μεταποίησης, σε ποσοστό 39%. Την ίδια ώρα, το 2020, ο αγροτικός κλάδος συνεισέφερε το 4,7% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ),

ενώ απασχολεί πάνω από 400 χιλιάδες άτομα ή ποσοστό που υπερβαίνει το 10% του συνόλου του απασχολούμενου ανθρώπινου δυναμικού στη χώρα. Παράλληλα, ο αγροδιατροφικός τομέας, συνολικά, συνεισφέρει σημαντικά και στις ελληνικές εξαγωγές, παρουσιάζοντας, για πρώτη φορά μετά από αρκετά χρόνια, το 2020, εμπορικό ισοζύγιο με πλεόνασμα ύψους 207 εκατ. ευρώ.

Σημαντικές προκλήσεις σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο

Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αγροδιατροφικός τομέας βρίσκεται αντιμέτωπος με τεράστιες προκλήσεις, που συνδέονται με τις δημογραφικές αλλαγές, την κλιματική κρίση και τις μεταβαλλόμενες διατροφικές συνήθειες. Μέχρι το 2050, ο τομέας θα πρέπει να τρέφει 40% περισσότερους ανθρώπους και να έχει αυξήσει την παραγωγή τροφίμων κατά 70%, ενώ, την ίδια στιγμή, η καλλιεργήσιμη γη θα έχει αυξηθεί κατά μόλις 10%. Μέχρι τότε, το 68% του παγκόσμιου πληθυσμού θα κατοικεί σε αστικές περιοχές, ενώ εκτιμάται ότι το 12% θα υποσιτίζεται, με την καλλιεργήσιμη γη ανά άτομο να υπολογίζεται ότι θα έχει μειωθεί από 2,3 στρέμματα, σήμερα, στα 1,5.

Την ίδια ώρα, η κλιματική κρίση οδηγεί στην επιτακτική ανάγκη ανάληψης άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση σοβαρών ζητημάτων που συνδέονται με την αγροδιατροφή, όπως

η σπατάλη τροφίμων, η αλόγιστη χρήση των υδατικών πόρων, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η υποβάθμιση του εδάφους και η μείωση της βιοποικιλότητας. Σήμερα, η ποιότητα του 75% των χερσαίων εδαφών του πλανήτη είναι υποβαθμισμένη – ποσοστό το οποίο αναμένεται να αυξηθεί στο 95% έως το 2050.

Η πολεμική σύρραξη μεταξύ δύο από τους μεγαλύτερους παραγωγούς σιτηρών στον κόσμο – της Ρωσίας και της Ουκρανίας – ήρθε να εντείνει ακόμη περισσότερο το ζήτημα της επισιτιστικής επάρκειας και τις ευρύτερες προκλήσεις στον αγροδιατροφικό τομέα.

Οι διατροφικές συνήθειες, επίσης, μεταβάλλονται ραγδαία, καθώς οι καταναλωτές είναι σήμερα πιο ευαισθητοποιημένοι, τόσο στα θέματα υγείας, ευεξίας και διατροφής όσο και σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα, όπως είχε αναδείξει και η καταναλωτική έρευνα της ΕΥ, «Future Consumer Index Ελλάδα 2021». Η πρόσβασή τους σε διαδικτυακούς ιστότοπους, σε mobile apps, καθώς και η συμμετοχή τους στα social media, παρέχουν στους καταναλωτές τη δυνατότητα ταχύτερης και πληρέστερης ενημέρωσης, επηρεάζοντας τη στάση τους και την αφοσίωσή τους στα προϊόντα που επιλέγουν.

Στην Ελλάδα, ο αγροτικός κλάδος χαρακτηρίζεται από χαμηλή παραγωγικότητα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, η οποία αποδίδεται σε μια σειρά από παθογένειες, μεταξύ των οποίων:

- Το επίπεδο γεωργικής εκπαίδευσης των αγροτών στη χώρα, που είναι από τα χαμηλότερα που καταγράφονται στην Ε.Ε., φαινόμενο που συνδέεται και με τη μεγάλη ηλικία των αγροτών.

- Το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και το χαμηλό επίπεδο συνεργασίας.

- Το χαμηλό επίπεδο υιοθέτησης τεχνολογικής καινοτομίας.

Ψηφιακή καινοτομία, γενετική και παραγωγικές καινοτομίες δημιουργούν σημαντικές ευκαιρίες

Οι βελτιώσεις στην παραγωγικότητα, που παρατηρήθηκαν τα τελευταία πενήντα χρόνια, αναμένεται να επιταχυνθούν χάρη στις εξελίξεις, κυρίως, στην ψηφιακή τεχνολογία και στη γενετική. Η γεωργική εκμετάλλευση του μέλλοντος θα αξιοποιεί την ψηφιακή καινοτομία, μέσα από μια μεγάλη γκάμα συνδεδεμένων συσκευών, εξελιγμένες τεχνολογίες συλλογής δεδομένων (π.χ. drones, robotic field scanners κ.ά.) και αλγόριθμους μηχανικής μάθησης (machine learning).

Παράλληλα, παραγωγικές καινοτομίες θα εξακολουθήσουν να δημιουργούν νέες δυνατότητες, που θα συμβάλλουν στη μείωση του κόστους, στην αξιοποίηση νέων πόρων και στον περιορισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του αγροδιατροφικού τομέα. Η μελέτη παρουσιάζει, μεταξύ άλλων, εξελίξεις, όπως

της γεωργίας κάθετης παραγωγής (vertical farming), της ανάπτυξης προϊόντων φυτικού κρέατος (plant-based meat), του κρέατος με βάση τα κύτταρα (cell-based meat) και των «πράσινων» συσκευασιών.

Ο ελληνικός αγροδιατροφικός τομέας μέσα από τα «μάτια» των επαγγελματιών του

Η ΕΥ και η Τράπεζα Πειραιώς κατέγραψαν, επίσης, μέσω online και προσωπικών συνεντεύξεων, τις απόψεις και τους προβληματισμούς πάνω από 400 επαγγελματιών που συνδέονται με όλη την αλυσίδα του ελληνικού αγροδιατροφικού τομέα. Πρόκειται για αγρότες, εκπροσώπους αγροτικών συνεταιρισμών, επαγγελματίες των κλάδων μεταποίησης και συσκευασίας, καθώς και του εμπορίου.

Μεταξύ άλλων, η έρευνα πεδίου ανέδειξε ότι:

- Η μεγάλη σημασία του αγροδιατροφικού τομέα αποδίδεται κυρίως στη συνεισφορά του στην εξασφάλιση τροφίμων και στην κατανάλωση φαγητού παγκοσμίως (76%) και στη συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη (55%).

- Δυνατά σημεία του πρωτογενούς τομέα στην Ελλάδα αποτελούν η ποιότητα των ελληνικών αγροτικών προϊόντων (74%) και οι ιδανικές συνθήκες παραγωγής (54%), ενώ χρήζουν προσοχής το υψηλό κόστος παραγωγής (70%) και οι μικρές και κατακερματισμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις (42%).

- Ως σημαντικότερες καταναλωτικές τάσεις, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα τη λειτουργία του αγροδιατροφικού τομέα, αναδεικνύονται η αυξημένη σημασία που αποδίδουν πλέον οι καταναλωτές στη διαφάνεια στην πηγή και στην προέλευση των προϊόντων και η προτεραιότητα που αποδίδουν στα υγιεινά προϊόντα.

- Μεταξύ των αλλαγών, που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη λειτουργία και να ενισχύσουν την απόδοση του αγροδιατροφικού τομέα, ως σημαντικότερες θεωρούνται η χρηματοδότηση με ευνοϊκότερους όρους, με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων, και η βελτίωση των υπηρεσιών που προσφέρονται από το Δημόσιο.

- Πιο σημαντικές επιπτώσεις της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) για τον τομέα τα επόμενα χρόνια αναδεικνύονται η υποστήριξη της υλοποίησης επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των παραγωγικών μονάδων (41%) και η διευκόλυνση της εισόδου νέων γεωργών στο επάγγελμα (28%).

- Σημαντικότερες παγκόσμιες τάσεις, που θα επηρεάσουν στο μέλλον την αγροδιατροφή στο σύνολό της, θεωρούνται οι μεταβαλλόμενες καταναλωτικές συνθήκες (46%) και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και οι νέες περιβαλλοντικές συνθήκες (36%).

- Ως κυρίαρχα επιχειρηματικά μοντέλα, που θα αναδυθούν στην ελληνική αγορά στο μέλλον, και θα επηρεάσουν την αγροδιατροφή, αναδεικνύονται το ηλεκτρονικό εμπόριο (57%) και η ανάπτυξη της συμβολαιακής γεωργίας και κτηνοτροφίας (37%).

Συμπεράσματα και προτάσεις για τον αγροδιατροφικό τομέα

Η έρευνα καταλήγει στη διατύπωση μιας σειράς προτάσεων για τη θωράκιση, την ενίσχυση και τον μετασχηματισμό του αγροδιατροφικού τομέα στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα:

1. Ολιστική προσέγγιση στην αγροδιατροφική αλυσίδα, μέσω της ανάπτυξης ανθεκτικών και βιώσιμων αλυσίδων αξίας.

2. Διαμόρφωση ενός σύγχρονου και ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης.

3. Οργανωτικός, λειτουργικός και ψηφιακός μετασχηματισμός όλων των επιχειρήσεων που ανήκουν στην αλυσίδα αξίας του αγροδιατροφικού τομέα, έχοντας τον άνθρωπο στο επίκεντρο.

4. Διευκόλυνση της ανάπτυξης συνεργειών, συνεργασιών, εμποροδιαμενητικών πλατφορμών, καθώς και συνεργατικού πνεύματος, ανάμεσα σε όλα τα μέλη του αγροδιατροφικού τομέα.

5. Έμφαση στην εκπαίδευση και την ενίσχυση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και αποτελεσματική προσέλκυση νέων παραγωγών.

6. Ανάπτυξη της εξωστρέφειας με συντονισμένο και επαγγελματικό εξαγωγικό μάρκετινγκ.

7. Αποτελεσματικό και σύγχρονο branding.

8. Υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομής, που θα διευκολύνουν όλα τα μέρη του αγροδιατροφικού τομέα.

9. Προστασία του περιβάλλοντος, με την υιοθέτηση σύγχρονων παραγωγικών μεθόδων και της τεχνολογίας σε όλο το μήκος της αλυσίδας αξίας.

10. Αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων, με έμφαση στην ΚΑΠ και στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

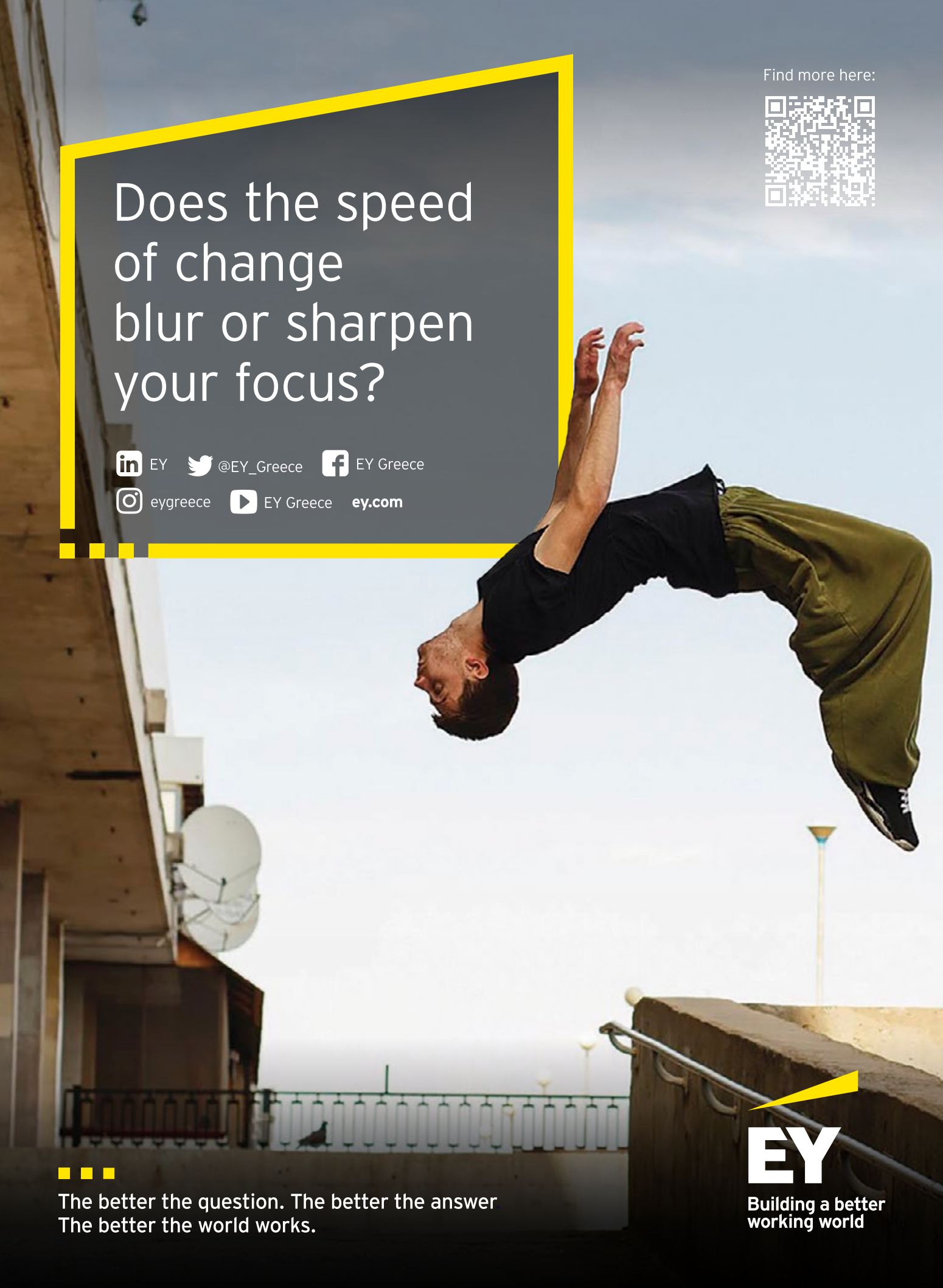
11. Μείωση της σπατάλης των τροφίμων.

Εκ μέρους της ΕΥ Ελλάδος, ο κ. Θάνος Μαύρος, στο πλαίσιο της παρουσίασης της μελέτης, δήλωσε: «Ο αγροδιατροφικός τομέας αποτελεί καταλύτη οικονομικής ανάπτυξης, ενισχύει την κοινωνική συνοχή, υποστηρίζει τις προσπάθειες για την εξάλειψη της φτώχειας, ενώ εμπλέκεται άμεσα στη μάχη που όλοι μας δίνουμε για να αντιμετωπίσουμε την περιβαλλοντική και κλιματική κρίση. Σε μια εποχή όπου οι ανάγκες των καταναλωτών αλλάζουν ραγδαία, το επόμενο κύμα της αγροτικής επιχειρηματικότητας θα απαιτήσει επενδύσεις και μετασχηματισμό των επιχειρήσεων του τομέα και των συναφών κλάδων, με έμφαση στη βιωσιμότητα, την καινοτομία και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα. Σε αυτή την εθνική προσπάθεια, η ΕΥ θα στηρίξει με την τεχνογνωσία της τις ελληνικές αγροδι-

ατροφικές επιχειρήσεις, σε όλες τις φάσεις της αλυσίδας αξίας – από την αγροτική παραγωγή, τη μεταποίηση και τη συσκευασία, μέχρι τα logistics, τη διανομή και το λιανεμπόριο – με απώτερο στόχο τον παραγωγικό μετασχηματισμό και τη δημιουργία προστιθέμενης, μακροπρόθεσμης αξίας για την οικονομία και το κοινωνικό σύνολο».

Από την πλευρά της Τράπεζας Πειραιώς, ο κ. Άλκης Αλεξάνδρου, τόνισε: «Με το βλέμμα στο μέλλον – κι εν μέσω μιας πολεμικής σύρραξης και μιας πανδημίας – κατανοούμε ότι στην αυξημένη πίεση για παραγωγή τροφίμων, λόγω της διόγκωσης του παγκόσμιου πληθυσμού, προστίθεται μια σειρά αλλαγών, όπως οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της εισαγωγής ψηφιακών μεθόδων στην αγροτική παραγωγή, οι μεταβολές στα δίκτυα διανομής και τις μεταφορές, η διεθνοποίηση των αγορών, η περαιτέρω αστικοποίηση του πληθυσμού, η μεταβολή των καταναλωτικών προτύπων, οι αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται οι αλυσίδες αξίας της αγροδιατροφής. Δεδομένου ότι ο αγροτικός τομέας αποτελεί βασικό πυλώνα της εθνικής μας οικονομίας, καθώς συνεισφέρει το 4,7% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Ελλάδας, η Τράπεζα Πειραιώς υποστηρίζει μια καινοτόμο και ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ελληνικού αγροδιατροφικού τομέα, μέσω της βελτίωσης της βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας των υγιών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της δημιουργίας “άριστων” αγροτικών επιχειρήσεων. Πράσινες επενδύσεις με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα, όπως επίσης και τάσεις μεγέθυνσης μονάδων εξαγωγικού προσανατολισμού καταδεικνύουν βασικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων του αγροδιατροφικού τομέα της χώρας μας που στοχοθετεί η Τράπεζα Πειραιώς».

Μπορείτε να διαβάσετε ολόκληρη τη μελέτη της ΕΥ Ελλάδος και της Τράπεζας Πειραιώς για τον αγροδιατροφικό τομέα στη διεύθυνση <https://www.ey.com>

Does the speed
of change
blur or sharpen
your focus?

 EY @EY_Greece EY Greece
 eygreece EY Greece ey.com

Find more here:

The better the question. The better the answer
The better the world works.

EY

Building a better
working world

Η KPMG έχει επενδύσει στην πλατφόρμα Microsoft Dynamics 365 για να υποστηρίξει τον ψηφιακό μετασχηματισμό σας

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
Senior Manager, Consulting, KPMG

Το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον απαιτεί ταχύτητα στις αποφάσεις και προσαρμοστικότητα στην αλλαγή προκειμένου να δημιουργηθεί επιχειρηματική υπεραξία. Παράλληλα, η πληρότητα, η ασφάλεια και η ποιοτική ανάλυση των εταιρικών δεδομένων υποστηρίζουν τις διαρκείς αλλαγές που καλούνται να πραγματοποιούν οι σύγχρονες εταιρίες για να παραμένουν ανταγωνιστικές.

Για να δημιουργηθεί επιχειρηματική αξία είναι απαραίτητο να συνδυαστούν το ανθρώπινο δυναμικό, οι εταιρικές διαδικασίες και η τεχνολογία με τον βέλτιστο τρόπο. Η KPMG και η Microsoft ενώνουν τις δυνάμεις τους για να δώσουν αξιόπιστη απάντηση, συνδυάζοντας τεχνολογία και παροχή εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών υψηλής αξίας. Η KPMG έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό δίκτυο συνεργασιών με τις καλύτερες εταιρείες παγκοσμίως στο χώρο της τεχνολογίας για την υποστήριξη του μετασχηματισμού των εταιριών.

Οι κύριοι άξονες του Ψηφιακού Μετασχηματισμού είναι ο ανασχεδιασμός των διαδικασιών και των οργανωτικών δομών με στόχο την απλουστευμένη λειτουργία των επιχειρήσεων. Αυτό γίνεται εφικτό με τη χρήση βέλτιστων πρακτικών που υποστηρίζονται από σύγχρονα πληροφοριακά συστήματα. Οι νέες τεχνολογικές λύσεις από μόνες τους δεν ξεκλειδώνουν την αξία που κρύβουν αν δεν συνδυαστούν με την απαιτούμενη αλλαγή στην κουλτούρα του

ανθρώπινου δυναμικού και τον ανασχεδιασμό στις λειτουργίες των οργανισμών (όπου κρίνεται απαραίτητο).

Ο επιτυχημένος μετασχηματισμός αντί να ξεκινάει με την ανάλυση της υφιστάμενης λειτουργίας πρέπει να βασίζεται σε ένα δοκιμασμένο και επιτυχημένο λειτουργικό μοντέλο, το οποίο ορίζει τον βέλτιστο τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις πρέπει να λειτουργούν. Το μοντέλο αυτό πρέπει αφενός να εμπεριέχει βέλτιστες και εφικτές πρακτικές, αφετέρου να προβλέπει τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχουν οι επιχειρηματικές αποφάσεις που θα ληφθούν μελλοντικά.

Η KPMG έχει δημιουργήσει το μελλοντικό επιχειρηματικό μοντέλο (Target Operating Model) που βασίζεται σε έξι δομικά στοιχεία της επιχειρηματικής λειτουργίας, αξιοποιώντας βέλτιστες πρακτικές και τεχνολογία αιχμής ώστε οι εταιρίες να είναι έτοιμες να απαντήσουν στις νέες προκλήσεις και να υλοποιήσουν τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό τους.

Το μοντέλο που ονομάζεται KPMG Powered Enterprise χρησιμοποιεί την πλατφόρμα Microsoft Dynamics 365 για να υλοποιηθεί και να επιτευχθεί η επιχειρηματική αλλαγή. Η πλατφόρμα Microsoft Dynamics 365 παρέχει σήμερα τεχνολογία του μέλλοντος και είναι ένα νέο αξιόπιστο εταιρικό περιβάλλον λειτουργίας.

Το μοντέλο KPMG Powered Enterprise που αξιοποιεί την πλατφόρμα Microsoft Dynamics

365 δίνει αξιόπιστα αποτελέσματα και οι επιχειρήσεις που έχουν ακολουθήσει την προσέγγισή μας για τον μετασχηματισμό τους ενδεικτικά έχουν πετύχει:

45% μείωση στο κόστος λειτουργίας της οικονομικής διεύθυνσης	15% βελτίωση στο κεφάλαιο κίνησης	20% μείωση σε προβλέψεις και προϋπολογιστικές δαπάνες	50% μείωση σε συμφωνίες δεδομένων (Manual reconciliations)
--	---	--	--

Το νέο μοντέλο πρέπει να περιέχει μια ξεκάθαρη εικόνα και να ερμηνεύει τι σημαίνουν οι βέλτιστες πρακτικές για τους παρακάτω επιχειρηματικούς άξονες:

- Εταιρικές Διαδικασίες
- Ανθρώπινο δυναμικό
- Μοντέλο παροχής υπηρεσιών
- Τεχνολογία
- Δεδομένα και Διαθεσιμότητα Πληροφορίας
- Εταιρική Διακυβέρνηση & Έλεγχος.

Η πλατφόρμα Microsoft Dynamics 365 (D365) συνιστά ένα σύγχρονο σύστημα διαχείρισης ενδοεπιχειρησιακών πόρων (ERP) και παράλληλα συνεργάζεται με όλη την λειτουργικότητα που προσφέρει η Microsoft (Office365, AI, robots, Power platform, κλπ.), ώστε να διευκολύνει και να εξυπηρετεί την «καθημερινότητα» των χρηστών. Η KPMG έχει επενδύσει στο σχεδιασμό και την παραμετροποίηση της πλατφόρμας D365 και προτείνει ένα αξιόπιστο περιβάλλον λειτουργίας που καλύπτει τις μελλοντικές ανάγκες των εταιριών.

Ενδεικτικά η πλατφόρμα D365 παρέχει:

- Σύγχρονη εμπειρία χρήσης
- Υψηλή διαθεσιμότητα και διαρκή πρόσβαση από κάθε συσκευή
- Υψηλή αξιοπιστία και ασφάλεια δεδομένων (Microsoft Azure)
- Ενιαίο περιβάλλον για όλες τις επιχειρηματικές λειτουργίες
- Συνεχή ανάπτυξη και βελτίωση της λειτουργικότητας
- Ανάλυση δεδομένων και ενσωματωμένο περιβάλλον επιχειρηματική ευφυΐας.

Ο ρόλος της Διαχείρισης Αλλαγής

Ίσως ο πιο κρίσιμος παράγοντας ενός επιτυχημένου μετασχηματισμού είναι η διαχείριση της αλλαγής σε ρόλους και διαδικασίες που θα πραγματοποιηθούν. Μπορεί να έχετε επιλέξει την «καλύτερη» τεχνολογία και να έχετε προβλέψει όλους τους παράγοντες επιτυχίας ενός έργου, αλλά εάν ο οργανισμός και κυρίως οι άνθρωποι του δεν την υιοθετήσουν και δεν την χρησιμοποιήσουν, το αποτέλεσμα θα είναι ένα αποτυχημένο έργο και μια αναποτελεσματική λύση. Σύμφωνα με μελέτες, το 78% της επιτυχίας ενός έργου ψηφιακού μετασχηματισμού, εξαρτάται από την υιοθέτηση της αλλαγής και τη χρήση της τεχνολογίας από τους εργαζόμενους.

Η διαχείριση των αλλαγών πρέπει να ξεκινάει από την αρχή του έργου, να βασίζεται στη συνολική στρατηγική της εταιρίας και να υποστηρίζει το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Η αποδοχή του έργου και η δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων είναι οι παράγοντες που «κλειδώνουν» την επιτυχία.

Έξι βήματα για έναν επιτυχημένο ψηφιακό μετασχηματισμό

Με την Διαχείριση Αλλαγής ως υπόβαθρο του επιτυχημένου ψηφιακού μετασχηματισμού, παραθέτω έξι βήματα που διαχωρίζουν τις επιτυχημένες υλοποιήσεις από τις υπόλοιπες προσπάθειες:

1. Συμφωνείστε και επιβεβαιώστε το στόχο

Εμπνευστείτε από τις βέλτιστες πρακτικές και στοχεύστε σε ευέλικτα μοντέλα λειτουργίας για το μέλλον. Αξιολογήστε που βρίσκεστε σήμερα σε κάθε περιοχή – από την τεχνολογία μέχρι την εξυπηρέτηση και τα εταιρικά δεδομένα. Επιβεβαιώστε τα λειτουργικά κόστη σας και αναγνωρίστε τα αναμενόμενα οφέλη από την επικείμενη αλλαγή.

2. Αποκτήστε μια αξιόπιστη και λειτουργική λύση

Αφού σχεδιάσετε το νέο σας μοντέλο (target operating model), επιβεβαιώστε ότι μπορεί να

υλοποιηθεί από το πληροφοριακό σύστημα που θα επιλέξετε. Καθορίστε τους δείκτες μέτρησης της απόδοσης και τους τρόπους υπολογισμού τους καθώς και τα σημεία ελέγχου που θα επιβεβαιώσουν την αξιοπιστία της νέας πλατφόρμας.

3. Ενημερώστε για τις επικείμενες αλλαγές και αξιοποιήστε από νωρίς όλα τα στελέχη και τους συνεργάτες σας.

Επιβεβαιώστε ότι όλοι οι εμπλεκόμενοι, ανεξαρτήτως ιεραρχίας, συμμετέχουν ενεργά και εξ αρχής σε όλες τις φάσεις του μετασχηματισμού, για την υλοποίηση του τελικού στόχου.

4. Υλοποιήστε τον μετασχηματισμό σας αναβαθμίζοντας τις λειτουργίες σας με την λιγότερη δυνατή επίπτωση στην λειτουργία του οργανισμού σας

Στοχεύστε σε αποδεδειγμένα κορυφαίες πρακτικές και αποφύγετε όσο το δυνατόν περισσότερο τους αυτοσχεδιασμούς. Αν ακολουθήσετε αυτή την προσέγγιση, θα έχετε τη δυνατότητα να δείτε άμεσες και δραστικές μειώσεις στα λειτουργικά κόστη, αυξήσεις στην εξοικονόμηση χρόνου και την ικανοποίηση των στελεχών σας.

5. Βασιστείτε σε συνεργάτη που διαθέτει ομάδα με εξειδίκευση και τεχνογνωσία τόσο στη τεχνολογία όσο και στην λειτουργία των επιχειρήσεων

Αναζητήστε υποστήριξη από συμβούλους με δεξιότητες σε θέματα λειτουργιών και τεχνολογικών εφαρμογών. Βεβαιωθείτε ότι έχετε πρόσβαση στην απαιτούμενη τεχνογνωσία, ούτως ώστε το τελικό αποτέλεσμα να σας ικανοποιήσει.

6. Σχεδιάστε και εφαρμόστε τις αλλαγές με μακροπρόθεσμο ορίζοντα

Επιλέξτε μια σύγχρονη πλατφόρμα διαθέσιμη στο νέφος (cloud) που προσφέρει λειτουργικότητα, χωρίς όμως την ανάγκη για δαπανηρές προσθήκες και προσαρμογές προκειμένου, να επωφελείστε όσο το δυνατόν περισσότερο από τις αναμενόμενες μελλοντικές βελτιώσεις.

Η ενδοομιλική πλευρά του ESG

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ

Tax Senior Manager, PwC Ελλάδα

Με τη συζήτηση γύρω από το ESG να είναι πολύ ζωντανή το τελευταίο διάστημα, αποτελεί κοινό τόπο των πολυεθνικών ομίλων και των επαγγελματιών που ασχολούνται με τις ενδοομιλικές συναλλαγές (transfer pricing) ότι το πλαίσιο των κανόνων ESG θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στα επιχειρηματικά τους μοντέλα. Κατά συνέπεια, οι αλυσίδες αξίας/τροφοδοσίας αλλά και ο τρόπος που δομούνται και τιμολογούνται οι ενδοομιλικές σχέσεις αναμένεται να επηρεαστούν. Αυτό συμβαίνει γιατί το πλαίσιο των κανόνων ESG αλλάζει την οπτική αξιολόγησης των πολυεθνικών ομίλων, βάζοντας στην εικόνα και πρόσθετα κριτήρια. Χαρακτηριστικότερο, ίσως, από πλευράς φορολογίας και transfer pricing αποτελεί το εάν οι όμιλοι εφαρμόζουν υπεύθυνες και διαφανείς φορολογικές πολιτικές και καταβάλλουν τους (άμεσους/έμμεσους) φόρους που αναλογούν στις δραστηριότητες που επιτελούν στις επιμέρους δικαιοδοσίες δραστηριοποίησής τους.

Θα ήταν, ωστόσο, επιφανειακό να θεωρηθεί ότι η διάδραση ESG και transfer pricing περιορίζεται σε αυτά. Στην πραγματικότητα, μπορεί να εκτείνεται μέχρι τον επανασχεδιασμό της αλυσίδας αξίας/τροφοδοσίας ενός οργανισμού. Για παράδειγμα, εάν κατά την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης (baselining) προέκυπτε ότι οι δείκτες ESG ενός ομίλου υστερούν από το αντίστοιχο πλαίσιο κανόνων (διεθνή πρότυπα, υπερεθνική/εθνική νομοθεσία κ.λπ.) ή τις καθιερωμένες πρακτικές της αγοράς (π.χ., στο επίπεδο των συνολικών εκπομπών ρύπων θερμοκηπίου), ο οργανισμός ενδέχεται

να όφειλε να αναθεωρήσει τους προμηθευτές πρώτων υλών / τον συνεργάτη υπηρεσιών logistics, να ενσωματώσει λιγότερο ρυπογόνες διαδικασίες παραγωγής ή να εισάγει ανακυκλώσιμες/βιώσιμες συσκευασίες. Οι ενέργειες αυτές επιφέρουν μικρότερες ή μεγαλύτερες αλλαγές στην αλυσίδα αξίας/τροφοδοσίας.

Ομοίως, καθώς η ενσωμάτωση κριτηρίων ESG επηρεάζει τον τρόπο που, μεταξύ άλλων, επενδυτές και χρηματοδότες αξιολογούν τους ομίλους, η εικόνα που έχουν τέτοιοι φορείς αναφορικά με τον βαθμό πλήρωσης των κριτηρίων ESG θα επηρεάσουν και τους όρους υπό τους οποίους είναι διατεθειμένοι να επενδύσουν/παράσχουν χρηματοδότηση. Και το ερώτημα εδώ είναι εάν και πώς πρέπει να επιμεριστεί μεταξύ των μελών ενός ομίλου το premium που σχετίζεται, για παράδειγμα, με τον υψηλό βαθμό πλήρωσης των κριτηρίων ESG/βιωσιμότητας («greenium»).

Εξίσου από παράδειγμα διάδρασης του πλαισίου ESG με το transfer pricing αποτελεί εκείνο που σχετίζεται με την επαναξιολόγηση του τρόπου επιμερισμού των κερδών μεταξύ των δικαιοδοσιών δραστηριοποίησης ενός ομίλου. Λόγω της εκτεταμένης εφαρμογής τηλεργασίας από σημαντικά/επιτελικά στελέχη, μπορεί να προκύψει σημαντική απόκλιση μεταξύ του τόπου φορολόγησης των κερδών και του τόπου που λαμβάνουν χώρα οι οικονομικές δραστηριότητες που γέννησαν αυτά τα κέρδη (συμπεριλαμβανομένης της λήψης των στρατηγικών/σημαντικών οικονομικά αποφάσεων), κατά παρέκκλιση τόσο των ενδεδειγμένων διεθνώς πρακτικών δίκαιης φορολόγησης

όσο και των σχετικών δεσμεύσεων του ομίλου.

Δεν χρειάζεται να γίνει εξαντλητική αναφορά όλων των πιθανών περιπτώσεων διάδρασης των δύο πλαισίων. Αρκεί να γίνει σαφές ότι οι αλυσίδες αξίας και οι ενδοομιλικές πολιτικές τιμολόγησης που τις εξυπηρετούν οφείλουν να ευθυγραμμιστούν με το ESG για να ικανοποιούν τις δεσμεύσεις των πολυεθνικών οργανισμών. Οι δεσμεύσεις αυτές αφορούν περιβαλλοντικά θέματα (εκπομπές ρύπων, υπεύθυνη διαχείριση πόρων κ.ά.), κοινωνικά ζητήματα (π.χ. επιλογή συνεργατών που πληρούν τα ηθικά/βιώσιμα κριτήρια που έχουν τεθεί), καθώς και θέματα που άπτονται της εταιρικής διακυβέρνησης (π.χ. οι εσωτερικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί που διασφαλίζουν τη διαφάνεια της φορολογικής λειτουργίας ενός οργανισμού).

Σκοπός είναι οι (εκτιμώμενες ως σημαντικές) δαπάνες που θα αναληφθούν από τους πολυεθνικούς ομίλους να μην αναλωθούν σε μια στείρα κάλυψη των υποχρεώσεων συμμόρφωσης που σχετίζονται με το πλαίσιο ESG, αλλά να χρησιμοποιηθούν στην κατεύθυνση δημιουργίας πραγματικής αξίας για όλους τους εμπλεκόμενους, συμπεριλαμβανομένων των ιδίων των οργανισμών αλλά και της κοινωνίας. Το γεγονός αυτό αντανακλά την αλλαγή νοοτροπίας που συντελείται και θέλει τη φορολογία να αποτελεί ένα εργαλείο επίτευξης κοινωνικοοικονομικής συνοχής, δημιουργίας περιβαλλοντικής αξίας και μακροχρόνιας ευημερίας, και όχι έναν βραχυπρόθεσμο παράγοντα κόστους, όπως μέχρι πρότινος.

Chat Tax

Έχετε φορολογικά ερωτήματα;
Έχουμε απαντήσεις εντός 24 ωρών

Εξειδικευμένη πληροφορία - Σαφείς απαντήσεις
Συνεχής υποστήριξη - Ασφάλεια δεδομένων

Chat Tax, η διαδικτυακή πλατφόρμα για άμεση επικοινωνία και απαντήσεις σε θέματα που αφορούν καθημερινές φορολογικές ερωτήσεις.

Επικοινωνία:
Αντωνία Πλατάκη
Tax Senior Manager
antonia.plataki@pwc.com

Βιομηχανία 4.0 και φορολογικός τομέας

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΙΡΜΠΑΣ

Tax Technology Manager, PwC Ελλάδας

Ηπανδημία, σε συνδυασμό με τον υπερδιπλασιασμό των διαθέσιμων υπηρεσιών διαδικτυακά, αλλά και την ανάγκη για πιο γρήγορη και άμεση ολοκλήρωση των υποχρεώσεων των πολιτών προς το κράτος, έχουν επιφέρει σημαντική αύξηση στις ψηφιακές συναλλαγές.

Όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, οι ψηφιακές συναλλαγές, σε ό,τι έχει να κάνει με υπηρεσίες του Δημοσίου προς τους πολίτες, έχουν ενισχυθεί σημαντικά, αγγίζοντας τα 490 εκατομμύρια ευρώ το 2021. Πρόκειται για 55 φορές μεγαλύτερο αριθμό σε σχέση με το 2018, όπου οι ψηφιακές συναλλαγές κυμάνθηκαν στα 8,8 εκατομμύρια ευρώ.

Η Ελλάδα, ωστόσο, συνεχίζει να έχει δυνατότητες διεύρυνσης των πεδίων της παροχής και χρήσης ψηφιακών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το 2020 η χώρα μας βρέθηκε 21η μεταξύ των χωρών της Ε.Ε., με το ποσοστό των πολιτών που χρησιμοποιούν τέτοιες υπηρεσίες να ανέρχεται στο 52,9% έναντι 57,2% του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη τη διαθεσιμότητα παροχής ψηφιακών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις και τους πολίτες επί του συνόλου των υπηρεσιών, η Ελλάδα βρέθηκε στην προτελευταία θέση, με ποσοστό 54%, έναντι 84,4% του μέσου όρου.

Η δημιουργία εύχρηστων εργαλείων και πλατφορμών θα ωθήσει περισσότερους πο-

λίτες και επιχειρήσεις να υιοθετήσουν έναν ανέπαφο, ψηφιακό τρόπο εκπλήρωσης των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας υπηρεσίας είναι η ηλεκτρονική τιμολόγηση και τήρηση ηλεκτρονικών βιβλίων των εταιρειών μέσω της πλατφόρμας MyDATA. Στόχος είναι η πιο άμεση και ολοκληρωμένη καταγραφή των εταιρικών συναλλαγών και επομένως η μεγαλύτερη διαφάνεια στις συναλλαγές των φορολογουμένων με το κράτος.

Αλλά και σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα στις ΗΠΑ, μία από τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται αφορά την εξαγωγή δεδομένων μέσω κοινωνικών δικτύων, τα οποία συγκρίνονται με τα αντίστοιχα δεδομένα φορολογικών δηλώσεων.

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η χρήση Μεγάλων Δεδομένων (Big Data), τα οποία οι φορολογικές αρχές της Ισπανίας χρησιμοποιούν σε φορολογικούς ελέγχους που σχετίζονται με ακίνητη περιουσία για σκοπούς διασταύρωσης. Αυτό καταδεικνύει ότι η τεχνολογία είναι πλέον ένα εργαλείο που χρησιμοποιεί η φορολογική αρχή, την ίδια στιγμή όμως είναι και ένας τρόπος διαθέσιμος στον φορολογούμενο ώστε να επαληθεύσει με έναν αυτοματοποιημένο τρόπο την ορθή φορολογική συμμόρφωσή του.

Πέραν, όμως, από τη σαφή χρησιμότητα αυτών των μεθόδων για τις φορολογικές αρχές, η τεχνολογία αποτελεί το κλειδί και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις, οι οποίες μπορούν να επωφεληθούν σημαντικά σε επίπεδο φορολογικής

συμμόρφωσης. Διαδικασίες όπως η εξαγωγή, ανάλυση και έλεγχος δεδομένων αναφορικά με φορολογικές υποχρεώσεις, που στο πρόσφατο παρελθόν χρειάζονταν μέρες ή και εβδομάδες να ολοκληρωθούν, πλέον ολοκληρώνονται σε λίγα λεπτά, με το ρίσκο λάθους να μειώνεται σημαντικά.

Συνεπώς, η μετάβαση σε μια ψηφιακή και αυτοματοποιημένη καθημερινότητα και πραγματικότητα, η λεγόμενη τέταρτη βιομηχανική επανάσταση ή Βιομηχανία 4.0, αλλάζει ριζικά τον τρόπο που σκεφτόμαστε και ενεργούμε. Στο εγγύς μέλλον θα δούμε μια όλο και μεγαλύτερη υιοθέτηση της τεχνολογίας από όλους τους αντισυμβαλλόμενους. Ήδη, πολλές επιχειρήσεις έχουν εφαρμόσει αποκλειστικά τον ηλεκτρονικό τρόπο τιμολόγησης και διερευνούν τρόπους για περαιτέρω αυτοματοποίηση διαδικασιών, με την υποστήριξη των φορολογικών τους συμβούλων. Από την πλευρά του Δημοσίου, θα δούμε μια αύξηση των υπηρεσιών που παρέχονται ηλεκτρονικά στα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Αυτό, καταρχήν, φαίνεται πως διευκολύνει την πιο ορθή και δίκαιη φορολόγηση των πολιτών και των επιχειρήσεων και πιθανώς θα οδηγήσει σε μια πιο αποτελεσματική ανακατανομή του εισοδήματος. Η επιτυχία αυτού του εγχειρήματος μπορεί επίσης να συμβάλει στην εν γένει ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Η ΣΟΛ Crowe στηρίζει τον μετασχηματισμό των επιχειρήσεων σε μια πιο πράσινη, ψηφιακή και ανθεκτική εποχή

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΛΑΜΑΝΟΣ

Διευθύνων Σύμβουλος, ΣΟΛ Crowe

Μετά από μια παρατεταμένη δυσμενή συγκυρία για την επιχειρηματικότητα, η ελληνική οικονομία θέτει τις βάσεις για την οριστική μετάβασή της σε μια περίοδο με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης και θωράκισής της απέναντι στις ενδεχόμενες πιέσεις του απρόβλεπτου διεθνούς περιβάλλοντος.

Οι επιχειρήσεις σήμερα έχουν μια σημαντική ευκαιρία να εναρμονιστούν με τις τάσεις που επιβάλλει το παγκόσμιο περιβάλλον και να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους, με βασικό όχημα το Ταμείο Ανάκαμψης. Αξιοποιώντας τις επενδυτικές ευκαιρίες που προσφέρονται μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0), η εγχώρια επιχειρηματικότητα, και ειδικά ο χώρος των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μπορεί να επιτύχει τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την πράσινη μετάβαση, την καινοτομία μέσω της έρευνας και της ανάπτυξης,

τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων και την εξωστρέφεια. Ζητούμενο σήμερα για τις επιχειρήσεις αποτελεί, σε μεγάλο βαθμό, η αποδοτική αξιοποίηση των εργαλείων χρηματοδότησης που προσφέρονται, για τον σταδιακό μετασχηματισμό τους και τη δημιουργία προοπτικών ανάπτυξης και διεύρυνσης της δραστηριότητάς τους.

Τα σημαντικά πλεονεκτήματα της δράσης του Ταμείου Ανάκαμψης, όπως η μακροπρόθεσμη διάρκεια του δανεισμού, σε συνδυασμό με τα χαμηλά και σταθερά επιτόκια, η ευρύτητα των επιλέξιμων δαπανών και συνεπώς η χρηματοδότηση πολλών δραστηριοτήτων, καθώς και το μεγάλο ύψος των επενδυτικών πόρων, καθιστούν το Ταμείο το βασικό χρηματοδοτικό εργαλείο των επιχειρήσεων στη μετάβαση στην επόμενη ημέρα και στη δημιουργία ισχυρών βάσεων ανάπτυξης.

Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, η ένταξή τους στο Ταμείο Ανάκαμψης και η αξιοποίηση των χρηματοδοτικών και θεσμικών εργαλείων του, θα τους δώσει τη δυνατότητα να υλοποιήσουν νέα επενδυτικά σχέδια, καθώς και να ενισχύσουν την καινοτομία και την εξωστρέφειά τους.

Για τις μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις, η πρόκληση της επιλεξιμότητας στα χρηματοδοτικά εργαλεία του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας περνάει από την αξιοποίηση των στρατηγικών επιλογών τους και τον άμεσο μετασχηματισμό και εκσυγχρονισμό τους, που θα τους δώσει πρόσβαση σε δυνατότητες χρηματοδότησης και νέων επενδύσεων.

Επιπρόσθετα, το Ταμείο Ανάκαμψης, συνολικά, θα δημιουργήσει ένα ευνοϊκό επενδυτικό

περιβάλλον, καθώς και άμεσες θετικές συνέπειες για την ελληνική οικονομία, με έμμεσα οφέλη για τις επιχειρήσεις, όπως η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η αύξηση του ύψους του πραγματικού ΑΕΠ, η αύξηση της παραγωγικότητας, κυρίως μέσω της αύξησης των ιδιωτικών επενδύσεων, η αύξηση των δημοσίων επενδύσεων και οι μεταρρυθμίσεις που θα συνεισφέρουν και αυτές στην άνοδο του ΑΕΠ τα επόμενα χρόνια.

Ο ρόλος των ελεγκτικών και συμβουλευτικών εταιρειών θεωρείται καθοριστικός για την επιτυχία του σχεδίου αυτού. Στη ΣΟΛ Crowe έχουμε αναπτύξει ακόμη περισσότερο τις υπηρεσίες μας, με στόχο την υποστήριξη των επιχειρήσεων σε αυτή την κρίσιμη συγκυρία. Συμμετέχουμε ενεργά σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας χρηματοδότησης και ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων. Από την αξιολόγηση μέχρι και την υλοποίησή τους. Εμείς και οι συνεργάτες μας, με την ολοκληρωμένη αντίληψη και πολυετή εμπειρία στην υλοποίηση έργων συναφών με όλο το εύρος των απαιτήσεων χρηματοδότησης από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στηρίζουμε τις επιχειρηματικές δράσεις που συμβάλλουν στο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων, στη μετάβαση της Ελλάδας αλλά και της Ευρώπης σε μια πιο πράσινη, πιο ψηφιακή και πιο ανθεκτική εποχή.

Η ΣΟΛ Crowe συγκαταλέγεται σήμερα ανάμεσα στις κορυφαίες εταιρείες παροχής ελεγκτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες εθνικές εταιρείες ορκωτών ελεγκτών λογιστών της Ευρώπης, όπως και μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες συμβούλων επιχειρήσεων στη χώρα.

ΦΠΑ ανείσπρακτων απαιτήσεων: Ένεση ρευστότητας για επιχειρήσεις και επαγγελματίες

ΧΑΡΑ ΣΤΡΑΤΗ

Tax Senior Manager, PwC Ελλάδας

Με βάση τη νομοθεσία, όταν μια επιχείρηση χρεώνει ΦΠΑ σε ένα τιμολόγιο ή άλλο φορολογικό παραστατικό, έχει την υποχρέωση απόδοσης του φόρου στις φορολογικές αρχές, ανεξάρτητα από το πότε και αν θα τον εισπράξει από τον αντισυμβαλλόμενο. Επομένως, σε ό,τι αφορά τον ΦΠΑ, οι επιχειρήσεις ουσιαστικά λειτουργούν ως «φοροεισπράκτορες» για λογαριασμό των φορολογικών αρχών, επωμιζόμενες το βάρος της αφερεγγυότητας των πελατών τους. Με τα δεδομένα αυτά, η ανάκτηση του ΦΠΑ των ανείσπρακτων απαιτήσεων θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μοχλός τόνωσης της ρευστότητας, κάτι που αναμφίβολα αποτελεί διακαή πόθο των επιχειρήσεων και των ελεύθερων επαγγελματιών.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι μια από τις βασικές αρχές που διέπουν το σύστημα του ΦΠΑ είναι ότι η βάση υπολογισμού του φόρου είναι το ποσό που πράγματι έλαβε μια επιχείρηση από τον αντισυμβαλλόμενο της. Συνέπεια αυτού είναι ότι η φορολογική αρχή δεν μπορεί να εισπράττει ποσό ΦΠΑ υψηλότερο από αυτό που έλαβε η επιχείρηση. Υπό το πρίσμα αυτό, λοιπόν, οι επιχειρήσεις δεν θα έπρεπε να επιβαρύνονται με το βάρος του ΦΠΑ που τιμολόγησαν, στο βαθμό που δεν θα μπορέσουν τελικά να τον εισπράξουν λόγω αφερεγγυότητας των πελατών τους.

Στη λογική αυτή, η ελληνική νομοθεσία

ΦΠΑ, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και τις οδηγίες της διοίκησης, παρέχει έρεισμα για την ανάκτηση του ΦΠΑ σε περιπτώσεις ολικής ή μερικής μη πληρωμής της οφειλής, λόγω πτώχευσης, εξυγίανσης ή θέσης σε ειδική διαχείριση του αντισυμβαλλομένου.

Στο επίπεδο δε της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν όρους και προϋποθέσεις, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αποκλείουν εντελώς τη δυνατότητα ανάκτησης του ΦΠΑ επί ανείσπρακτων απαιτήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το ΔΕΕ δέχεται ότι η ανάκτηση του ΦΠΑ επί ανείσπρακτων απαιτήσεων θα πρέπει να είναι δυνατή στις περιπτώσεις όπου ευλόγως μπορεί να γίνει δεκτό ότι κατά πάσα πιθανότητα δεν θα πραγματοποιηθεί η ολική ή μερική καταβολή της οφειλής, στο πλαίσιο βέβαια των όρων και προϋποθέσεων που τίθενται από την εσωτερική νομοθεσία του κάθε κράτους μέλους.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η ανάκτηση ΦΠΑ που απορρέει από ανείσπρακτες απαιτήσεις είναι δυνατή σήμερα σε 22 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πέραν της Ελλάδας, ενώ τα κύρια κριτήρια που απαντώνται στην εσωτερική νομοθεσία άλλων χωρών είναι κατά περίπτωση τα εξής:

- Η λήψη νόμιμων ενεργειών για την εί-

σπραξη της οφειλής (ενδεικτικά, σε Ιρλανδία, Τσεχία, Ουγγαρία, Μάλτα, Ιταλία, Λετονία, Σλοβακία).

- Η πάροδος συγκεκριμένης χρονικής περιόδου κατά την οποία η οφειλή παραμένει ανεξόφλητη (ενδεικτικά, 90 ημέρες από τη συμφωνηθείσα ημερομηνία πληρωμής στην Πολωνία, 12 μήνες από την ημερομηνία της συναλλαγής στην Κύπρο).

- Η διαγραφή της απαίτησης (ενδεικτικά, σε Λετονία, Ιρλανδία).

Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα δεν προ-

βλέπονται τέτοια κριτήρια απευθείας στη νομοθεσία ΦΠΑ, αλλά παρόμοια κριτήρια προβλέπονται στη φορολογία εισοδήματος, για τους σκοπούς της φορολογικής διαγραφής απαιτήσεων. Στις περιπτώσεις αυτές, ευλόγως θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι συγκεκριμένες απαιτήσεις δεν αναμένεται να εισπραχθούν και, κατ' επέκταση, η επιχείρηση που δεν μπόρεσε να τις εισπράξει θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ανακτήσει τον αναλογούντα ΦΠΑ.

Ενόψει των ανωτέρω, εκτιμούμε ότι οι

επιχειρήσεις και οι επαγγελματίες μπορούν να αξιοποιήσουν τη δυνατότητα ανάκτησης του ΦΠΑ των ανείσπρακτων απαιτήσεών τους, προκειμένου να αυξήσουν τη ρευστότητά τους. Και μάλιστα, υπό το πρίσμα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και νομολογίας, μια τέτοια δυνατότητα φαίνεται ότι υπάρχει ακόμα και σε περιπτώσεις πέραν της πτώχευσης, εξυγίανσης ή θέσης σε ειδική διαχείριση του αντισυμβαλλομένου, όπου ήδη υπάρχει έρεισμα στην ελληνική νομολογία.

Deloitte: Κορυφαίος χρηματοοικονομικός σύμβουλος συγχωνεύσεων και εξαγορών στην Ελλάδα το 2021

Η Deloitte κατατάσσεται ως ο κορυφαίος χρηματοοικονομικός σύμβουλος συγχωνεύσεων και εξαγορών (M&A Financial Advisor) στην Ελλάδα για το 2021 σε ό,τι αφορά τον αριθμό συναλλαγών, με βάση στοιχεία του ανεξάρτητου παρόχου δεδομένων και πληροφοριών για συγχωνεύσεις και εξαγορές Mergermarket.

Στο σχετικό πίνακα που δημοσιεύει η Mergermarket για το 2021, η Deloitte κατατάσσεται στην Ελλάδα ως ο κορυφαίος χρηματοοικονομικός σύμβουλος με 8 συναλλαγές, συνολικής αξίας άνω των 1,4 δισεκατομμυρίων ευρώ, επίδοση που την τοποθετεί όχι μόνο στην 1η θέση συνολικά σε σχέση με τον αριθμό συναλλαγών, αλλά και στην 1η θέση μεταξύ των 4 μεγάλων εταιρειών του κλάδου (Big 4) όσον αφορά την αξία των συναλλαγών.

Μέσα στους προηγούμενους 12 μήνες η δραστηριότητα στον τομέα των συγχωνεύσεων και εξαγορών παρουσίασε σημάδια σταθερής ανάπτυξης, οδηγούμενη κυρίως από συναλλαγές στους τομείς της ενέργειας και των ανανεώσιμων πηγών (ΑΠΕ), των υποδομών, καθώς και στον κλάδο των ασφαλιστικών εταιρειών και των τηλεπικοινωνιών.

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις και τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια που αναζητούν ευκαιρίες στην ελληνική αγορά, καθώς και η επιτάχυνση του προγράμματος των ιδιωτικοποιήσεων, παράλληλα με τη βελτίωση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, οδήγησαν σε αυξημένο αριθμό συναλλαγών. Η ελληνική αγορά συγχωνεύσεων και εξαγορών σημείωσε έτος ρεκόρ το

2021, το οποίο αναμένεται να συνεχιστεί και το 2022, ιδιαίτερα για τους κλάδους που είτε προσφέρουν ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης είτε βρίσκονται σε φάση αναδιάρθρωσης και ενοποίησης.

Η ΕΥ Ελλάδα ενισχύει τις Υπηρεσίες Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η ΕΥ Ελλάδα, πιστή στη δέσμευσή της για τη δημιουργία ενός καλύτερου και πιο βιώσιμου εργασιακού κόσμου και την υποστήριξη των διαρκώς αυξανόμενων αναγκών των επιχειρήσεων για βιώσιμη και πράσινη ανάπτυξη, ενισχύει διαρκώς το τμήμα Υπηρεσιών Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το τελευταίο διάστημα, τρία νέα στελέχη προστέθηκαν στο δυναμικό του τμήματος, το οποίο σήμερα απαρτίζεται από 30 εξειδικευμένους επαγγελματίες:

Η Ναυσικά Ζευγώλη, Director, διαθέτει περισσότερα από 20 χρόνια εμπειρίας σε θέματα στρατηγικής και προγραμμάτων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και σύνταξης, έκδοσης και διασφάλισης εκθέσεων βιώσιμης ανάπτυξης. Διαθέτει, επίσης, σημαντική εμπειρία σε μεθοδολογίες εκτίμησης και διαχείρισης περιβαλλοντικών κινδύνων και επιπτώσεων, ενώ, παράλληλα, είναι πιστοποιημένη ελεγκτής περιβάλλοντος, ποιότητας και κοινωνικών/εργασιακών θεμάτων.

Η Άντα Κουτσαντώνη, Senior Manager, διαθέτει εκτενή εμπειρία στην αναφορά και την εκτίμηση ανθρακικού αποτυπώματος, και την εκπόνηση στρατηγικής απανθρακοποίησης (decarbonization). Έχει, επίσης, πρακτική

εμπειρία σε διαχείριση συστημάτων περιβάλλοντος και υγείας και ασφάλειας, στην περιβαλλοντική νομοθεσία και τις διαδικασίες αδειοδότησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, καθώς και στην αξιολόγηση κινδύνων και ευκαιριών που προκύπτουν από την κλιματική αλλαγή.

Ο Προκόπης Γαβριήλ, Senior Manager, διαθέτει πολυετή επαγγελματική εμπειρία σε θέματα συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, κλιματικού κινδύνου, εταιρικής υπευθυνότητας και υπεύθυνης επιχειρηματικότητας στον τραπεζικό τομέα, ενώ διαθέτει, επίσης, εμπειρία στη συμπλήρωση του περιβαλλοντικού και κοινωνικού σκέλους δεικτών ESG.

Το τμήμα Υπηρεσιών Κλιματικής Αλλαγής και Βιώσιμης Ανάπτυξης της ΕΥ Ελλάδος συστάθηκε το 2008 και, έκτοτε, έχει υποστηρίξει περίπου 100 εταιρείες στην Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη, αναπτύσσοντας ολιστικές επιχειρηματικές λύσεις αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και συνεισφοράς στη βιώσιμη ανάπτυξη, σε συνεργασία και με τα υπόλοιπα τμήματα υπηρεσιών της ΕΥ Ελλάδος (Ελεγκτικές Υπηρεσίες, Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, Φορολογικές Υπηρεσίες, Τμήμα Συμβούλων Εταιρικής Στρατηγικής και Συναλλαγών).

Δωρεά της ΕΥ Ελλάδος για την αναφύτευση 1.750 ελαιόδεντρων στην Αρχαία Ολυμπία

Η ΕΥ Ελλάδος, ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Γιάννου Γραμματίδη, επίτιμου προέδρου του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, προχώρησε στο τέλος του 2021 σε δωρεά στο Arete Fund, για την αγορά και φύτευση 1.750 ελαιόδεντρων στην Αρχαία

Ολυμπία –ένα για κάθε εργαζόμενο της στην Ελλάδα, εκείνη την περίοδο– σε μια προσπάθεια αναδάσωσης της γύρω περιοχής, η οποία επλήγη από τις πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού. Εκτός από σημαντικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο, η δωρεά αναμένεται να έχει, επίσης, μεγάλο οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο στις κοινότητες γύρω από την ευρύτερη περιοχή της Αρχαίας Ολυμπίας, για τις οποίες οι ελαιώνες αποτελούν βασική πηγή εσόδων, αλλά και πνεύμονα οξυγόνου.

Οι περυσινές πυρκαγιές επηρέασαν δραματικά πολλές περιοχές σε όλη την Ελλάδα και η περιοχή γύρω από την Αρχαία Ολυμπία ήταν μία από αυτές που επλήγησαν πιο έντονα. Οι πυρκαγιές, πολλές εκ των οποίων οφείλονται στην απότομη κλιματική αλλαγή, καταστρέφουν παρθένα δάση και πλήττουν χρήσιμες καλλιέργειες, οδηγώντας σε υπερβολικές πλημμύρες, καταστροφή του οικοσυστήματος και σε οικονομική δυσπραγία των ντόπιων καλλιεργητών.

Η ΕΥ αναλαμβάνει δράση για την κλιματική αλλαγή για να βοηθήσει στην προστασία του πλανήτη και ενθαρρύνει τους ανθρώπους της στην Ελλάδα να συμβάλουν στο όραμά της για τη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου κόσμου.

D-Halo: Καινοτόμα πλατφόρμα της Deloitte για υπηρεσίες Whistleblowing στην ελληνική αγορά

Η Deloitte Ελλάδος, ηγέτιδα στην ελληνική αγορά παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων και υπηρεσιών «Forensic, Financial Crime & Disputes», δημι-

ούργησε την καινοτόμα τεχνολογική πλατφόρμα Whistleblowing D-Halo, που συμβάλλει στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των αντίστοιχων υπηρεσιών, και η οποία έχει ήδη ενσωματωθεί στο Σύστημα Διαχείρισης Κανονιστικής Συμμόρφωσης του ομίλου υποδομών ΕΛΛΑΚΤΩΡ.

Σε ένα περιβάλλον αυξημένης ευαισθητοποίησης για τα κοινωνικά ζητήματα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, με την Οδηγία 2019/1937, έχει ήδη υπαγορεύσει στους οργανισμούς στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα την καθιέρωση διαύλων και διαδικασιών για εσωτερική αναφορά και για παρακολούθηση, με τη σχετική νομοθετική ρύθμιση του κάθε κράτους μέλους να αναμένεται. Σε αυτό το πλαίσιο, η πλατφόρμα D-Halo της Deloitte προσφέρει τη δυνατότητα υλοποίησης μιας αναφοράς εντελώς ανώνυμα, ενώ ταυτόχρονα παρέχει τη δυνατότητα πλήρους διαχείρισης της υπόθεσης σε ένα φιλικό για τον χρήστη περιβάλλον.

Ο Όμιλος ΕΛΛΑΚΤΩΡ, έχοντας θέσει συγκεκριμένες προτεραιότητες και στόχους σε θέματα ηθικής και κανονιστικής συμμόρφωσης, στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης για τα έτη 2021-2023, και σε πλήρη ευθυγράμμιση με τις εταιρικές του αξίες, ενσωματώνει την πλατφόρμα D-Halo στα κανάλια Talk2Ellaktor που ήδη διαθέτει για την αναφορά περιστατικών. Η συγκεκριμένη πλατφόρμα, διασφαλίζοντας την απαραίτητη ανωνυμία, προσφέρει ένα σημαντικό εργαλείο που επιτρέπει τη διαχείριση του συνόλου των καταγγελιών, ενώ η διαβεβαίωση που έλαβε από ανεξάρτητο φορέα ότι η εταιρεία ακολουθεί τις κατευθύνσεις που θέτει το ISO 37002:2021 Whistleblowing Management Systems επιβεβαιώνει τα υψηλά πρότυπα του συστήματος διαχείρισης. Πα τον Όμιλο ΕΛΛΑΚΤΩΡ, η ορθή εφαρμογή ενός συστήματος Whistleblowing διευκολύνει τη διάγνωση των αδυναμιών που μπορεί να υπάρχουν και συμβάλλει στην έγκαιρη λήψη των σωστών μέτρων και την αποφυγή επαναλήψεων.

Η Deloitte Ελλάδος στο Top 10 των Best Workplaces™ Hellas 2022

Κατακτώντας την 8η θέση στη λίστα Best Workplaces™ Hellas 2022 (κατηγορία μεγέθους με 250+ εργαζόμενους), η Deloitte αναγνωρίστηκε ως ένα από τα καλύτερα εργασιακά περιβάλλοντα στην Ελλάδα για το 2022. Πρόκειται για μια διάκριση που έρχεται ως αποτέλεσμα της διαρκούς δέσμευσης της εταιρείας να θέτει στο επίκεντρο τους ανθρώπους της, στοχεύοντας στην ανάπτυξη και την ευημερία τους και δημιουργώντας γι' αυτούς ένα δημιουργικό και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον.

Η λίστα του Great Place to Work® Hellas, με τα ονόματα των επιχειρήσεων με το καλύτερο εργασιακό περιβάλλον στην Ελλάδα, προκύπτει έπειτα από αξιολόγηση έρευνας σε εργαζομένους εταιρειών άνω των 20 ατόμων με ανώνυμα ερωτηματολόγια. Βασίζεται δηλαδή κατά κύριο λόγο σε αξιολόγηση που κάνουν οι ίδιοι οι εργαζόμενοι στην εταιρεία τους, γι' αυτό και έχει μεγάλη σημασία για κάθε εταιρεία που διακρίνεται.

Σχετικά με τη διάκριση της Deloitte, ο CEO της Deloitte Ελλάδος, κ. Δημήτρης Κουτσόπουλος, σημείωσε: «Η αναγνώριση ως ένα από τα καλύτερα εργασιακά περιβάλλοντα στη χώρα μας οφείλεται στους ανθρώπους μας, που είναι οι πιο δίκαιοι κριτές μας, σε μια εποχή μάστιγας που οι εργασιακές σχέσεις αποτελούν ένα από τα πιο σύνθετα θέματα της κοινωνίας μας. Στους ανθρώπους μας οφείλουμε ευγνωμοσύνη για την εμπιστοσύνη και την αφοσίωσή τους. Η αξιολόγησή τους μας δίνει ένα ακόμα κίνητρο να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για να προσφέρουμε ένα μοναδικό εργασιακό περιβάλλον που θα τους χαρίζει σταθερότητα, συνεχή εξέλιξη και θα σέβεται και θα προάγει τους προσωπικούς στόχους τους ώστε να συνεχίσουν να ευημερούν».

ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ / NAME		
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ / PROFESSION		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ / ADDRESS		
ΑΦΜ / VAT	ΔΟΥ	
ΠΟΛΗ / CITY	T.K. / POSTAL CODE	ΧΩΡΑ / COUNTRY
ΤΗΛΕΦΩΝΟ / PHONE NUMBER	EMAIL	
Επιθυμώ να γίνω συνδρομητής / τρια για τα τεύχη		(ετήσια συνδρομή, 4 τεύχη)

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ (4 ΤΕΥΧΗ ΤΟ ΧΡΟΝΟ), ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 10,00 €

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΜΕΛΗ ΣΟΕΛ € 18,00
ΦΟΙΤΗΤΕΣ € 18,00

ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ € 40,00
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ € 50,00

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΜΕΛΗ Σ.Ε.Λ.Κ., ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ €24,00
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ €56,00

ΛΟΙΠΑ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ €46,00

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 80,00 €

(Στις τιμές αυτές περιλαμβάνονται τα ταχυδρομικά τέλη.)

ΤΡΟΠΟΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Με κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό:

ALPHA BANK: IBAN: GR 38 0140 8020 8020 1001246
Εθνική Τράπεζα: IBAN: GR 94 0110 1290 0000 1294 8035907
Eurobank: IBAN: GR 89 026 0062 0000 150200 840163

Για περισσότερες πληροφορίες και διευκρινίσεις, επικοινωνήστε: ΣΟΕΛ,
Βάσω Μουζακίτη,
210 3891400-466,
email: Vaso.Mouzakiti@soel.gr

(Προκειμένου να ισχύσει η συνδρομή σας, πρέπει να αποστείλετε το αποδεικτικό κατάθεσης και το παρόν δελτίο συμπληρωμένο με τα στοιχεία σας στον αριθμό φαξ: 210 3825159 και να επικοινωνήσετε με την κα Μουζακίτη, για επιβεβαίωση της αποστολής. Το αποδεικτικό κατάθεσης και τα στοιχεία σας είναι απαραίτητα για την έκδοση του αναγκαίου παραστατικού – απόδειξη είσπραξης ή τιμολόγιο.)

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ

➡ ΝΕΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΜΕΤΚΕΛ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕ ΕΞ
ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ 2021

➡ ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΙΕΣΟΕΛ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2021 ΜΕ ΜΕΙΚΤΗ
ΜΕΘΟΔΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ (ΔΙΑ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ)

➡ ΕΝΑΡΞΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΣΥΝΕΧΟΥΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΟΕΛ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2021 ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ
ΤΗΣ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ

ACCA / ΣΟΕΛ IFRS Certificate

Πιστοποίηση στα Δ.Π.Χ.Α.

Σκοπός του προγράμματος

- Κατανόηση και εφαρμογή των λογιστικών αρχών που διέπουν τα Δ.Π.Χ.Α.
- Κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.
- Ικανότητα αξιολόγησης οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Δ.Π.Χ.Α.

Απευθύνεται σε

- Οικονομικούς διευθυντές
- Προϊσταμένους και στελέχη λογιστηρίων
- Στελέχη που ασχολούνται με την προετοιμασία και την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων
- Οικονομικούς αναλυτές
- Ελεύθερους επαγγελματίες οικονομολόγους και λογιστές
- Αποφοίτους οικονομικών σχολών

Το IFRS Certificate της ACCA παρέχεται για 1η φορά στην ελληνική γλώσσα σε αποκλειστική συνεργασία με το ΣΟΕΛ και εξετάζεται σε ηλεκτρονική μορφή, αποτελώντας μια πρωτοποριακή λύση εκπαίδευσης για την ελληνική αγορά εργασίας.

ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΟΥ ΚΥΚΛΟΥ: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2022

YOUR OPENING MOVE TO SUCCESS

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Στο σκάκι, όπως και στην επαγγελματική σταδιοδρομία, η σωστή κίνηση καθορίζει τη νίκη! Στο ΙΕΣΟΕΛ δίνουμε στους νέους που θέλουν να σταδιοδρομήσουν στο ελεγκτικό επάγγελμα, αλλά και σε στελέχη επιχειρήσεων, όλες τις κατάλληλες γνώσεις, για να κάνουν το πιο μελετημένο βήμα της καριέρας τους, μέσα από συνεργασίες με κορυφαία εκπαιδευτικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού, σε μεταπτυχιακά προγράμματα και σεμινάρια επιμόρφωσης.

Μάθε περισσότερα στο iesoel.com